1976 | 55 יאָר ביאַליסטאָקער שטימע | 1921

A HAPPY NEW YEAR! ראש השנה נומער לשנה טובה תכתבו!

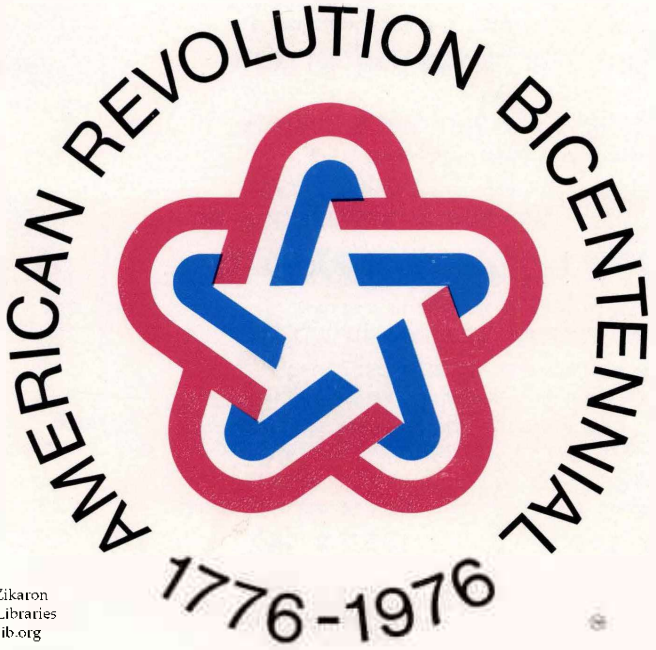
BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אַפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 319 ■ ערב ראש השנה, תשל"ז — ניו־יארק, סעפטעמבער, 1976 ■ 56־טער יאָרגאַנג

Official American Bicentennial symbol: a 5-pointed white star in center, surrounded by red, white and blue stripes forming second star—symbolizing 2 centuries since American revolution.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

Bialystoker *landsleit* take special pride in celebrating America's 200th birthday. Coming to these shores at the turn of the century, the first wave of Bialystoker Jewish immigrants—and their successors in later years—have significantly contributed to all aspects of American life. The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged begins America's 3rd century with an award under Program 202: a federally funded 2 million dollar project to construct a modern apartment facility for physically well senior citizens, next to the Bialystoker Home for the Aged.

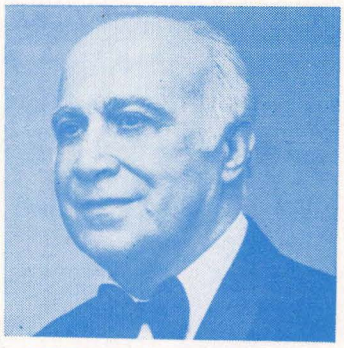
ביאליסטאָקער לאַנדסלײַט זײַנען שטאָלץ אין פֿײַערן אמעריקע'ס 200־יאָריק יובילעאום. קומענדיק אין דער לאַנד צו דער ענדע פון 19טען יאָרהונדערט, די ערשטע ביאליסטאָקער אידישע אימיגראַנטן — און זייערע נאָכפֿאָלגער אין שפּעטערדיגע יאָרן — האָבן אין א היכטיגן אופן צוגעטראָגן זייערע טאַלאַנטן צום אמעריקאַנער לעבן אין אַלע געביטן. די ביאליסטאָקער הייַם פֿאַר עלטערע מענשן אין שפּיטאָל הויבט אָן אמעריקע'ס נײַטן יאָרהונדערט מיט א 2 מיליאָן דאָלאָר סובסידיע פון דער פעדעראַלער רעגירונג צו בויען מאָדערנע וואוינונגען פֿאַר זעלבסטשטענדיגע עלטערע מענשן, לעבעדיג פֿון ביאליסטאָקער צענטער און הויף.

MICHA ALEXANDROVICH

SARAH RUBINE

HERMAN YABLOKOFF

BELLA MYSELL

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל
228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק — טעל. 7755־475

45טער יובילעאום פון
ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל
1931 — 1976

חשוב׳ע לאַנדסלייט און פרייַנט!
איר זענט העפליך געלאַדען צו פייַערן מיט אונז דעם 45טען יובילעאום

זונטאָג, דעם 31טען אָקטאָבער, 1976, 2 אַזייגער בייטאָג

אין

אייוועריי פישער האַל פון לינקאָלן סענטער

בראָדוועי און 64טע גאַס, נ. י.

מיר פרעזענטירען אונזער היי־יאָריגען טעאַטער־בענעפּיט

אין אַ יום־טוב׳דיגער טעאַטער־פּאַרשטעלונג אין 2 טיילען

„מיט געזאַנג און געלעכטער"

אויפגעפירט און נאַראַטירט אין אידיש און ענגליש פון

הערמאַן יאַבלאָקאָוו און בעלאַ מייזעל

מיט דער באַטייליגונג פון וועלט־באַרימטע אַרטיסטען

מישאַ אַלעקסאַנדראָוויטש
וועלט אָנערקענטער אָפּערע און פאָלק־זינגער, ניי געקומענער פון רוסלאַנד

מערעלין מייקלס
באַרימטע זינגערין און אימפּרעסאָניסטין פון אַמעריקאַנער בינע און טעלעוויזיע

סאַראַ רובין
טאַלאַנטירטע אינטערנאַציאָנאַלע זינגערין

פריידעלע אוישער
באַליבטע חזניט און פאָלק־זינגערין

לאו מייסאָן
באַגאַבטער אידיש־אַמעריקאַנער לאַך־מייסטער

רענע סאָלאָמאָן
באַוואוסטע פּיאַניסטין און קאָמפּאָזיטאָרין

צוזאַמען מיט נאָך באַרימטע אַרטיסטען פון בינע און טעלעוויזיע. זייערע נעמען וועלען אַנאָנסירט ווערען אין דער פּרעסע.

צום לינקאָלן סענטער קאָן מען צופאָרען מיטן סאַבוועי „אַי אַר טי" בראָדוועי דטע עוועניו ליין צו דער 66טער גאַס. אין סענטער איז דאָ אַ גרויסער פּאַרקינג־גאַראַזש.

די גאַנצע איינאַמע גייט פאַר אונזער בילדינג־פּאָנד

מיט די בעסטע וואונטשען צו אייך און אייער משפּחה צום נייעם יאָר,
ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

Together with other Celebrated Performers of Stage & Television

Their names will be announced in the press

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 319 ■ ערב ראש השנה, תשל"ז — ניו־יאָרק, סעפטעמבער, 1976 ■ 56־טער יאָרגאַנג

ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל באַקומט העכער צווי מיליאָן דאָלאָר פון רעגירונג צו בויען זוואונגען פאַר עלטערע מענשען

מיט צופרידענקייט ווילען מיר באַקאַנט מאַכען דער אידי־שער עפענטליכקייט וועגען א נייער וויכטיגער דערגרייכונג פאַר אונזער גוט באַקאַנטער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל. ווי־דערמאָל איז דאָס א גרויסע אָנערקענונג, דאָסמאָל פון דער רע־גירונג, פאַר דער גוטער אָפּירונג און אָנשטרענגונגען וואָס וויר רען אַריינגעטאָן אין אונזער אינסטיטוציע.

אין אָפּיציעלע באַריכטען וועט אָנגעגעבען, אַז די צאָל עלטערע מענשען, וועלכע זיינען פּיזיש זעלבסטשטענדיג אין קא־נען זיך נאָך אַליין באַהיפענ, וועט גרעסער פון יאָר צו יאָר צו־ליב נייע אין פארבעסערטע מעדיצינישע דערפּינדונגען. פון־דעסטוועגען, דערפּען זיי האָבען א נעמיינשאַפט מיט מענשען אין זייער זעלבען עלטער, מיט וועמען זיי וועלען קאָנען וואויננ און זיך פילען זיכער און באַקוועם. דערפאַר האָט די רעגירונג איינ־גענפירט אַן אָפּיציעלע פּראָגראַם, כדי צו דערמעגליכען דעם דאָזיגען טייל מענשען צו באַקומען א באַהינונג, וואָס איז צוגע־פאַסט צו זייער געזונט־צושטאַנד.

די פעדעראַלע רעגירונג האָט איצט באַשלאָסען צו געבען אונזער "היים" העכער 2 מיליאָן דאָלאָר, כדי מיר זאָלען בויען וואויננונגען פאַר עלטערע מענשען, וועלכע קענען זיך נאָך אַליין באַהינונגען. די דאָזיגע סומע וועט געגעבען צו אונז פון דער נייער פעדעראַלער פראָגראַם, וואָס איז אונטערן נומער 202, פאַר ספּע־ציעלע פאָנדען וואָס זיינען באַשטימט צו בויען דירות פאַר על־טערע מענשען. די דאָזיגע וויכטיגע געלט־צוטיילונג איז א רע־זולטאַט פון אַנערקענונג צו אונזער "היים", וואָס איז איינע פון די בעסטע לויט אַלע נויטיגע אַפּאַראַטען און פּראָגראַמען פאַר עלטערע מענשען.

אין פּאַרבינדונג מיט דעם נייעם אָנגענומענעם פעדעראַלען געזעץ וועגען העלפען בויען נייע וואויננונגען פאַר עלטערע מע־נשען, האָבען אָנגעגעבען וועגן 1,500 פאַרשידענע אינסטי־טוציעס פאַר עלטערע מענשען, פון איבער גאַנץ אַמעריקע.

צווישען די דאָזיגע אַפּליקאַנטען זיינען אויך געווען 168 פון ניו־יאָרק סטייט. פון דעם האָבען אבער, אין גאַנצען ניו־יאָרק סטייט, בלויז 13 אינסטיטוציעס פאַר עלטערע מענשען באַקומען צוגעטיילט פּאָנדען. צווישען די דאָזיגע דרייצען איז אויך אונזער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל.

מיר זיינען שטאָלץ מיט דער דאָזיגער אָפּשאַצונג פון אונזער אינסטיטוציע דורך דער פעדעראַלער רעגירונג.

די ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל — אַזוי ווי דאָס איז אויך מיט אַנדערע — ווערט אין באַלויף פון יאָר באַזוכט פון פּאַרשידענע רעגירונגס־קאָמיסיעס. אינ־ספּעקטאָרען און אַנדערע. נאָכן באַקענען זיך מיט דעם ווי אַזוי אונזער "היים" און שפּיטאָל ווערט געפירט און וואָס זיינען אויף א הויכען סטאַנדאַרט, האָט די ניו־יאָרק סטייט־רעגירונג אונז געשיקט סערטיפיקאַטען, וואָס וויזיגן אַן אויף דער הייכער אָפּ־שאַצונג פון אונזער ארבעט לטובת די עלטערע איינוואוינער.

די נייע וואוינונגס־געבויידע וועט געבויט ווערען אויף 232 איסט בראָדוויי, אויפן אָרט פון דעם איצטיגען קליינעם בנין, וואָס איז לעבען דעם גרויסען און גוט באַקאַנטען ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק.

אין דער נייער בילדינג, וואָס וועט האָבען זיבען שטאָק, וועי־לען זיך 66 וואוינונגען "יוניטס" פאַר עלטערע מענשען (2 פערי־זאָן אין א וואוינונג און א טייל יוניטס פאַר איין פערזאָן). יעדער דירה וועט האָבען קליינע קיכען וויי אויך עס־צימערן. די דאָזי־גע וואוינונגען וועלען זיין פאַר עלטערע מענשען, וועלכע זיינען נאָך ניט גרייט אַריינצוגיין וואוינען אין א הים פאַר עלטערע מענשען, און וואָס ווילען נאָר דערווייל פירען א לעבען פאַר זיך. דאָס מיינט, אַז די דאָזיגע אינוואוינער אין דער נייער געבויידע וועלען קענען צוגרייטען אלע מאַלצייטען פון טאָג פאַר זיך אין בּיי זיך. לאָנטש און סאָפער וועלען זיי אויך קענען באַקומען אין אַן אַלגעמיינעם עס־זאַל.

די איינוואוינער אין דעם נייעם פאַוויליאָן וועלען אויך פאר־זאָרגט ווערען מיט א פולען סוירוויס־באָדינונג, מיט ראָמען און אַנדערע נוצליכע נויטיגקייטען. נאָר אין עמיידושענסי־פאַלען וועלען זיי אויך קענען גענעסען פון דער מעדיצינישער הילף, וואָס איז אין אונזער גרויסער מאָדערנער היים אין שפּיטאָל.

די איינוואוינער אין די אַפּאַרטמענטס, וועלן זייער פּיזישער צושטאַנד וועט זיי מער ניט דערלויבען צו זיך זעלבסטשטענדיג, וועלען קענען גלייך אריינגיין אין אונזער שפּיטאָל בּיי דער ערשטער גלעלעגנהייט.

זיי וועלען האָבען זייער איגענעם פאַרווילונגס־פּראָגראַם פון פראָוועג אלע אידישע ימים־טובים. קאָנצערטען, מאוויס און אַ. וו., וואָס זיינען אינגעשלאָסען אין דעם ספּעציעלען פלאַן פון דעם נייעם פאַוויליאָן.

וואס אָנבאַלאַנגט מאַנאַטליכע אינצאָלונגען פאַר דירה־געלט קענען מיר איצט נישט פעסטשטעלען וויפיל עס וועט באַטרי־פען. מיר וועלען אָבער וועגען דעם לאַזען וויסען דער עפענט־ליכקייט אין דער באַשטימטער צייט.

* * *

מיר ווילען בּיי דער געלעגנהייט דערמאָנען, אַז די ביאַלי־סטאָקער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק און איבער דער לענג און ברייט פון אַמעריקע, פייערן אויך איצט א גאָר וויכטיגע היסטא־רישע דאַטע. הינטיגס יאָר, דעם פאַרגאַנגענעם חודש יוני, איז געווארן 45 יאָר זינט עס איז געשאפען געווארען דער ביאַלי־סטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענשען. און דאָס איז, אין פאַרלויף פון דעם פארגאַנגענעם קנאפען האַלבען יאָרהונ־דערט, אויסגעוואקסען צו א גרויסער, וויכטיגער און נוצליכער אידיש־פאַלקסטימליכער אינסטיטוציע. פאר אונז, ביאַליסטאָקער און פריינט, פאַרטרעט דאָס אויך אין א היפשער מאָס אין עס סימבאָליזירט מיט זיך די אזוי טראַגיש פאַרשניטענע אידישע ביאַליסטאָק דורך די היטלעריסטישע רוצחים.

דער פייערליכער חנוכת־הבית פון אונזער גרויסען ביאַלי־

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

סטאָקער צענטער און מושב זקנים איז געווען זונטאָג, דעם 21־טען יוני, 1931. שפּעטער, אין יאָר 1968, איז די ביאַליסטאָקער היים פֿאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל ווי געהעריג מאָדער־ניזירט געוואָרען, לויט די פֿאַרלאָנגען פון דער ניו־יאָרק סיטי און סטייט געזונטהייטס־פֿאַרשריפטען. די דאָזיגע באַנייאונג, אויפֿפֿרישונג און אינגאַרדענען אַלעס נויטיגע אין דער אינסטי־טוציע, האָט אונז געקאָסט דריי פֿערטעל מיליאָן דאָלאָר. די איצ־טיגע יובילעי איז פֿאַר אונז אַלעמען אַ גרויסע פֿרייד, און דאָס איז אויך אַן אַרויסרוף צו נייע פֿאַרמעסטען און נייע דערגרייי־כונגען.

פֿאַר אונז אַלעמען, לאָנדסלייט פון ביאַליסטאָק און פֿרייַנט, איז דאָס אַלץ אַ לאַנגער וועג מיט דערהויבענעם יחוס, וואָס ציט זיך אויף אַ וואונדערליכען אופן פון 1931, וועלן די "היים" איז געפֿעסט געוואָרען, ביז איצט אין יאָר 1976. אויב מיר האָבען אַזעלכע וויכטיגע און נוצליכע דערגרייכונגען אין און אַרום דער גרויסער אינסטיטוציע, איז דאָס אַ דאַנק דעם וואָס אין אונזער אָנפירערשאַפט זיינען די גאַנצע צייט טרייַע און איבערגעגעבענע פֿירער און טוער מיט האַרץ און נשמה. דאָס איז אויך דערפֿאַר, וויייל די אינסטיטוציע איז אַרומגערינגעלט מיט אַ טרייַער מחנה לאָנדסלייט און פֿרייַנט, ווי אויך איבערגעגעבענע ביישטייערער. דאָס האָבען מיר ניט בלויז אין ניו־יאָרק, נאָר אויך אין גאַנץ אַמעריקע און אין אַלע טיילען וועלט. דאָס העלפט אונז שטענדיג אין אַ גרויסער מאָס דורכברעכען די פֿאַרשידענע שוועריגקייטען אויף וועלכע מיר טרעפען זיך אָפטמאָל אָן ביים אויפהאַלטען די זייער וויכטיגע און פֿאָפולערע אינסטיטוציע, וואָס העלפט מיט וואַרעמקייט און געהעריגער זאָרג באַדינען די עלטערע אידישע מענשען.

אַ דאַנק די דאָזיגע באַמיאונגען, טריישאַפט און איבערגע־געבענער אַרבעט פֿאַר אונזער צענטער און היים, האָבען מיר אויך איצט דערגרייכט געהעריגע אָנערקענונג פון דער פּעדע־ראַלער רעגירונג, און מיר באַקומען העכער צוויי מיליאָן דאָלאָר פון דעם ספּעציעלען געזעץ־פּאַנד 202, כדי צו קאָנען בויען דעם נייעם וויכטיגען פֿאַוויליאָן פֿאַר עלטערע מענשען.

—●—

צוזאַמענפאַר פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וועט אָפּגעהאַלטען ווערען אין מיאַמי ביטש פון 24־28 נאָוועמבער

אונזער באָארד אָוו גאָווערנאָרס האָט באַשלאָסען אַז אַ דע־לעגאַציע פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק זאָל פֿא־רען דעם 24טען נאָוועמבער, די וואָך פון "טענקסגיווינג" אין מיאַמי ביטש, און זיך טרעפען דאָרט מיט לאָנדסלייט און פֿרייַנט וועלכע האָבען זיך באַזעצט אין פלאָרידאַ. אַ סך פון זיי זיינען געווען טעטיג און איבערגעגעבען צו אונזער אינסטיטוציע וועלכע זיי פֿלעגען וואונע אין און אַרום ניו־יאָרק. זיי האָבען אויסגע־דריקט זייער וואונש ווידעראַמאָל זיך אָרגאַניזירען און זיין אַק־טיוו פֿאַר דער ביאַליסטאָקער היים פֿאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל.

דער צוזאַמענפאַר קיין מיאַמי ביטש איז פעסטגעשטעלט גע־ווארען כדי צו גרינדען אַ צווייג פון אונזער אינסטיטוציע אין פלאָרידאַ, צו דערמעגליכען די לאָנדסלייט דאָרטען וווייטער צו ווערען טעטיק.

מיר האָבען באַקומען אַ ספּעציעלען "פּעקעדזש־דיל" פֿאַר אַ באַגרעניצטער צאָל קאָפּעלס, פון מיטוואָך אָוונט, נאָוועמבער דעם 24טען, ביז זונטאָג אָוונט, נאָוועמבער דעם 28טען, 1976. מיר וועלען איינשטיין אין דעם שיינעם, כשר'ן סטוירלינג האָטעל, וואו עס וועט סערווירט ווערען דריי מאָלצייטען טעגליך. דער פּרייז איז 250 דאָלאָר פֿאַר אַ פּערזאָן, דאָבל אָקופּאַנסי. אַ דעפּאָזיט איז 50 דאָלאָר פֿאַר אַ פּערזאָן. מאָכט אויס אייערע טשעקס צו דער ביאַליסטאָקער היים. פֿאַר מער אינפֿארמאַציע רופט אונזער אָפֿיס: 475־7755.

55 יאָר „ביאַליסטאָקער שטימע"

אונזער „ביאַליסטאָקער שטימע", וואָס איז אַ פֿאַרבינדונגס־בריק צווישען די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבער גאָר דער וועלט, פֿאַרצייכענט איצט אַ וויכטיגע היסטאָרישע דאַטע. עס איז געוואָרען 55 יאָר זינט דער זשורנאַל האָט אָנגעהויבען דער־שיינען. און ווי מיר ווייסען, באַדינט די „ביאַליסטאָקער שטימע" מיט גרויס טריישאַפט אַלע אַקטיוויטעטען פון דעם גרויסען ביא־ליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, ווי אויך אַקטיוויטעטען פון ביאַליסטאָקער אומעטום בכלל. און מיט שטאָלץ פֿאַרצייכענען מיר, אַז די „ביאַליסטאָקער שטימע" איז אויסגעוואָקסען צו אייי־נעם פון די חשוב'סטע לאַנדסמאַנשאַפטען־זשורנאַלען ניט בלויז אין אַמעריקע, נאָר אויך ביי אידען אין דער גאַנצער וועלט.

די „ביאַליסטאָקער שטימע" האָט אָנגעהויבען דערשיינען אין נאָוועמבער, 1921. דער גרינדער און לאַנג־יאָריגער רעדאַק־טאָר פון דעם זשורנאַל איז געווען אונזער אומפֿאַרגעסליכער ביא־ליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטליכער פירער דוד סאָהן ע"ה. ווי באַ־קאַנט, איז ער אויך געווען דער גרינדער און לאַנג־יאָריגער עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פֿאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל. ביזן יאָר 1967, וועלן ער איז צוגעשמידט געוואָרען צו זיין קראַנקען־בעט, האָט דוד סאָהן רע־דאַקטירט די „ביאַליסטאָקער שטימע". ער איז געשטאָרבען אין אָנהויב 1968. פון זינט דאָמאָלט ווערט דער זשורנאַל אַרויסגעגע־בען אונטערן אויפזיכט פון אַ רעדאַקציע־קאָלעגיום. איצט איז דאָס אין באַשטאַנד פון: לואיס סילווער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, עטל אינגבערג און הרב שמואל א. קראַניק.

פון אָנהויב איז די „ביאַליסטאָקער שטימע" אַרויסגעגעבען געוואָרען בלויז פֿערטעליש, שפּעטער יעדע דריי חדשים אַ נומער. דערנאָך איז די „שטימע" געוואָרען אַ חודש־זשורנאַל. שפּעטער, ווידער, איז דאָס אַרויסגעגעבען געוואָרען פיר מאָל אַ יאָר. און אין די לעצטע יאָרען דערשיינט די „ביאַליסטאָקער שטימע" צוויי מאָל אַ יאָר, ערב ראש־השנה און ערב פּסח. ביז איצט, מיט דער היינטיגער אויסגאַבע, איז די „ביאַליסטאָקער שטימע" שוין אַרויסגעגעבען געוואָרען אין 319 נומערן.

די „ביאַליסטאָקער שטימע" האָט גרויסע פֿאַרדינסטען, אין פֿאַרלויף פון די פֿאַרגאַנגענע 55 יאָר, פֿאַר דער אידישער ביאַלי־סטאָק פון אָמאָל, ווי אויך פֿאַר דעם המשך און גרויסען יחוס פון ביאַליסטאָק, וואָס ווערט געצויגען אויך ווייטער אויף די שפּאָל־טען פון דעם זשורנאַל. אַלע יאָרען, נאָך פֿאַר דער צווייטער וועלט־מלחמה, איז די „שטימע" שטענדיג געווען אַן ענגע פֿאַר־בינדונגס־בריק מיט אונזער אַלטער היים אויף יענער זייט ים, און מיט די אידען אין אונזער געווען היים־שטאָט. און איצט, נאָכן שרעקליכען חורבן ביי היטלער'ן, איז דער זשורנאַל אַ וויכ־טיגע טריבונע פֿאַר אַלץ, וואָס קומט פֿאַר אין לעבען פון ביאַלי־סטאָקער לאַנדסלייט ניט נאָר אין אַמעריקע, נאָר אויך אומעטום וואו עס לעבען ביאַליסטאָקער אידען. די הונדערטער נומערן „ביאַליסטאָקער שטימע", פון זינט נאָוועמבער 1921 ביז איצט, זיינען אַ ווערטפולער גייסטיגער אוצר פֿאַר דעם גרויסען יחוס פון דער אידישער ביאַליסטאָק.

שטיצט דעם טראַדיציאָנעלען זומער עמוירדזשענסי פֿאָנד פֿאַר דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל.

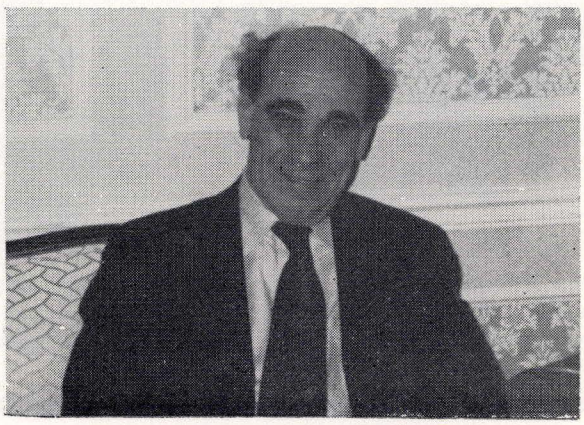
מאָקס ראָטנער – באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

געווארן-סעקרעטאר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

עס איז פאַר מיר געווען אַן אומפאַרגעסליכע איבערלעבעניש, ווען איך האָב זיך באַגעגענט מיט איינעם פון אונזערע פּראָמינענטסטע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וואָס פאַרנעמט אַ זייער וויכטיגען פּלאַץ אין דעם אַמעריקאַנער לעבען, און ער איז אויך זייער ענערגיש און כסדר אַקטיוו ביים העלפען מדינת ישראל, ווי אויך אונזערע אידישע צוועקען. ווידעראַמאָל האָט זיך פאַר מיר אָנטפּלעקט, אַ דאַנק דער דאָזיגער זעלטענער באַגעגעניש, דער גרויסער יחוס פון אונזער אַלעמענס אַמאָליגער היים־שטאָט, די טייערע אומפאַרגעסליכע אידישע ביאַליסטאָק, וואָס איז אויף אַזאַ גרויזאַמען אופן אָפּגעווישט געווארן פון די נאַצישע רוצחים.

געווען איז דאָס אין אַ פּרימאַרגען, אין דעם באַרימטען אַריס־טאָקראַטישען וואַלדאָרף אַסטאָריאַ־האָטעל, אין ניו־יאָרק. איך האָב דאָרט געהאַט אַ באַגעגעניש און שמועס מיט אונזער חשובן לאַנדסמאַן מאָקס ראָטנער, פון קליוולאַנד. מיר האָבען געערעדט וועגען פאַרשידענע זאַכען, אָבער מיר זיינען ביידע כסדר אַרויפּגעקומען אין אונזער שמועס, וועגען דער אַלטער היים אונזערער, וועגען ביאַליסטאָק, און כאָטש דער ליבהאַרציגער מאָקס ראָטנער איז אין אַמעריקע שוין העכער אַ האַלבען יאָרהונדערט, טראָגט ער אָבער כסדר מיט זיך דעם האַרציגען פאָלקסטימליכען אידי־

מאָקס ראָטנער

שען גייסט, וואָס ער האָט אין זיין קינדהייט אין זיך אייניגעזאָפּט אין ביאַליסטאָק, און דאָס געבראַכט מיט זיך אַהערצו, קיין אַמעריקע. פריינט ראָטנער איז איינער פון די פּראָמינענטסטע אינדוסטריעלער אין אַמעריקע, אַזוי איז אויך מיט זיין גאַנצער משפּחה. ער איז אַן אָנגעזעענער אידישער כלל־טוער אין קליוולאַנד, און ער פאַרנעמט די וויכטיגע פּאָזיציע אַלס פּרעזידענט פון דער „אַמעריקען־איזראַעלי טשעמבערס אָוו קאָמערס".

לאָמיר צוריקגיין צום אָנהויב

געווען איז דאָס אַמאָל, אין אונזער אַלטער היים ביאַליסטאָק. אויף דער פאָלנע־גאַס (מאָזערס גאַס) האָט געוואוינט אַ באַלעבאַטישע משפּחה. געווען איז דאָס די משפּחה פון משה און פּעשע ראָטאָווצער, וועלכע האָבען געהאַט וועבערייַ־שטולען. אין יאָר 1921 איז די גאַנצע משפּחה אָוועק פון ביאַליסטאָק, זיי זיינען דאָן געקומען קיין אַמעריקע. געווען זיינען אין דער משפּחה אַכט קינדער, פיר ברידער און פיר שוועסטער. איינער פון זיי, איז דער איצטיגער פּראָמינענטער מאָקס ראָטנער. מיר שמועסען אין דעם עלעגאַנטען צימער אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ־האָטעל, וואו מיר האָבען זיך באַגעגענט. פריינט ראָטנער קומט זייער אָפט קיין ניו־יאָרק צו וויכטיגע קאָנפערענצען און באַגעגענישען מיט פּראָמינענטע פערזענליכקייטען, און ער האָלט זיך אויף אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ.

„מיין עלטסטער ברודער, קלמן — דערציילט פריינט מאָקס ראָטנער — איז געקומען קיין אַמעריקע נאָך אין 1905. אין דער אַלטער היים ביי אונז אין ביאַליסטאָק, איז ער אַלס יונגער בחור שוין געווען טעטיג אין דער דאָרטיגער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג. די צאַרישע זשאַנדאַרמען זיינען געפאָלגן אויף זיינע שפּורען, עס האָט אים געדראָעט פאַרשיקט צו ווערקן קיין סיביר. איז מיין ברודער קלמן, ווען ער איז געווען בלויז דרייצען יאָר אַלט, אַוועק פון ביאַליסטאָק און געקומען קיין אַמעריקע. דאָ איז דעמאָלט געווען זייער שווער דאָס לעבען פאַר געקומענע אימיגראַנטען. איז קלמן דעמאָלט געשלאָפען דרייַ וואָכען זייט אין העסטער פאַרק אויף דער איסט סאַיד. ער פלעגט אויך זינגען אין גאַס ‚אַ בריוועלע דער מאַמע', כדי צו מאַכען אַ לעבען..."

ווען די משפּחה איז, אין יאָר 1921, געקומען קיין אַמעריקע, האָבען זיי זיך גלייך באַזעצט אין קליוולאַנד. פון אַנהויב האָט די משפּחה געהאַט אַ סטאָר. איינער פון זייערע קוזינען, דזשאָרדזש סאַגלאָוויטש, האָט דאָ געהאַט אַ האָלץ־געשעפט. פון אַנהויב האָבען מאָקס' צוויי ברידער, קלמן און לייזער, געאָרבעט בייַם קוזין. אַ ביסעל שפּעטער, האָט לייזער פאַר זיך געעפענט אַ גראָסערי־סטאָר און קלמן האָט געעפענט אַ סקלאַד פון האָלץ. מאיר (דער איצטיקער מאָקס) האָט אויך געהאָלפען אין דעם סקלאַד פון האָלץ און גלייכצייטיג געלערנט אין סקול. נאָכן פאַרענדיגען שטודירען, אין יאָר 1925, איז מאָקס אַריין צוזאַמען מיט קלמן אין דער האָלץ־אונטערנעמונג. אין יענער צייט האָט לייזער פאַרקויפט די גראָסערי־קראָם, און אויך געעפענט פאַר זיך אַ האָלץ־סקלאַד. און אין יאָר 1929 האָבען אַלע פיר ברידער זיך פאַראייניגט אין זייערע געשעפטען, זיי האָבען געעפענט איין גרויסע קאָמפּאַני אונטערן נאָמען „פאַרעסט סיטי ענטערפּראַיסעס". די קאָמפּאַני, וואָס איז געווארן אַ משפּה־אונטערנעמונג, האָט באַלד אָנגעהויבען גיין בארג אַרויף, כסדר מיט גרויס דערפאָלג. אין יאָר 1929 איז אויך מאָקס ראָטנער געווארן פרעזידענט פון דער גרויסער אָנגעזעענער אונטערנעמונג, און אַזוי ביז איצט פירט ער אָן מיט דער גוט־באַוואוסטער קאָמפּאַני.

שוועריע אַרבעט וואָס ברענגט גרויס דערפאָלג

די משפּחה ראָטנער, מיט מאָקס'ן אַלס אָנפירער, האָט ניט געקאַרגט קיין אַרבעט, מי און אָנשטרענגונגען. אַ דאַנק דעם טאַקע איז זייער אונטערנעמונג אויסגעוואַקסען מיט גרויס דערפאָלג. פריינט ראָטנער האָט מיר דערציילט אין אונזער שמועס, אַז זייער „פּאַרעסט סיטי ענטערפּראַיסעס" אין קליוולענד באַשעפטיגט דריי טויזענט אַרבעטער. די אונטערנעמונג האָט אויך אָפּטיילונגען אין שיקאָגאָ, דעטראָיט, פאָרטלענד און אין אַנדערע פאַרשידענע ערטער. אויסער דעם וואָס די קאָמפּאַני אַרבעט אויס אַלערליי האָלץ־אַרטיקלען, בויען זיי אויך אין פאַרשידענע ערטער שאָפּינג־צענטערס, האָטעלען, מאָטעלס און ענלעכעס. אַרום דער גרויסער פאַרצווייגטער אונטערנעמונג זיינען פאַרבונדען און באַשעפטיגט ביי אַ צוואַנציג פאַמיליעס, כמעט די גאַנצע משפּחה. „איר דאַרפט וויסען — האָט צו מיר געזאָגט מיט אַ ליבליכען שמייכעל מאָקס ראָטנער — אַז אונזער משפּחה

איז צווישען זיך זייער געבונדען, מיט ליבע און טריישאפט. וועט מיר פּראָווען פּסח דעם סדר, זיצען אַרום דעם יום־טוב׳דיגען משפּחה־טיש צענדליגער מענשען".

מאָקס ראַטנער׳ס פרוי, בעטי, איז אַ געבוירענע אין קליוו־לענד. זיי האָבען פיר זין, פון וועלכע דריי זיינען פאַרהיראַט. כדי צו פאַרשטיין ווי די משפּחה איז פאַרבונדען אַרום דער גרוי־סער אונטערנעמונג, איז וועדט איבערצוגעבען פאָלגענדעס: דריי זין פון מאָקס און בעטי ראַטנער זיינען: טשאַרלס, איז אַ לאָיער; דושעימס האָט גראַדואירט פון האַרוואַרד קאָלעדזש פאַר ביזנעס; ראָני איז אַן אַרכיטעקט. אָבער אַלע דריי זיינען אויך פאַרבונדען מיט דער גרויסער „פאַרעסט סיטי ענטערפּרייזעס". דער פּער־טער זון, מאַרק, איז פּראָפעסאָר פון פיזיק אין אוניווערסיטעט.

מאָקס ראַטנער איז זייער גוט באַקאַנט אין קליוולענד אין דאָרטיגען אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען. ער איז אויף אַן ענערגישען אופן טעטיג אין פאַרשידענע וואוילטעטיגע הילפס, געזעלשאַפטליכע און אַנדערע אינסטיטוציעס. ער איז פאַרבונדען מיט אומצאָליגע אידישע ארגאניזאַציעס, וואו ער פאַרנעמט וויכ־טיגע פּאָזיציעס און ער איז פּראָמינענט אין די אַקטיוויטעטען. פריינט ראַטנער איז געווען פרעזידענט פון דער גרויסער פּאַרק סינאַגאָגע אין קליוולענד, וואָס איז איינע פון די גרעסטע קאָנ־סערוואַטיוון שולען אין אַמעריקע.

פאַרשטייט זיך, אַז אַזאַ וואַרעמער און ליבהאַרציגער איד ווי עס איז מאָקס ראַטנער, איז אויך פאַרבונדען מיט מדינת ישראל. אויסער דעם, וואָס ער העלפט שאַפען גרויסע סומעס געלט פאַר דער אידישער מדינה, און ער גיט אויך אַליין גרויסע ביישטייע־רונגען מיט אַ בריייטער האַנט, איז ער אויך פאַרבונדען מיט ישראל דורך ביזנעס. דאָס איז פון זינט דעם יאָר 1951, דריי יאָר נאָכדעם ווי עס איז אַנטשטאַנען די אידישע מדינה. אין דער אידי־שער מדינה האָט אויך מאָקס ראַטנער פאַרשידענע אונטערנע־מונגען. איינע פון די גרויסע אונטערנעמונגען איז אַ פאַבריק אין חיפה, וואו מען ארבעט אויס וויכטיגע עלעקטראָ־כעמישע פּראָדוקטען.

ווי דערמאָנט, איז מאָקס ראַטנער פרעזידענט פון דער „אַמע־ריקען־איזראַעלי טשעמבער אָוו קאָמערס". אַלס הויפּט פון דער אַרגאַניזאַציע, מאַכט פריינט ראַטנער כסדר גרויסע באַמיאונגען, כדי צו פאַרגרעסערן און פאַרשטאַרקען די האַנדעלס־ און אינ־דוסטריע־פאַרבינדונגען צווישען אַמעריקע מיט מדינת ישראל. מאָקס ראַטנער מאַכט אויך באַמיאונגען, און דאָס מיט דערפאָלג, אַז אַמעריקאַנער זאָלען אינוועסטירען אין מדינת ישראל, דאָרט בויען פאַרשידענע אונטערנעמונגען. „אַזעלכעס — זאָגט פריינט ראַטנער — העלפט דער אידישער מדינה און איר אַנטוויקלונג, דאָס העלפט אויך געפינען נייע אַרבעטס־פּלעצער פאַר דער באַ־פעלקערונג אין ישראל. מיר מוזען העלפען אייגע די אַנדערע, ניט בלויז אויף אַ פילאַנטראָפישען אופן, נאָר אויך דורך געהע־ריגע פּראַקטישע מעשים. מיר, אידען אין אונזער דור, דאַרפען טאָן אַלץ, כדי צו שטאַרקען ישראל אינדוסטריעל, אַז די אידישע מדינה זאָל מיט דער צייט זיך קענען אַליין אויסהאַלטען און ניט דאַרפען לעבען בלויז פון הילף. מיר מוזען דאָס טאָן איצט, ווייל פאַר די נייע קומענדע אידישע דורות וועט זיין שווער דאָס דורכ־צופירען".

פאַר דעם צווועק פאָרט מאָקס ראַטנער כסדר אויך אויף באַ־זוכען קיין מדינת ישראל. ער רעדט אויך מיט גרויס ווארעמ־קייט און ליבע וועגען מדינת ישראל. ווען ער איז געווען אַ אינגעל פון אַכט יאָר, דערציילט ער, דאָס איז געווען אין 1917, האָט ענגלאַנד ארויסגעגעבען די באַלפור־דעקלאַראַציע. אין פאַר־בינדונג מיט דעם, איז אין ביאַליסטאָק דעמאָלט געווען אַ גרויסע מאַניפעסטאַציע. געדענקט ער נאָך איצט ווי אַזוי זיין ליבע מא־מע האָט פון זיך אַראָפּגענומען אירע גאָלדענע אויערינגלעך, און דאָס אַוועקגעגעבען פאַר די פּיאָנערען אין פּאַלעסטינע. איז ווער קען אַזעלכעס פאַרגעסען? ראַטנער האָט אויך געלערנט אין דער ערשטער העברעאישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק, וואו דער לימוד איז געווען עברית בעברית.

דער יחוס פון אידען אין ביאַליסטאָק

איך בין געזעסען אין דעם רחבות׳דיגען גרויסען צימער אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ־האָטעל, איך האָב געשמועסט מיט דעם פּראָמינענטען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, און דער טעלעפאָן האָט כסדר געקלונגען. עס האָבען מיט ראַטנער׳ן כסדר געדעדט וויכ־טיגע פּערזענליכקייטען, וועגען זיינע ביזנעס דאָ און וועגען העלפען אינדוסטריעל מדינת ישראל. מען האָט מיט אים אויך געדעדט וועגען פאַרשידענע געזעלשאַפטליכע ענינים. ווי דער שטייגער איז, איז דער זייגער ניט געשטאַנען אויף אַן אָרט. עס האָט זיך מיר געוואָלט זיצען מיט מאָקס ראַטנער און שמועסען נאָך און נאָך, אָן אויפהער. עס איז אַ נחת מיט אים צו שמועסען. ער איז זייער צוגעבונדען צו אַלטע אידישע טראַדיציעס, וואָס ער האָט אין זיך איינגעזאַפּט אין דער אַמאָליגער היים, אין דער שפּרודעלדיגער אידישער ביאַליסטאָק. ער זינגט און ברומט אַפילו זיך אונטער, און אויך פאַר זיינע משפּחה־מענשען, אידי־שע און העברעאישע לידער. דאָס איז דער טייערער, גייסטיגער אוצר, וואָס ער האָט אין זיך איינגעזאַפּט אין זיין קינדהייט אין

מאָקס ראַטנער (מיט דער פּלייצע), צוזאַמען מיט זיין פאַמיליע, וועלכע ער האָט געבראַכט אין ביאַליסטאָק, געפינען זיך אין „קריסטאל רעסטאָראַן און האָטעל", וואו זיי זיינען איינגעשטאַנען אין ביאַליסטאָק

ביאַליסטאָק, און ער טראָגט דאָס מיט זיך אַלע יאָרען דאָ, אין דער נייער וועלט, אויך אין זיין דערפאָלגרייכען לעבען.

אין אָנהויב פון היינטיגען יאָר 1976, איז מאָקס ראַטנער געווען אויף אַ באַזוך אין ביאַליסטאָק. ער האָט מיט זיך מיטגע־נומען זיין זון, טשאַרלס, קוזינען און פיל אַנדערע משפּחה־מענשען פון דאָנען. צוזאַמען זיינען זיי געווען צוועלף פערזאָן. ער האָט זיי אַלעמען געפירט קיין ביאַליסטאָק, כדי זיי צו וויזיזען זיין אַלטע היים, זאָלען זיי האָבען אַ געפיל און וויסען פון וואָנען ער שטאַמט, וואָס עס איז געווען אַמאָל די אידישע ביאַליסטאָק. אָבער וואָס האָבען זיי דאָרט געטראָפען?

„קומענדיג קיין ביאַליסטאָק — דערציילט מאָקס ראַטנער — האָב איך דאָרט געטראָפען אַ הייפעל אידען, בלויז עטליכע עלטערע און צעבראָכענע, וועמען מען דאַרף העלפען. קומענדיג קיין ביאַליסטאָק איצט, 55 יאָר נאָכדעם ווי איך בין פון דאָרט אַוועק אַלס יונגער בחור, האָט מיך דערמאָנט פיל פון די אַמא־ליגע יאָרען, פון העכער אַ האַלבען יאָרהונדערט צוריק. אָבער ווען איך האָב אַרומשפּאַצירט וואו עס האָבען אַמאָל געוואוינט אידען, וואו עס איז דאָרט געווען אַ פאַרצווייגטער אידישער לע־בען, האָב איך ניט געקענט באַגרייפען וווי אַזוי עס איז מעגליך געווען, אַז אַזעלכעס זאָל פאַסירען. ווי אַזוי איז דאָס מעגליך,

האָב איך ביי זיך געטראַכט, אַז אין ביאַליסטאָק, וואו אידען האָבען געלעבט 800 יאָר, איז איצט ניטאָ קיין שום צייכען וואָס איז פאַרבונדען מיטן אַמאָליגען אידישען לעבען? ! עס איז גאָרניט פאַרבליבען פון דעם אַמאָליגען אידישען לעבען, אַלץ איז פאַרשוואונדען און אָפּגעוויישט געוואָרען. ווי אַזוי איז דאָס מעגליך? אַלע גאַסען אין איצטיגען ביאַליסטאָק, וואו אַמאָל זיינען געווען אידען מיט אַ אידישען לעבען, זיינען געוואָרען איבערגעבויט, מיט אַ נייעם אויסזען, מיט נייע נעמען. וועגען אידען אין אידישען לעבען, איז אָבער דאָרט גאָרניט פאַרבליבען..." זייענדיג אין ביאַליסטאָק, האָט מאָקס ראָטנער געוויזען זיינע משפחה־מענשען דאָס הויז פון זיין קינדהייט, אויף טשיסטע 4, ביי ראָג פּאָלנע.

דער טרויעריגער סך־הכל

זייענדיג אין ביאַליסטאָק, און כאָטש דאָרט איז ניטאָ קיין צייכען פון דעם אַמאָליגען אידישען לעבען, דערציילט מאָקס ראָטנער, האָט ער אָבער געדענקט אַלץ פון אַמאָל. ער האָט דאָס ווי געזאָגט פאַר זיינע אויגען. אָט דאָ פלעגט זיין מוטער אַמאָל קויפען פיש, ניט ווייט פון זייער הויז איז געווען די שוהל, און אָט איז דער פּלאַץ וואו ער פלעגט זיך שפּילען מיט אַנדערע קינדער. „איך האָב געקוקט אויף די ערטער — דערציילט פריינט ראָטנער — איך האָב געטראַכט וועגען דעם אַמאָל, עס איז ביי מיר געווען ווי אַ חלום, אַ חלום, ניט מער, אַ חלום וואָס וועט גלייך ווי צערונען..." מאָקס ראָטנער דערציילט, אַז מיט אַ צייט צוריק איז ער געווען אויף אַ באַזוך אין שפּאַניע. דאָרט האָט ער געהאַט אַן ענליכען געפיל, ווי אין ביאַליסטאָק. אויך אין שפּאַניע איז אַמאָל געווען אַ פאַרצווייגטער, ביז גאָר רייכער אידישער לעבען. שוין עטליכע הונדערט יאָר, פון זינט נאָך די אינקווויזיציע, ווי דאָס אידישע לעבען איז פאַרשוואונדען אין שפּאַניע. פונדעסטוועגען זיינען אין שפּאַניע געבליבען העברעאישע אויפּשריפטען אויף די מויערן, עס זיינען דאָרט אויך דאָ אַלטע שוהלען, וואָס דערציילען וועגען דעם אַמאָליגען וויכטיגען דאָרטיגען אידישען לעבען. אָבער אין ביאַליסטאָק איז גאָרניט פאַרבליבען! אַלץ וואָס איז דאָרט געווען פאַרבונדען מיט אידען און אַמאָליגען אידישען לעבען, און כאָטש דאָס איז געווען בלויז מיט אַ קורצער צייט צוריק, איז פולשטענדיג אָפּגעוויישט געוואָרען.

אויף זיין באַזוך אין פוילען, איז מאָקס ראָטנער אויך געווען אין וואַרשע. אויך דאָרט איז דאָס זעלבע, מיט דעם אַמאָליגען אידישען לעבען. אַלץ איז אָפּגעוויישט, פאַרשוואונדען. ער איז געווען אין וואַרשע אין דער דאָרטיגער נאָשיק־שוהל, אויף טוואַרדע גאַס. האָט ער דאָרט געטראָפען עטליכע עלטערע אידען. די טישען אין דער שוהל, די בענק, סידורים און ספרים, זיינען פול מיט שטויב. פון דעם איז צו זען, אַז דאָס ווערט ווייניג באַנוצט.

מאָקס ראָטנער האָט אויך געפירט זיינע משפחה־מענשען קיין אוישוויץ, וואו עס איז געווען דער טרויעריג־באָרימטער טויט־לאָגער ביי די נאַציס. „אַ באַזוך אין אוישוויץ — דערציילט פריינט ראָטנער — מאַכט אַ שרעקליכען איינדרוק. וועג מען איז דאָרט, איז ווי מען וואָלט געווען אַרומגערינגעלט מיט שאָטענס פון די מיליאָנען אומגעבראַכטע דאָרט מענשען, די מערסטע אידען. וויפיל מען לייענט און מען הערט וועגען די פאַרברעכענס פון די נאַצישע רוצחים, קען מען אָבער דאָס אַלץ ניט באַגרייפען און פאַרשטיין, אויב מען זעט דאָס ניט מיט די אייגענע אויגען.

***

אין אונזער שמועס, האָט פריינט מאָקס ראָטנער, אויך אויף אַ וואַרעמען אופן זיך פאַראינטערעסירט מיט דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשען, און שפּיטאָל. ער איז געווען צופרידען צו הערען וועגען דער פיינער אינסטיטוציע אונזערע, וואָס איז זייער פאָפולער און גוט באַקאַנט אין דעם אידישען ניו־יאָרק. פריינט ראָטנער האָט אַרײַנגעשיקט אַ פיינע ביישטייערונג פאַר דער אינסטיטוציע.

דורך מיין פענצטער...

פון **בנימין אבעלסקי** (סקאַקי, אילינאָי)

כ׳קוק אַרויס דורך מיין פענצטער, די נאַכט איז שוואַרץ,
אַ געהיימער פחד פאַרקלעמט מיר דאָס האַרץ.
דער האַרבסט־ווינט ווייניט, באַקלאָגט זיך פאַר מיר,
מיט קאָשמאַר און אומעט רייסט מיין טיר.

אין דעם יאָמער פון ווינט אַ לאַנג פאַרשטיקטער וויי...
פון לאַנג־ענדלאָזע ליידען אַ פיינליכער געשריי!
פון אַ פאַלק אָן אַלטען, מיט גייסטיגע גרויסע ווערטען,
פאַרשטויסען פון דער וועלט מיט אַ לעבען אַ צעשטערטען.

מיר האָבען געהאָפט און איך גענלויבט,
אונזער שווער פאַרדינטען חלק האָט איר באַרויבט.
אונזער שטאָלץ און ווירדע מיט האָס צעטראָטען,
פאַר שענקען דער וועלט די ערשטע עטישע געבאָטען.

דער שענדליכער פראָדוצירטער גרויסען ליגען
טוט מענשען אויף פאַלשע וועגען פאַרפירען.
מיר זייען סאָציאַלען יושר און ניט ראַסיזם,
אויף מענשען־רעכט איז באַזירט אונזער ציוניזם.

איר קענט פאַרדאַמען און פאַרהילכען אונזער קול,
אָבער ניט אַ געפיל, וואָס ס׳איז שטאַרקער ווי שטאָל.
די היסטאָרישע רעכט צו אונזער אַלטער לאַנד,
געטריבען האָט אונז די שפּאָט און שאַנד.

די שנאה וועלט נאָך שטאַרקער אָנגעצונדען,
פאַשיזם און קאָמוניזם געגען אונז זיך פאַרבונדען!...
אַ פרישער ווייטאָג האָט מיין האַרץ פאַרקלעמט,
און אַ וועלט פון חושך איזאָלירט, פאַרשעמט.

וויפיל שטורעמס קען נאָך דער נאַקעטער בוים פאַרנעמען?
באַדראָט פון בייזע ווינטען אויף שטיקלעך אים צענעמען...
ציטערן די בלעטער, אינעם פעלד דעם בריייטען,
פאַר נייע שטורעמס וואָס טוען זיך גרייטען.

ס׳ליגט נאָך אַלץ אונזער גורל אויף די שאָלן,
יעדער פּראָוו וועלט ווי קערנער צעריבען און צעמאָלען.
וואָס איז צו די פאַרשטייער אַזוינס געשען?
האָבען זיי פאַרלאָרען די מאַגנעטישע קראָפט אין יו־יו?...

די נביאים בלאָנדזשען אין פאַרטונקעלטע ליכט,
דער שונא דערנענטערט זיך, ווי אַ שלאַנג ער קריכט.
פאַרטרייבען דעם שטענדיגען פּחד מיט אַ פרישען כוח,
אַן אויסלייזענדיגער געדאַנק עגבערט אין מיין מוח!

איך ווייס ניט, צי איז דאָס אַ חלום נאָר?
אָדער איז דאָס טאַקע אויף דער וואָר...
ס׳מוז אין ערגעץ ליגען דער סוד באַהאַלטען,
לאָמיר וואָס גיכער דאָס דיקע אייז צעשפּאָלטען!

וועט אַ שטראָם פון קוועלענדע וואַסער זיך ציען,
אויף פאַר׳עקשנ׳טע פעלדער וועלען זיסע פּירות בליען.
וועלען מיר גלייך מיט אַלע פון דער מתנה געניסען...
אונזערע צוקונפטיגע דורות וועלען מיט געזאַנג אונז באַגריסען!

פאַרוואָס מיר דאַרפן זיך צואיילן מיט אַרויסגעבן דעם גרויסן „ספר ביאַליסטאָק"

פון צבי קלעמענטינאָווסקי (תל־אביב)

(צווייטער אַרטיקל)

דער געדאַנק, אַז מ׳דאַרף פאַראיביגען דעם נאָמען פון דער ביאַליסטאָקער קהילה איז ניט קיין נייער. באַלד נאָך דער צוויי־טער וועלט־מלחמה, ווען די רעשטלעך פון די ביאַליסטאָקער אידן, וואָס האָבן איבערגעלעבט די נאַציס, האָבן אָנגעהויבן בען זיך צוזאַמענצוקומען, טיילווייז וואָס איז איבערגעבליבן פון דער שטאָט ביאַליסטאָק, אין אַנדערע שטעט פון פוילן, אין אייראָפּע, אין אַמעריקע, און דער עיקר וואָס זיינען עולה געווען קיין ישראל (דאָמאָלס „פּאַלעסטינע" — א״י), באַלד נאָך דעם האָבן די שריפטשטעלער און עסקנים פון ביאַליסטאָקער אָפּ־שטאָמונג אָנגעהויבן צו אָנטוויקלען דעם געדאַנק פון באַאַרבע־טען און פאַרעפענטליכן די געשיכטע פון דער אידישער קהילה אין ביאַליסטאָק.

אין יאָר 1947 איז אפילו געגרינדעט געוואָרען אַ „געזעל־שאַפט פאַר געשיכטע פון ביאַליסטאָק". דער פרעזידענט פון דער געזעלשאַפט איז געווען פראָפעסאָר זעליג פערלמאַן, עקזעקוטיוו דירעקטאָר — דוד קלעמענטינאָווסקי און קאַסירער א. כאַבאַצקי. די געזעלשאַפט האָט אַרויסגעגעבן פאַרשידענע אויסגאַבעס וועגען ביאַליסטאָק.

אָבער צו דער פאַרווירקליכונג פון דעם געדאַנק פון אַ „ספר ביאַליסטאָק", וואָס זאָל געבען די געשיכטע פון אונזער קהילה, איז עס ניט געקומען. אָבער די גאַנצע צייט, אַלע יאָרן, לאָזט דער געדאַנק פון „ספר ביאַליסטאָק" אונז ניט רוען. און איצט פילען מיר, אַז „אם לא עכשיו — אימתי", אַז מיר קענען פאַר־שפּעטיגען, וויל נאָך אונז וועט זיך מיט דעם ענין קיינער ניט פאַרנעמען.

איך מוז דאָ צוגעבען, אַז עס זיינען פאַרעפענטליכט געווא־רען פאַרשידענע מאַטעריאַלען וואָס זיינען פאַרבונדען מיט דער אידישער ביאַליסטאָק, און דער עיקר מיט די יאָרן פון חורבן און גבורה, פון די יאָרן פון ביאַליסטאָקער געטאָ אין דער צייט פון די נאַציס. אָבער דאָס אַלץ זיינען נאָר טיילווייזע באַאַרבעטונ־גען. דאָס גיט ניט דעם אומפאַסענדיגען אַלגעמיינעם אָנבליק אויף דער געשיכטע פון דער אידישער ביאַליסטאָק.

מיר וויסען, למשל, אַז אין „יד־ושם" אין ירושלים זיינען פאַראַן אַ סך און וויכטיגע מאַטעריאַלען וועגען דער טראַגישער צייט פאַר אידען אין ביאַליסטאָק אונטער דער היטלער־הערשאַפט.

נאַטירליך וועט דער „ספר ביאַליסטאָק" דאַרפען אָפּגעבען אַ וויכטיגען פּלאַץ פאַר די פּראָבלעמען און פאַר דער געשיכטע פון די יאָרן אין געטאָ ביאַליסטאָק. מ׳קען אויך גענפינען אַ סך מאַטעריאַל אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", אַרויסגעגעבען דורכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, אין בוך פון חייקה גראָסמאַן וועגען די קעמפער אין מחתרת אין די „בלעטער פון טאָגבוך" פון מרדכי טענענבוים, דער גרינדער פון קאָמף אין געטאָ געגען די נאַציס, אין דער קאָפּיע פון פסח קאָפּלאַנ׳ס ווערק „דער יודענראַט אין ביאַליסטאָק" וואָס געפינט זיך אין „יד־ושם", אין דוד קלעמענטינאָווסקי׳ס בראָשור „לעבען און אומקום פון ביאַליסטאָקער געטאָ" און רפאל רייזנער׳ס בוך „דער אומקום פון ביאַליסטאָקער אידענטום".

פאַר די רעדאַקטאָרען פון „ספר ביאַליסטאָק" וועט שטיין די אויפגאַבע פון צונויפקלייבען דעם גאַנצען מאַטעריאַל, כדי באַאַרבעטען און געבען אונז אין איין בוך אַ בילד וואָס עס איז פאַרגעקומען.

וויי געזאָגט, וועט אין דעם בוך פאַרנעמען אַ וויכטיגען פּלאַץ די געשיכטע פון דעם חורבן, פון קאָמף אין געטאָ און פון לעבען אין געטאָ אין דער היטלער־צייט. און וועגען דעם אַלעם זיינען דאָ פאַרשידענע נוצליכע דאָקומענטען. עס זיינען אויך דאָ פיל מאַטעריאַלען אין די פּראָטאָקאָלען פון דעם יודענראַט אין געטאָ, פון וואָס מען קען פיל לערנען.

אין די פּראָטאָקאָלען לייענען מיר וועגען די צרות פון די אידען אין געטאָ, שטייערן אין געלט און אין חפצים, צוואַנגס־אַרבעט, אַרויסשיקונג אין די פאַרניכטונגס־לאָגערן. דער יודענ־ראַט קעמפט מיט מוסרים אין געטאָ, וואָס האָבן איבערגעגעבען די דייטשע רוצחים פּלעצער, וואו עס באַהאַלטען זיך אידען פאַר אַן „אַקציע". דרייַ וועכן אויפגאַנגען, אָפּיציעל זאָגט מען די דייטשען, אַז דאָס זיינען גנבים.

וועגן מ׳לייענט די פּראָטאָקאָלען און מעלדונגען פון געטאָ, קען מען זען, אַז דאָרט איז אַ סך ניט דערזאָגט, וויל דער יודענ־ראַט וויל ניט פאַרעפענטליכען וועגען אַלץ וואָס עס טוט זיך אין געטאָ. צום ביישפּיל, וועגן אין פּראָטאָקאָל איז געשריבען דאָס וואָרט „אַנדערע", מיינט דאָס די דייטשען אָדער געסטאַפּאָ. וועגן מ׳לייענט וועגען צען טויזענט אידען פאַרשיקט אין פאַרניכטונגס־לאָגער, פילט מען די טראַגעדיע וואָס עס גיינען דורך דער יודענ־ראַט און די אידען בכלל אין געטאָ. אָבער דער וויי־געשריי וועט אויסגעדריקט אין אַ וועג, אַז נאָר די אידען וועלען דאָס פאַר־שטיין.

וועגן מ׳לייענט די פּראָטאָקאָלען, זעט מען וויי וויכטיג עס איז צו פאָרמולירען די פּראָבלעמען, זיי צו אַנאַליזירען און נעמען אַ שטעלונג צו דער אויספּירונג פון יודענראַט און פון אַנדערע טיילען פון געטאָ. באַאַרבעטענדיג די תקופה פון דער שואה, פון דער אידישער טראַגעדיע אין דער צווייטער וועלט־מלחמה, די אוממענשליכע, ווילדע, חיה׳שע דערשיינונג וואָס הייסט נאַציזם, מוזען מיר זיך שטעלען דריי פראַגעס און זוכען אַ תשובה אויף זיי. מיר האָבן דריי חשבונות, וואָס זיינען אונז געבליבען פון דער עפּאָכע:

1) דער חשבון מיט די נאַציס. נישטאָ קיין כפּרה פאַר דער דערשיינונג. עס קען ניט זיין קיין דור אין דער געשיכטע פון אידישען פאָלק, וואָס וועט קענען פאַרגעסען, אָדער מוחל זיין די נאַצישע פאַרברעכענס. דאָס איז אַ חשבון וואָס שרייט אַרויס צו אונז פון די טיפענישען פון דער ערד. מיר וועלען ניט פאַרגע־סען די מיליאָנען אומגעקומענע אידען.

מיר קענען נאָך היינט ניט פאַרשטיין, ווי איז דאָס מעגליך געווען, אַז אין צוואַנציגסטען יאָרהונדערט זאָל אויפשטיין אין האָרץ פון אייראָפּע אַ פאָלק און זיך פאַרוואַנדלען אין וויל־דע חיות! און אין דייטשען פאָלק איז דאָן ניט אַנטשטאַנען קיין שטאַרקע אַרגאַניזירטע באַוועגונג, וועלכע זאָל אַרויסגיין אין אַ קאָמף געגען אָט די חיות.

צום באַדויערן הערען מיר, אַז אין דייטשלאַנד הויבט זיך אָן צו גרינדען אַ באַוועגונג, וואָס וויל „אָביעקטיוו" באַהאַנדלען די תקופה און פאַרווייכערן דעם איינדרוק פון זיערע פאַרברע־כענס.

און די דייטשען זיינען ניט געווען אַליין. מיר וויסען ווי־פיל מיטאַרבעטער זיי האָבן באַקומען פון אַנדערע פעלקער.

2) דער צווייטער חשבון איז מיט דער איבעריגער פרייער וועלט. דאָס זיינען קולטורעלע פעלקער, וועלכע זיינען אַרויס

אין קאַמף געגען דייטשלאַנד, כדי צו קעמפען פאַר מענשליכער פרייהייט. אָבט יאָר זיינען געווען די נאַציס ביי דער מאַכט אין דייטשלאַנד — פון 1933 ביז 1941 — ווען אידען האָבען געקענט פאַרלאָזען דייטשלאַנד און די טעריטאָריעס אונטער דייטשער מאַכט. אָבער די פרייַע וועלט האָט ניט געפונען קיין פלאַץ פאַר די אידען, וואו זיי זאָלען קענען אימיגרירען. מיליאָנען האָבען זיך געקענט ראַטעוונען. פּרעזידענט רוזוועלט האָט אין יאָר 1938 זיך געווענדעט צו פאַרטוגאַל, זיי זאָלען דערלויבען די אידען צו עמיגרירען קיין אַנגאָלאַ. אָבער אין דער גרויסער אַמעריקע איז ניט געווען קיין פלאַץ.

ענגלאַנד האָט אונטער דער פירונג פון טשוירטשיל פאַרשלאָסען די טויערן פון ארץ־ישראל פאַר אידען. אין דער צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה האָבען די אידישע פירערס זיך געבעטען ביי די פירער פון די אַליאירטע צו באַמבאַרדירען די פאַרניכטונגס־לאַגערן. די אינדוסטריעלע געביידעס אַרום אוישוויץ האָט מען באַמבאַרדירט, אָבער דעם פאַרניכטונגס־לאַגער האָט מען ניט אַנגעריכט.

געווויס זיינען געווען חסידי אומות העולם, ווָאס האָבען געהאָלפען די אידען אין אייראָפּע. אָבער דאָס זיינען געווען פויע־רים, פּשוט׳ע מענשען, און רעליגיעזע כומרים. אָבער די מער־הייט, און דער עיקר די פירערשאַפט פון דער פרייַער וועלט, האָט ניט אַנגענומען קיין שריט צו ראַטעווען אידען.

דאָס איז אַ שווערער חשבון מיט דער וועלט. לערנענדיק וועגען די געשעענישען פון דער תקופה, וועגען וואָס מיר ברענ־גען אונזערע טענות צו דער וועלט, וועלן מיר אויך לערנען, אַז מיר קענען פאַרזיכערן אונזער עקזיסטענץ און אונזער צוקונפט נאָר מיט אייגענער הילף. מיר האָבען ניט אויף וועמען זיך צו פאַרלאָזען.

3) אונזער דריטער חשבון, דער טרויעריגער און שווערער, איז דער חשבון מיט זיך אַליין. צווישען די צוויי וועלט־מלחמות האָבען די אידען אין אייראָפּע זיך אַנטוויקעלט אין אַ לעבעדי־גער, ברויזענדיגער געזעלשאַפט. מיר האָבען אַנטיילגענומען אין קולטורעלען און פּאָליטישען לעבען פון אייראָפּע. אָבער דאָס אידישע פאָלק איז ניט געווען פאַראייניגט, עס איז ניט געווען קיין צענטראַלער אַדרעס, צו וועמען מ׳האָט זיך געדאַרפט וועגדען.

ס׳איז ניט געווען וויכטיק עס זאָל צוזאַמענקלייבען אינפאַרמא־ציע וועגען דער לאָגע פון דעם טייל פון אידישען פאָלק, וואָס איז געשטאַנען פאַר דער גרעפאַר פון פאַרניכטונג. ס׳איז ניט גע־וען קיין צענטראַלער אַרגאַן, וואָס זאָל פאַרמולירען די שטעלונג פון אידישען פאָלק, אַרגאַניזירען דעם קאַמף געגען די שונאים.

עס האָבען זיך געגרינדעט גרופּעס פון אידישע קעמפער, וואָס האָבען אַרויסגעוויזען העלדענמוט, און זיך מקריב געווען פאַרן אידישען כבוד.

די צאָל פון אידען, וואָס האָבען געקעמפט געגען די נאַציס, איז פראָפּאָרציאָנעל גרעסער ווי די צאָל קעמפער פון יעדער אַנדער פאָלק. אָבער עס איז געווען אַ פאַרטיזאַנישער און נישט אַרגאַניזירטער קאַמף.

היינט זאָגען מיר, אַז דאָס וועט זיך נאָכאַמאָל ניט איבער־חזר׳ן. מדינת ישראל וועט דערפאַר זאָרגען, און אַרגאַניזירען די פאַרטיידיגונג פון אידישען פאָלק. אָבער די אַלע פראָבלעמען דאַרף מען שטודירען, פאַרשטיין און לערנען פון דעם אַלעם אַ סך.

אונזער „ספר ביאַליסטאָק״, וועלכער וועט דערציילען וועגען דער טראַגעדיע פון דער אידישער קהילה, וואָס איז פאַר־ניכטעט געווארען דורך די נאַציס, וועגן דעם העלדישען קאַמף פון די אידישע קעמפער אין געטא, וועגען די פּראָבלעמען וואָס זיינען געשטאַנען פאַר די אידען דאָמאָלס — וועט געבען נאָך אַ ציגעל אין דער געביידע פון שטודיום פון אידישער געשיכטע, און וועגען די אויספירען וואָס מיר דאַרפען מאַכען, לערנענדיג אונזער געשיכטע.

די פאַרבינדונג מיט אַ ביאַליסטאָקער לאַנדספּרוי אין מאָסקווע

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען מיר באַקומען אַ בריוו פון בני־ברק, מדינת ישראל, פון אונזער ביאַליסטאָקער לאַנדס־פּרוי מינדל קרולין. אין דעם בריוו צו אונז האָט פריינדין קרולין געשריבען, אַז זי האָט אַ פריינדין אין מאָסקווע. אויך יענע שטאָמט פון ביאַליסטאָק, און איר נאָמען איז פריער געווען חיה יאַווא־ראָווסקי. איר פאָמיליע האָט פאַר דער מלחמה געוואוינט אויף וואַלקאָוויסקע גאַס אין ביאַליסטאָק, דער נאָמען פון אירע על־טערן איז געווען ראוואוקע און דבורה יאַווארָווסקי. דער פאָטער איז געווען אַ גאַרבער, און דער ברודער פון חיה יאַווארָווסקי האָט פיל יאָרען געאַרבעט אַלס דאָקטאָר אין רויטען קרייץ.

„און איצט — האָט פריינדין קרולין צו אונז געשריבען אין איר בריוו — זי איז אַליין אין מאָסקווע. זי האָט דורכגעמאַכט אַ שווערע אָפּעראַציע און זי פילט זיך שלעכט. זי קען ניט אַר־בעטען, און זי נויטיגט זיך געוויס אין הילף. איך בין געווען אין דעם ביאַליסטאָקער קאָמיטעט דאָ, אין תּל־אביב, האָט מען מיר געואָגט, אַז איך זאָל שרייבען צו אייך און איר וועט געוויס זיך פאַרנעמען מיט דעם וויכטיגען ענין. בעט איך דעריבער זייער, טייערע לאַנדסלייט, טוט וואָס איר קענט, כדי צו העלפען אונזער ביאַליסטאָקער פריינדין אין מאָסקווע״.

וועג מיר האָבען דערהאַלטען דעם בריוו פון אונזער לאַנדס־פּרוי קרולין (פון דער היים אין ביאַליסטאָק איז זי גאָלדענבערג), מיט דעם אַדרעס פון דער ביאַליסטאָקער פרוי אין מאָסקווע, האָבען מיר גלייך אַוועקגעשיקט צו איר אַ בריוו. עס האָט ניט לאַנג געדויערט, און מיר האָבען טאָקע פון יענער אויך באַקו־מען אַ בריוו. „איך האָב באַקומען אייער בריוו — האָט געשרי־בען די געוועזענע חיה יאַווארָווסקי פון ביאַליסטאָק — און איך דאַנק אייך פאַר אייערע וואָרעמע ווערטער און די גוטע געפילען, אַז איר ווילט מיר העלפען. איך בין זיכער, אַז פיל צוויישען די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט האָבען גוט געקענט מיין משפּחה און נאָענטע, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרען פון די נאַציס אין ביאַליסטאָק. איך בין ניט קיין אַלטע, אָבער איך האָב דורכ־געמאַכט אַ שווערע אָפּעראַציע. איך בין אַ זינגערין און איצט איז מיר שווער צו אַרבעטען. איך וועל אייך זיין זייער דאַנקבאַר ווען איר וועט מיר שיקען הילף. אַ דאַנק אייך פאַראויס און בעסטע גרוסן און וואונשען צו אַלע פריינט, די גוטע מענשען וועלכע פאַרגעסטן ניט זייערע לאַנדסלייט, אייער חיה״.

גלייך ווי מיר האָבען באַקומען דעם בריוו, האָט דער ביאַלי־סטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק אַרויסגעשיקט צוויי פּעקלעך צו דער פרוי, טייערע פּעקלעך מיט גוטע נייע קליידער. אין פאַר־בינדונג מיט די לעצטע נייע איינגעפירטע טאַריפען בייַם שיקען פּעקלעך קיין סאָוועט־רוסלאַנד, האָבען מיר אויך פאַר איר איבערשיקען די צוויי פּעקלעך אָפּגעצאָלט אַ גרויסע סומע געלט.

17 יאָר זינט חזן הערי פיינבערג פאַרנעמט עמוד אין פּלעטבוש דזשואיש צענטער

מיר גראַטולירען אונזער חשוב׳ען טשערמאַן פון באָארד אָו דירעקטאָרען, רעוו. הערי פיינבערג, וועלכער וועט צום 17טען יאָר אָנפירען דעם ימים־נוראים־דאָוונען אַלס שליח־ציבור אין דעם פלעטבוש דזשואיש צענטער, ברוקלין, נ. י.

חזן פיינבערג איז אַן איבערגעבענער טוער פאַר אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענשען און פאַר־נעמט דעם חשוב׳ען אָמט פון טשערמאַן אין אונזער אינסטיטוציע.

פון אַלע יידישע ליידן כ׳וועל אַ מצבה אויפשטעלן

פון אשר שטשוטשינסקי

אַוואו איז ערגעץ מיין אָרעם שטעטל, די ברוקירטע גאַסן.
אַוואו זיינען די בעלי בתים, די הייזער, די היימען,
אין אָרעמקייט אויסגעבויטע, מיט בלוט און צער,
פון שטיינערנעם פונדאַמענט ביז דעם ציגלנעם קוימען.

דורות מי און פֿראַצע, ווילן און עקשנות,
הילף פון גוטע שכנים, וואונטשן און ברכות,
אין הונגער, פֿאַרלאָזטקייט קליידער און הלואות
האָט מען אויפגעבויט היימען פֿאַר משפחות.

וואו איז ערגעץ דער בית־עולם ? דער מצבה־שטיין
נאָך מיין טאַטן, נאָך מיין יחסנישער מאַמען,
די פרייטיקס, דאָס געאייל אין בית־מדרש גיין,
חס וחלילה קבלת־שבת נישט פאַרזאַמען.

כ׳טראָג אין מיין צעווייטאָגט האָרץ דיין זכר,
דאָס בלויע וואַסער פון דער באָברע אין וועלכן כ׳בין געשוואומען,
דאָס געמאַטערטע ערלעכע לעבן פון מיין טאַטן דעם סוחר,
און דאָס געשטאַלט פון יעדן יידן וואָס איז אומגעקומען.

וויפל מאָל שילט איך דיך, מיין געבוירן־לאַנד,
האָסט צעשטערט מיין חלום פון אַ היים,
געבליבן איז אין מיין חזיון פון בית־מדרש די מזרח־וואַנט
און די טייערע אַרבעטזאַמע יידן און זייער גוטער שם.

וויפל מאָל פאַרבלאָנדזשע איך צו דיר אין חלום,
ס׳דוכט מיר כ׳וועל אַלעמען באַגעגענען, געפינען,
איך הער באַקאַנטע קולות רופן „עליכם־שלום״,
ווער וווייס, אפשר האָבן זיי מיך אַלע אין זינען.

מיין טאַטנס בריייטע בארד, די געל־גרויע,
שוועבט אין שטיין פון דער לבנה איבערן אַלטן מאַרק,
טראָגט זיך צו די פענצטערלעך די בלויע
פון דער וווייסער שול אויפן גרויסן באַרג.

ס׳קוקן אַראָפֿ די געשטאַלטן פון די וועגט . . .
פון אַראָפֿגעריסענע פֿאַרטעטן פון דורות,
פון די בויער פון די היימען, מיט אייגענע הענט,
די צינדער פון ליכט, פון פייערלעך אין מנורות.

יידישע נעמען, מען הערט ווי מען רופט,
טרייסלען אויף דעם נייעם ריח פון דער לופט.
ס׳וועלן יידישע בליקן קיינמאָל די היימען נישט פאַרלאָזן,
מיט יידישע ניגונים אייביק וועלן פוילישע וויבנט בלאָזן.

איבער די קברים טראָגט זיך אַ טרויעריק געוויין :
— „מיר וווייסן, איר האָט אונדז נישט פאַרלאָזן,
איר טראָגט אין אייערע הערצער אונדזער געביין,
וואָס רוט אונטער פאַרוואָקסענע ווילדע גראָזן״.

כ׳זע דעם אוהל איבערן קבר פון ביילקען,
פלעגט צעשיקן האָלץ אויף וויבנטער פאַר אָרעמע לייט,
ביילקע חצק׳ל משהקעס, די גבירטע, איר נאָמען פאַרהייליקט,
באַלייכט ביי יידן פון שטעטל אַ טרויעריקע, ביטערע צייט.

אויפן אוהל אַ האַנט וואָס גיט צדקה,
— האָסט פאַרלייכטערט די לעבנס פון אָרעמע,
האָסט זיי אָפּגעהיט ווי אַן אויג אין קאָפּ, ווי אַ חזקה,
ווי אַ חוב, אַ שבועה, מיט אמונה, אַ געשווארענע.

לייזער אָקס קויקלט זיך ווי אַ פעסעלע, דער האָלצהעקער,
לייזער ציבעלע, דער ייד מיטן אייזערנעם זכרון,
יעדן ביינאַכט טראָגט אַריין האָלץ צו דיאָדי דעם בעקער,
האָט געוואוסט יעדן יאָרצייט, יעדן געבורטסטאָג,
קיין געוועט איבער אַ בלאַט גמרא נישט פאַרלאָרן.

נאַכט, ס׳הערט זיך דער קלונג פון שווערן האַמער,
דריי דינע קלאַנגען באַגלייטן ווי אין אַ סימפאָניע,
לייזער דער שמיד, מיטן בלאַסן פנים פון זאָרגן,
שמידט אַן אַקעראייזן — צוגעזאָגט אויף מאָרגן.

געשמידט אַקעראייזנס, וועגענער און רעדער,
פויערים ווילן באַאַרבעטן פעלדער, סעדער,
צו מנחה ווערט שטיל דער בלאָז־זאָק, דער האַמער,
און די קוזניע — לייזער דעם שמידס הייליקע קאַמער.

אַוואו איז לייזער דער שמיד ? ווער איז מטמא די קוזניע ?
ווער האָט דערמאָרדעט און איבערגענומען די ירושה ?
די פראָצע, מי און זאָרג פון דורות, פאַר יאָרן,
אָ, גאָט פון נקמה, צו וועמען האָסטו אויסגעלאָזט דיין צאָרן ?

אַ ייד מיט צוויי פֿרנסות, שמחה דער פאַכטער,
אַ בעל־עגלה, מיט אַ הויכן שטערן, אַ ייד אַ פאַרטראַכטער,
פון קעז און צווארעך געשלאָגן אַ ריח אַ שטאַרקער,
דער שטאַרקער ייד, מיט ברייטע פלייצעס
געהאַלטן אין זייַנע פעסטע הענט, די לייצעס.

רב יצחק פורמאַן, דער לעדער־סוחר,
עטלעכע פאַסקעס האַרטע זוילן — דער פאַרמעגן.
שעפּסל דעם שוסטער ס׳ניט געפעלן — ער זוכט ווייכער,
פאַר יאַנקל פולסן, וואָס גייט אויף זאַמדיקע וועגן.

אין דער וויסער שול, אונטערן הויכן פולאָפּ רוט די שכינה,
ס׳הערן זיך פון אַלעווינקלען קולות — מען שטייגט זיך אויס :
„חי רובל פאַר פתיחת נעילה״, רופט שעפּסל הינטערן בימה,
„פינף און צוואַנציק״ — ברומט חיים דינקעס און פילט זיך גרויס.

דער ווינטמיל אויפן באַרג מיט די לאַנגע פליגל
הוידעט זיך לאַנגזאַם ווי אויפן שטריק אַ קינדער־וויגל,
רב אַלטער דער מילנער, די שוואַרצע בריייטע באַרד,
יעדער טריט ווי אויפן ווינט, פאַרטראַכט זיך ביים זאָגן אַ וואַרט.

דער ווינטמיל שאָקלט זיך ווי אַ הושענא,
אָט גייען די פליגלען לאַנגזאַם, אָט גייען זיי גיך,
דער שאַרפער שטיין קרעכצט, ווי ער וואַלט אויסקרעכצן אַ טענה,
און דאָס מעל אין זעקל שיט זיך, שיט זיך.

אַלטער יענקל לייבקעס, די נעמען פון טאַטן און זיידן,
זומער אַ קצב, ווינטער געהאַנדלט מיט פעלכלעך פון חיות,
איין לאַנגע קייט פון דורות, נישט מעגלעך אָפּשיידן,
אַלע געטראָגן דעם שווערן יאָך פון פרנסה, מיט אחריות.

וועד האָט געירשנט די שבת־יום־טוב־בענטשלייכטער,
די ירושה פון דורות, פון יידישע הייליקע מאַמעס ?
אַוואו זיינען די טייכן טרערן געלייטערט אין די פלאַמען
פון די ליכט אין מעשענע און זילבערנע לייכטער ?

ס׳בלוטיקט די זון ביים פאַרגיין פון די טעג
איבער דעם דריי הונדערט־יאָריקן יידישן שטעטל,
פאַרלאָרן האָט די זוניקע ליכט יעדן צוועק,
יידן־ריין מיין היים, נישטאָ מער דער שניט־סוחר
רב אַלטער זימנאָף, מיטן צונאַמען, אַלטער קרעטל.

רב בנימין דער סופר, דער שמש אין שול,
אַ לאַנגע שוואַרץ־גרויע באָרד אויף אַ ליכטיקן פנים,

אייב פאָרטאַס, געוו. ריכטער פון דעם העכסטען געריכט, האָט באַגעגעניש מיט דעלעגאַציע פון ביאַליסט. צענטער וועגען „פאַראַל"-באַפרייאונג פאַר בנימין ליאַך

מאָנטאָג, דעם 29טען מערץ 1976, זיינען דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, איסאַק ריבאַלאָווסקי און הרב שמואל א. קראָניק, פאָבליק רילייישאַנס דירעקטאָר, אָפּגעפלויגען קיין וואַשינגטאָן, כדי זיך דאָרט צו באַגעגענען מיט אייב פאָרטאַס, געוועזענער ריכטער פון דעם אַמעריקאַנער העכסטען געריכט און פּראָמינענטער לאָייער. דער צוועק פון דעם צוזאַמענטרעף איז געווען צו בעטען ביי מר. פאָרטאַס זיין מיטהילף, אַז בנימין ליאַך, דער אומגליקליכער זון פון ביאַליסטאָקער עלטערן, וועלכער איז פאַראורטיילט געוואָרען אַלס שולדיגער אין דערמאָרדען אַ פרוי און ער איז פאַר׳משפט געוואָרען אויף 40 יאָר טורמע אין טעקסאַס, זאָל קענען באַפרייט ווערען אויף „פאַראָל". עס איז אין פאַרבינדונג מיט דעם, וואָס עס ווערט צום ערשטען מאָל איבערגעקוקט זיין אויפּפירונג אַלס פאָרשפאָרטער אין דער טורמע, דורך דעם „טעקסאַס פאַראָל־ראַט".

אייב פאָרטאַס האָט זייער וואַרעם אויפגענומען די צוויי פאָרשטייער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, וואָס מאַכט אומאויפהערליכע באַמיאונגען אין משך פון די פאַרגאַנגענע זעקס יאָר צו באַפרייַען דעם יונגען ב. ליאַך, כדי ער זאָל וואָס שנעלער זיך קענען צוריקקערען צו אַ נאָרמאַלען דערפאָלגרייכען לעבען. דער געוועזענער הויפּט־ריכטער אייב פאָרטאַס האָט אין פאַרלויף פון אַ שעה מיט געדולד אויסגעהערט פריינט ריבאַלאָווסקי׳ס רירענדען באַריכט וועגען די שרעקליכע דערפאָרונגען וואָס האָבען געבראַכט בנימין ליאַך צו זיין איצטיגען צושטאַנד. דאָס האָט אויך ממש צעבראָכען דאָס לעבען פון זיינע פאַרצווייפעלטע טאַטע־מאַמע. הרב קראָניק האָט אויפגעקלערט פאַר מר. פאָרטאַס די איינצעלהייטען און פאַקטען וועגען דעם גאַנצען ענין, ווי דאָס האַלט איצט. דער הויפּט־ציל פון דעם וואָס איז פאַרבונדען מיט יורידישע שוועריגקייטען איז, וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער מאַכט כסדר געהעריגע באַמיאונגען, כדי צו באַפרייַען דעם יונגען מאַן.

אייב פאָרטאַס האָט אויסגעדריקט זיין מיינונג, אַז בנימין ליאַכ׳ס איצטיגע לאָיערס אין טעקסאַס האָבען ריכטיג אָנגעפירט מיט דער קעיס, און דער איינציגער וועג ווי אַזוי ליאַך קאָן באַפרייט ווערען איז דורך פאַראָל. מר. פאָרטאַס איז ניט געווען צו אָפּטימיסטיש, אַז דער „טעקסאַס פאַראָל־ראַט" וועט באַפרייַען ליאַכ׳ן נאָכן ערשטען מאָל וואָס ער וועגדעט זיך צו זיי. דער געוועזענער סופּרים־קאָורט־ריכטער האָט איינגעשטימט צו שרייבען בריוו צו די אַלע באַאַמטע, וועלכע האָבען אָנגעפירט מיט דעם פּראָצעס. אין דעם האָט אייב פאָרטאַס צוגעזאָגט אָנצוואוייזען, אַז ער האַלט, אַז צוליב בנימין ליאַכ׳ס אויסערגעווײנליכע שטרעבונגען זיך צו פאַרבעסערן אַלס אַ פאַרשפאַרטער אין טורמע, פאַרדינט ער אַז מען זאָל אים באַפרייַען אויף „פאַראָל" נאָך דער ערשטער וועגדונג.

מיר ווילען צום סוף דערמאָנען, אַז ביים געזעגענען זיך מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי און הרב שמואל קראָניק אין וואַשינגטאָן, האָט אייב פאָרטאַס געבעטען, אַז די צוויי פאָרשטייער זאָלען איבערגעבען זיין אָנערקענונג און הויכע אָפּשאַצונג צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק און צו אַלע איבערגעגעבענע שטיצער פאַר בנימין ליאַכ׳ס באַפרייאונג, פאַר זייערע טרייַע באַמיאונגען לטובת דעם אומגליקליכען אידישען יונגענמאַן.

הרב קראָניק און איסאַק ריבאַלאָווסקי זיינען צוריקגעפלויגען פון וואַשינגטאָן קיין ניו־יאָרק אָנגעפילט מיט גרויס דאָנקבאַרקייט, אַז אַזאַ פּראָמינענטע און וועלט־באַרימטע פערזענליכקייט ווי אייב פאָרטאַס, האָט זיך אַזוי ערנסט באַצויגען צו דעם ענין און צוגעזאָגט צו טאָן אַלץ, אַז געראָטיגקייט זאָל געטאָן ווערען צו בנימין ליאַך. דער ספּעציעלער קאָמיטעט ביי דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק צו העלפען באַפרייַען בנימין ליאַך, האָט באַטאָנט און ווידעראָמאָל באַשלאָסען וווייטער אָנצוגיין מיט דער הייליגער אַרבעט, אַז דער יונגערמאַן פון ביאַליסטאָקער אָפּשטאָם זאָל וואָס גיכער באַפרייט ווערען פון דער טורמע, כדי ער זאָל קענען געניסען פון אַ נייעם נאָרמאַלען לעבען. מיר דערוואַרטען צוזאָגט צו טאָן אַלץ, אַז געראָטיגקייט זאָל געטאָן ווערען צו בנימין ליאַך. דער ספּעציעלער קאָמיטעט ביי דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק צו העלפען באַפרייַען בנימין ליאַך, האָט באַטאָנט און ווידעראָמאָל באַשלאָסען וווייטער אָנצוגיין מיט דער הייליגער אַרבעט, אַז דער יונגערמאַן פון ביאַליסטאָקער אָפּשטאָם זאָל וואָס גיכער באַפרייט ווערען פון דער טורמע, כדי ער זאָל קענען געניסען פון אַ נייעם נאָרמאַלען לעבען. מיר דערוואַרטען צוזאָגט צו טאָן אַלץ, אַז געראָטיגקייט זאָל געטאָן ווערען צו בנימין ליאַך. דער הויפּט־ציל פון דעם וואָס איז פאַרבונדען מיט יורידישע שוועריגקייטען איז, וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער מאַכט כסדר געהעריגע באַמיאונגען, כדי צו באַפרייַען דעם יונגען מאַן.

אייב פאָרטאַס האָט אויסגעדריקט זיין מיינונג, אַז בנימין ליאַכ׳ס איצטיגע לאָיערס אין טעקסאַס האָבען ריכטיג אָנגעפירט מיט דער קעיס, און דער איינציגער וועג ווי אַזוי ליאַך קאָן באַפרייט ווערען איז דורך פאַראָל. מר. פאָרטאַס איז ניט געווען צו אָפּטימיסטיש, אַז דער „טעקסאַס פאַראָל־ראַט" וועט באַפרייַען ליאַכ׳ן נאָכן ערשטען מאָל וואָס ער וועגדעט זיך צו זיי. דער געוועזענער סופּרים־קאָורט־ריכטער האָט איינגעשטימט צו שרייבען בריוו צו די אַלע באַאַמטע, וועלכע האָבען אָנגעפירט מיט דעם פּראָצעס. אין דעם האָט אייב פאָרטאַס צוגעזאָגט אָנצוואוייזען, אַז ער האַלט, אַז צוליב בנימין ליאַכ׳ס אויסערגעווײנליכע שטרעבונגען זיך צו פאַרבעסערן אַלס אַ פאַרשפאַרטער אין טורמע, פאַרדינט ער אַז מען זאָל אים באַפרייַען אויף „פאַראָל" נאָך דער ערשטער וועגדונג.

מיר ווילען צום סוף דערמאָנען, אַז ביים געזעגענען זיך מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי און הרב שמואל קראָניק אין וואַשינגטאָן, האָט אייב פאָרטאַס געבעטען, אַז די צוויי פאָרשטייער זאָלען איבערגעבען זיין אָנערקענונג און הויכע אָפּשאַצונג צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק און וועלט־באַרימטע פערזענליכקייט ווי אייב פאָרטאַס, האָט זיך אַזוי ערנסט באַצויגען צו דעם ענין און צוגעזאָגט צו טאָן אַלץ, אַז געראָטיגקייט זאָל געטאָן ווערען צו בנימין ליאַך. דער ספּעציעלער קאָמיטעט ביי דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק צו העלפען באַפרייַען בנימין ליאַך, האָט באַטאָנט און ווידעראָמאָל באַשלאָסען וווייטער אָנצוגיין מיט דער הייליגער אַרבעט, אַז דער יונגערמאַן פון ביאַליסטאָקער אָפּשטאָם זאָל וואָס גיכער באַפרייט ווערען פון דער טורמע, כדי ער זאָל קענען געניסען פון אַ נייעם נאָרמאַלען לעבען. מיר דערוואַרטען צוזאָגט צו טאָן אַלץ, אַז געראָטיגקייט זאָל געטאָן ווערען צו בנימין ליאַך. דער הויפּט־ציל פון דעם וואָס איז פאַרבונדען מיט יורידישע שוועריגקייטען איז, וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער מאַכט כסדר געהעריגע באַמיאונגען, כדי צו באַפרייַען דעם יונגען מאַן.

* * *

אין יוני 1976 האָבען מיר דערהאַלטען די נייעס, אַז דער „טעקסאַס פאַראָל־ראַט" האָט באַשלאָסען ניט צו באַפרייַען בנימין ליאַכ׳ן איצט. זיי האָבען באַשלאָסען אָפּצולייגען דעם ענין ביז מאַי 1977, און דאָן וועלען זיי דעם ענין באַטראַכטען אַ צווייטען מאָל. די באַאַמטע פון דעם „טעקסאַס פאַראָל־ראַט" האָבען אָנערקענט בנימין ליאַכ׳ס דערגרייכונגען אין דער טורמע, וואָס זיינען שוין דערמאָנט געוואָרען אין דעם לעצטען נומער „ביאַליסטאָקער שטימע". מען פאָדערט אָבער פון אים, אַז ער זאָל אויף דעם גע־ביט דערגרייכען נאָך מער.

* * *

מיר האָבען זיך לעצטענס אויך דערוואוסט, אַז דער „טעק־סאַס פאַראָל־ראַט" האָט באַשלאָסען אַ ספּעציעלען „פאַראָל אָנא־ליסט", וועלכער וועט באַטראַכטען דעם גאַנצען ענין וועגען בנימין ליאַך. ער וועט באַשטימען אויב דער גאַנצער „פאַראָל־ראַט" זאָל אפשר נאָכאַמאָל איבערקוקען דעם ענין פריער ווי מאַי 1977, ווייל ליאַך איז אָנגענומען געוואָרען אַלס אַ סטודענט אין דעם באָסטאָן אוניווערסיטעט, און ער וועט גערופען אָנצוהויבען זיינע שטודיעס דאָרט אין יאָנואַר 1977.

מיט אַ שבת־שמייכעלע וועז די שול ווערט פול
מוצאי־שבת צו הבדלה, מיטן ריח פון בשמים.

* * *

אייער הייליקן זכר כ׳וועל פאָראייביקן
אין זכרון פון אַלע לעבעדיקע
אויף אייביקע יאָרן,
כ׳וועל פון שטיינערנעם בית־מדרש־בריקל,
פון אַלע מצבות אויפן הייליקן אָרט,
פון אַלע אותיות אין יידישן אַלף־בית,
פון אַלע יידישע ליידן,
כ׳וועל אַ מצבה אויפשטעלן.
די מצבה וועט דערגרייכן די שטומע הימלען,
נאָך העכער — זיך הייבן און קוועלן,
אויף דער קרוין פון גרויסן שטיין
מיט פייער־אותיות פון פּיין און געוויין
וועט בנימין דער סופר אויפשרייבן:
„וועלט! האָסט אונדזערע לעבנס
אין צוואָנגען פון ווייטיק און צער פאַרקלעמט.
וועלט! זיי פאַרשעמט".

* * *

איך בין דיך מספּיד, מיין היים־שטעטל.
כ׳טראָג אייערע נעמען אין מיין זכרון.
כ׳וועל זיי טראָגן אַלע מיינע יאָרן.

* * *

מיין צער וועט נישט היילן מיין פאַלקס וואונדן,
מיין ווייטיק וועט די קדושים נישט אויפלעבן,
נאָך זייערע לעבנס ליכט זאָל וועלן געצונדן,
יידישע דורות זאָלן זייער אָנדענק אייביק וועבן.

אַן אינטערעסאַנטע באַגעגעניש מיט שמעון דאַטנער אין וואַרשע

אין פרילינג האַי־יאָר, איז געווען אויף אַ באַזוך אין פוילען דער באַקאַנטער אידישער זשורנאַליסט און שריפטשטעלער ש. ל. שניידערמאַן, וועלכער איז אויך פרעזידענט פון דעם אידישען פען־קלוב אין ניו־יאָרק. צוריקקומענדיג פון פוילען, האָט ש. ל. שניידערמאַן אָפגעדרוקט אַ סעריע אַרטיקלען מיט אייגדרוקען אין דעם „פאָרווערטס". אין אייניגע פון זיינע אַרטיקלען, וואָס איז געווען געדרוקט אין „פאָרווערטס" דינסטאָג, דעם 9טען מערץ, 1976, דערציילט שניידערמאַן וועגען זיינעם אַ באַזוך אין דעם אייגיג פאַרבליבענעם בית־המדרש, אין וואַרשע. זייענדיג דאָרט שבת פרי ביים דאַוונענען, האָט ער אויך באַגעגענט אונזער גוט באַקאַנטער היסטאָריקער דר. דער באַוואוסטער געלערנטער און היסטאָריקער שמעון דאַטנער. מיר ברענגען דאָ וויייטער אַן אויסצוג פון ש. ל. שניידערמאַנ'ס דערמאָנטען אַרטיקל, וועגען זיין באַגעגעניש דאָרט מיט שמעון דאַטנער:

„מיין שכן פון לינקס, אין אַ לאַנגען וואָלענעם טלית, וועלכער האָט די גאַנצע צייט שווייגענדיג זיך צוגעהערט צו מיינע שמועסען מיט די אַנדערע מתפללים, האָט נאָכן דאַוונען מיר דערלאַנגט די האַנט און זיך פאָרגעשטעלט. צו מיין גרויסער איבערראַשונג איז דאָס געווען דער באַקאַנטער היסטאָריקער דר. שמעון דאַטנער, וועלכען איך האָב קיינמאָל פריער ניט געהאַט געטראָפען.

עס זיינען מיר אָבער באַקאַנט געווען זייגע אַרבעטען וועגען חורבן־פוילען, באַזונדערס די געשיכטע פון ביאַליסטאָקער געטאָ, און איך האָב געהאַט קריטיש רעאַגירט אויף אַ געלעגנהייט צו קענען פנים־אל־פנים מיר מיינע טענות אויף אַ געלעגנהייט צו האָבען געדרוקט אויף זיין געמיט. אַז די דאָזיגע געלעגנהייט וועט צושטאַנד קומען ביים שבת־דיגען דאַוונען אין דעם אומעטיגען בית־מדרש'ל אויפן גזשיבאָוו, האָבען מיר ביידע זיך קוים געקענט פאָרשטעלען.

דאַטנער האָט מיר געזאָגט, אַז ער האָט גוט פאָרשטאַנען מיינע טענות און אַז בכלל האָט ער ניט קיין פאַראיבעל אויף זייגע קריטיקער. ער האָט זיך אָבער ניט צוריקגעצויגען פון זיין שטאַנדפונקט, אַז גראָד דאָן, וועז דער אַנטיסעמיטיזם און שנאת־ישראל האָבען אונטער דעם דעגענערירטען גאָמולקע־רעזשים פאַרפעסטעט די לופט אין פוילען, האָט מען באַדאַרפט דערמאָנען, אַז אונטער דער נאַצישער אָקופאַציע האָבען העכער צוויי הונדערט פאָליאָקען מקריב געווען זייערע לעבענס ביים ראַטע־וועז אידישע פריינט. ער האָט דערביי ציטירט דעם פאָקט, אַז צום אַנדענק פון די דאָזיגע פאָליאָקען זיינען אין ירושלים געפלאַנצט געווארען ביימער אין דעם וואָלד פאַר די „חסידי אומות העולם".

ציעגדיג וויייטער דעם דאָזיגען געדאַנק, האָט דאַטנער אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אַז דער צוקונפטיגער היסטאָריקער, וואָס וועט אין אַן אַטמאָספער פון אָפּגעקילטע עמאָציעס אַנאַליזירען די שענדליכע יאָרען פון לעצטען יציאת־פוילען, וועט זיך מוזען אָפּשטעלען אויף דעם פאָקט, אַז טראָץ דער העץ־פראָפּאַגאַנדע גאַנדע געגען אידען פון מדינת ישראל, וואָס האָט ענדלאָז געפלייצט פון דער פוילישער פרעסע, ראַדיאָ און טעלעוויזיע, זייענען אין פוילען ניט פאַרגעקומען קיין שום אינצידענטען פון פיזישען באַלעסטיגען די דעגראַדירטע, גע'רודפ'טע אידען.

פאַרקערט, — האָט דאַטנער אונטערגעשטראָכען, — די פוילישע באַפעלקערונג האָט זיך אָפּגעגרעניצט פון דער אַנטיסעמיטישער קאַמפּאַניע מצד דעם רעזשים. דאָס איז באַזונדערס געקומען צום אויסדרוק אין די ריייען פון דער ליבעראַלער קאַטוילישער אינטעליגענץ, וואָס האָט אין דער דאָזיגער קריטישער צייט ניט פאַרבאָרגען אירע סימפּאַטיעס פאַר אידען און מדינת ישראל".

באַזונדערס סימפּטאָמאַטיש איז לויט דאַטנער'ן דער וועגדפונקט, וואָס איז אין דער קאַטוילישער קירך פאָרגעקומען לגבי די פרינציפּען פון אידישער עטיק און די פולשטענדיגע רעוויזיע אין דער בייזוויליגער אינטערפרעטאַציע פון תלמוד. ווי אַ בייספיל האָט ער ציטירט דעם פאַקט, וואָס ער וועט לעצטענס איינגעלאַדען צו האַלטען לעקציעס וועגען תלמוד אין קאַטוילישע קלובען, און אַז אַ קירכליכע צייטשריפט האָט בייַ אים באַשטעלט אַן איבערזעצונג פון פראַגמענטען פון תלמוד.

„דאָס איז צום ערשטען מאָל — האָט דאַטנער אויסגעפירט — ווי אין דער פוילישער שפראַך דערשיינט אַן איבערזעצונג פון תלמוד, אַן פאַרקריפּלונגען און אַנטיסעמיטישע קאַמענטאַרען. צו דערמאָנען בלויז די סאַמע לעצטע איבערזעצונג פון דעם טרויעריג־באַרימטען גלח סטאַניסלאַוו טשעטשיאָק אין די שפּעטע דרייסיגער יאָרען, וואָס איז אָפּט ציטירט געוואָרען אין דער נאַצישער פראָפּאַגאַנדע".

ביאָל. יאָנג מענס גיבען איבער אַמבולאַנס פאַר ישראל ביי געבוידע פון ביאַליסטאָקער צענטער

זונטאָג, דעם 27טען יוני, 1976, איז ביי דער גרויסער געבויד פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, אויף 228 איסט בראָדווויי, ניו־יאָרק, פאָרגעקומען אַ זייער איינדרוקספולע פייערונג. פריער זיינען אין דעם אוידיטאָריום פון צענטער זיך צונויפגעקומען אַ פיינער עולם מיטגלידער פון די ביאַליסטאָקער יאָנג מענס, וועמענס פרעזידענט עס איז פריינד דוד פיין. די פייערונג איז געווען אין פאַרבינדונג מיט דעם, וואָס די אָרגאַניזאַציע האָט איבערגעגעבען אַן אַמבולאַנס, אין נאָמען פון דעם ביאַליסטאָקער יאָנג מענס, פֿאַר דעם רויטען מגן־דוד אין מדינת ישראל. פאָרזיצער פון דער פייערונג איז געווען מר. שוואַרץ. עס זיינען געהערט געוואָרען איינדרוקספולע באַגריסונגען און קורצע רעדעס.

נאָכדעם איז נעבען דער געבוידע פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער איבערגעגעבען געוואָרען דער נייער אַמבולאַנס, אין נאָמען פון די ביאַליסטאָקער יאָנג מענס, צו אַ פאַרטרעטער פון דעם רויטען מגן־דוד. די דאָזיגע פייערונג ביי דעם ביאַליסטאָקער צענטער איז געווען אַ רעזולטאַט פון דעם, וואָס מיט אַ צייט צוריק האָט אַ קאָמיטע פון די ביאַליסטאָקער יאָנג מענס אין די פערזאָנען פון: דוד פיין, פרעזידענט; טשאַרלי קאָס און ישראל זאַלאַוויטש, זיך געוואָגדעט צו דער אָנפירערשאַפט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. זיי האָבען אָנגעוויזען, אַז עס וועט פאַר זיי זיין אַ גרויסער כבוד וועז די פייערונג אין פאַרבינדונג מיט איבערגעבען דעם אַמבולאַנס פאַר מדינת ישראל, וועט פאַרקומען ביי דער געבויד פון אונזער אינסטיטוציע, וואָס איז דער וועלט־אָדערס פון אַלע ביאַליסטאָקער.

די אָנפירערשאַפט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, האָט געזרן דערפילט דעם וואונש פון די ביאַליסטאָקער יאָנג מענס. מיר זיינען צופרידען, אַז מיר האָבען דורך דעם געהאַט אַ געלעגענהייט צו וויזען, אַז אונזערע טירען זיינען אָפען פאַר אַלעמען, וואָס זיינען אַ טייל פון אונזער גרויסער ביאַליסטאָקער משפּחה.

מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מדינת ישראל

פון אִיסאַק ריבאַלאָווסקי

געוועזענער-סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

אין די טעג פון פסח היינטיגעס יאָר, וועו איך מיט מיין פרוי מאַלי האָבען באַזוכט מדינת ישראל, איז דאָס שוין געווען דאָס פינפטע מאָל פון אונזער זיין אין דער אידישער מדינה. בעת די לעצטע צוויי באַזוכען אין ישראל, אין 1970 און 1973, האָב איך אָנגעפירט מיט טורס פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון ניו־יאָרק, וועלכע זיינען געפאָרען אויף באַזוכען קיין ישראל.

דאָסמאָל בין איך געפאָרען מיט מיין פרוי זיך אַביסעל אָפּרוען אין דעם אידישען היימלאַנד, ווי אויך זיך זען מיט אונזערע דאָרטיגע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, משפּחה און פריינט. דאָסמאָל האָט מיין רייזע קיין ישראל גע־האַט נאָר אַ וויכטיגען צוועק, איך האָב זיך דאָרט נעמליך זייער אינטערע־סירט וועגען דעם פּלאַנירטען גרויסען „ספר ביאַליסטאָק", וואָס אונזערע לאַנדסלייט אין ישראל גרייטען איצט אַרויסצוגעבען, מיט דער הילף פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון איבער גאָר דער וועלט. צוזאַמען מיט מיר און מיין פרוי אויף דעם איצטיגען באַזוך אין מדינת ישראל, איז אויך געווען פריינט אָשר שטשוטשינסקי מיט זיין פרוי, דער טרעזשורער פון דעם ביאַ־ליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, אין ניו־יאָרק.

אין דוד סאָהנ׳ס אוידיטאָריום אין תל־אביב

אונזער ערשטער פּיינער באַזוך אין ישראל איז געווען אין דער גימנא־זיע אין תל־אביב, וואו עס איז דער אוידיטאָריום אויפן נאָמען פון אונזער אומפאַרגעסלעכען דוד סאָהן ע״ה, דער גרינדער און לאַנג־יאָריגער פירער פון

דר. מ. יוכנאָוועצקי פון פאַריז שטייט אונטער אַ בילד פון דוד סאָהן ע״ה אין אוידיטאָריום אויפן נאָמען פון דוד סאָהן אין תל אביב.

דעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענ־טער און היים פאַר עלטערע מענ־שען אין ניו־יאָרק. דאָרט איז מיט אונז אויך געווען דר. מ. יוכנאָ־וויעצקי מיט זיין פרוי, דער פאָר־זיצער פון דעם פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין פּא־ריז. דער באַזוך דאָרט פאַר אונז איז געווען אָרגאַניזירט פון דעם פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין תל־אביב. פאָרזי־צער פון דעם היימישען צוזאַמען־קונפט איז געווען זלמן ירושלמי, דער גוט־באַקאַנטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן און טוער אין מדינת ישראל.

עס זיינען געווען וואָרעמע בא־גריסונגען און קורצע רעדעס לכבוד די גאַסט. ביי דעם צוזאַמענטרעף האָט מען אויך אויף אַ ברייטען אופן אָרומגערעדט די פראַגע וועג־גען אָרויסגעבען דעם „ספר ביא־ליסטאָק". אַלע באַטייליגטע האָ־בען אָנגעוויזען אויף דער וויכטיג־קייט אָרויסצוגעבען די גרויסע אויסגאַבע וואָס גיכער. אין דער דיסקוסיע האָב איך פאָרגעשלאָגען, אַז מען זאָל אָרויסגעבען אין גרויסען באַנד — אין אידיש, העברעאיש און ענגליש — כדי דאָס זאָל אויך זיין צוטריטליך צו לייענען פאַר די נייע דורות. מיר דאָרפען זאָרגען דערפאַר, האָב איך אונטערגעשטראָכען, אַז אויך די נייע דורות זאָלען וויסען וועגען דער גלאָררייכער געשיכטע פון דער אידישער ביאַליסטאָק, און וועגען דעם חורבן און וויידערשטאַנד אין די יאָרען פון היטלעריזם.

צוזאַמענטרעף מיט אליהו סוראַסקי

זייענדיג אין תל־אביב, האָב איך זיך אויך באַגעגענט מיט אונזער חשוב׳ען לאַנדסמאַן אליהו סוראַסקי, פון מעקסיקע. מיר האָבען זיך האָרציג באַגריסט און געהאַט צווישען זיך אַ וואָרעמען שמועס. אונזער באַגעגעניש

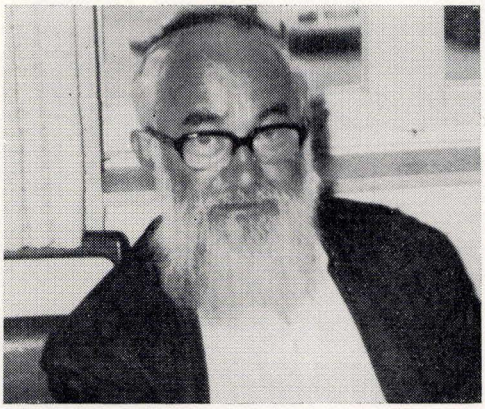

אליהו סוראַסקי

איז פאָרגעקומען אין פריינט סוראַסקי׳ס באַנק, „יעסור", וואָס איז אויך אַלעמבי. ווי באַקאַנט, האָט אליהו סוראַסקי אַ גרויסען חלק אין העלפען אין דעם בוי און אָנטוויקלונג פון דער אידישער מדינה. דאָרט זיינען אויסגע־בויט געוואָרען פאַרשידענע וויכטיגע פראָיעקטען, פון פריינט אליהו סוראַס־קי, אויף נעמען פון זיינע משפּחה־מענשען. איצט, האָט פריינט סוראַסקי מיר געזאָגט אין אונזער שמועס, איז ער זייער פאַראינטערעסירט אין אויסבויען איינעם פון די גרעסטע און אויך וויכטיגסטע פראָיעקטען אין דער אידישער מדינה. דאָס איז פאַרבונדען מיט אַפּהיטען די זיכערקייט און געזונט פון מדינת ישראל. מיר האָבען זיך האָרציג געזעגענט און דערביי האָט פריינט סוראַסקי מיך געבעטען איבערצוגעבען אַ האָרציגען גרוס צו אונזערע ביאַ־ליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע.

אין דער ביאַליסטאָקער ישיבה

זייענדיג שפּעטער אין ירושלים, וואו איך מיט מיין פרוי האָבען באַ־זוכט פאַרשידענע פּלעצער און זיך באַגעגענט מיט פריינט און משפּחה,

הרב יהושע גראָדזיצקי

האָב איך דאָרט אויך באַזוכט די ביאַליסטאָקער ישיבה, וואָס איז אויסגע־בויט געוואָרען אין יאָר 1917. די דאָזיגע ישיבה ציט אַ גרויסען יחוס פון דער אַמאַליגער ביאַליסטאָק. עס לערנען אויך דאָרט תלמידים פון אויסלאַנד. איך בין שפּעטער אין ירושלים אויך געווען אין הויז פון הרב יהושע גראָד־זיצקי, אַן אַמאַליגער רב אין ביאַליסטאָק, וועלכער פירט אָן מיט דער ישיבה.

ביי אַ געזעגענונגס-אָוונט אין כבוד פון איסאַק ריבאַלאָווסקי און אַנדערע געסט פון אויסלאַנד. צווישען זיי געפינט זיך אויך אשר שטשוטשינסקי (לינקס), קאַסירער פון דער אינסטיטוציע; לייבל פאַיאַנס, ישראל; פאַניא מישקאָוו, קאָאָפּטאַ-ריקאַ.

ער איז געווען זייער צופרידען מיך אויפצונעמען אין זיין הויז און אונזער שמועס איז געווען אַ זייער וואַרעמער. הרב גראַדזיצקי האָט מיך געבעטען, אַז איך זאָל איבערגעבען זיינע האַרציגע גרוסען צו די ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אין אַמעריקע. איך האָב אויך איבערגעגעבען אַ פּיינע ביישטייערונג פאַר דער ישיבה, אין נאָמען פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק.

וואַרעמע באַגעגענישען מיט לאַנדסלייט און פריינט

וויי דער שטייגער איז ביי מיר און מיין פרוי מאַלי, וועלן מיר באַזוכען מדינת ישראל, האָבען מיר אויך דאָסמאָל אין פאַרשידענע ערטער פון לאַנד זיך באַגעגענט מיט אונזערע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, מיט פריינט און יוגענט־חברים. מיר האָבען זייער גוט פאַרבראַכט אין אונזערע שמועסען, ווי אויך ביים פאַרברענגען אין פריוואַטע היימען און אין פאַרשידענע ערטער. ווידעראַמאָל האָט דאָס פאַר אונז אַלעמען אויפגעלעבט די אַמאָליגע יאָרען, די קינדהייט און יוגענט אין דער אידישער ביאַליסטאָק, די נאָענטע און געמיינזאַמע פריינט. מיר האָבען זיך דערמאָנט און אויפגעלעבט די אַמאָליגע טייערע אידישע ביאַליסטאָק, וואָס איז אַזוי גרויזאַם פאַרניכטעט געוואָרען פון די נאַצישע רוצחים.

מיר זיינען אויך געווען אין „קרית ביאַליסטאָק" לעבען תל־אביב, וואו איך האָב זיך באַגעגענט מיט די מיטגלידער פון דעם קאָמיטעט פון „קרית ביאַליסטאָק". מיר האָבען אַרומגערעדט געמיינשאַפטליכע פראַגען אין פאַר־בינדונג מיט אונזערע אַקטיוויטעטען, ווי אויך וועגען אַרויסגעבען דעם „קרית ביאַליסטאָק". עס איז געווען אַ זייער וואַרעמער. הרב גראַדזיצקי האָט מיך געבעטען, אַז איך זאָל איבערגעבען זיינע האַרציגע גרוסען צו די ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אין אַמעריקע. איך האָב אויך איבערגעגעבען אַ פּיינע ביישטייערונג פאַר דער ישיבה, אין נאָמען פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק.

וואַרעמע באַגעגענישען מיט לאַנדסלייט און פריינט

וויי דער שטייגער איז ביי מיר און מיין פרוי מאַלי, וועלן מיר באַזוכען מדינת ישראל, האָבען מיר אויך דאָסמאָל אין פאַרשידענע ערטער פון לאַנד זיך באַגעגענט מיט אונזערע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, מיט פריינט און יוגענט־חברים. מיר האָבען זייער גוט פאַרבראַכט אין אונזערע שמועסען, ווי אויך ביים פאַרברענגען אין פריוואַטע היימען און אין פאַרשידענע ערטער. ווידעראַמאָל האָט דאָס פאַר אונז אַלעמען אויפגעלעבט די אַמאָליגע יאָרען, די קינדהייט און יוגענט אין דער אידישער ביאַליסטאָק, די נאָענטע און געמיינזאַמע פריינט. מיר האָבען זיך דערמאָנט און אויפגעלעבט די אַמאָליגע טייערע אידישע ביאַליסטאָק, וואָס איז אַזוי גרויזאַם פאַרניכטעט געוואָרען פון די נאַצישע רוצחים.

מיר זיינען אויך געווען אין „קרית ביאַליסטאָק" לעבען תל־אביב, וואו איך האָב זיך באַגעגענט מיט די מיטגלידער פון דעם קאָמיטעט פון „קרית ביאַליסטאָק". מיר האָבען אַרומגערעדט געמיינשאַפטליכע פראַגען אין פאַר־בינדונג מיט אונזערע אַקטיוויטעטען, ווי אויך וועגען אַרויסגעבען דעם „קרית ביאַליסטאָק". עס איז געווען אַ זייער וואַרעמער. הרב גראַדזיצקי האָט מיך געבעטען, אַז איך זאָל איבערגעבען זיינע האַרציגע גרוסען צו די ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אין אַמעריקע. איך האָב אויך איבערגעגעבען אַ פּיינע ביישטייערונג פאַר דער ישיבה, אין נאָמען פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק.

גרויסע באַגעגענישען מיט לאַנדסלייט

דעם לעצטען שבת אָוונט פאַר אונזער אָפּפּליען פון ישראל, האָט דער פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין תל־אביב אייניגאַרדענט אַ פּייערליכען געזעגענונגס־אָוונט פאַר אַלע ביאַליסטאָקער געסט פון אויס־לאַנד. פאַרזיצער פון דער פייערונג האָט געזאָלט זיין אַדוואָקאַט צבי קלע־מענטינאָווסקי. אָבער צוליב דעם וואָס ער איז געווען גראָד נאָך אַ האַלז־קראַנקהייט, האָט ער איבערגעגעבען צו פירען דעם פאָרזיץ דעם פּריינט זלמן ירושלמי.

ביי דעם גויסען צוזאַמענקונפט האָט מען אַרומגערעדט פאַרשידענע פראַגען וועגען די ביאַליסטאָקער אַקטיוויטעטען אין דער וועלט, און וויי אַזוי דאָס צו פאַרשטאַרקען און אויסצובריייטערן. אויך דאָ האָט מען אָפּגעגעבען פיל פּלאַץ דער פראַגע וועגען אַרויסגעבען דעם „ספר ביאַליסטאָק". צום סוף איז באַשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ קאָמיטעט, וואָס זאָל אָנפירען און צוגרייטען די פּלענער ביים אַרויסגעבען דעם מאָנומענטאַלען „ספר ביאַלי־סטאָק". עס איז באַשלאָסען געוואָרען, אַז אין דאָזיגען קאָמיטעט זאָלען אויך זיין פאַרטרעטער פון „קרית ביאַליסטאָק". עס איז באַשלאָסען געוואָרען, ווי איך האָב דאָס אָנגעוויזען ביי אַ פּריערדיגער געלעגענהייט, אַרויסצוגעבען איין גרויסען באַנד אין אידיש, העברעאיש און ענגליש.

די אָנפירער פון ארגון יוצאי ביאַליסטוק אין ישראל. (פון רעכטס) צבי קלעמענטינאָווסקי, זלמן ירושלמי, מרס. יודקאָווסקי. רחל ירושלמי און מרס. קלעמענטינאָווסקי, זיצן.

אַ צוזאַמענטרעף פון לאַנדסלייט אין „פאל האָטעל" אין תל אביב. (פון רעכטס) מאַלי ריבאַלאָווסקי, פּסח בורשטיין, מיכל עלקעס, דר. טוביה ציטראָן, אייב מינק, לעבן אים זיצט זיין פרוי דבורה (ביידע זיינען דירעקטאָרען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים), דר. אַבראַ״אַ קנישינסקי און זיין פרוי.

מיט דער זייער וויכטיגער און היימישער פייערונג האָט אָנגעפירט זלמן ירושלמי. ער האָט אין וואַרעמע ווערטער באַגריסט דעם פאַרזאַמלטען עולם. עס האָבען אויך געדעדט די פריינט אָשר שטשוטשינסקי, וועלכער האָט אָנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון אַרויסגעבען דעם „ספר ביאַליסטאָק"; וווי אויך דר. מ. יוכנאָוויעצקי פון פאַריז, פסח בורשטיין, בצלאל לוריע פון „קרית ביאַליסטאָק" און אַנדערע. ביי דעם צוזאַמענקונפט האָב איך באַדאַנקט פאַר דער פיינער היימישער אויפנאַמע און איך האָב צוגעזאָגט, אַז די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע, וועלכע זיינען שטענדיג אַקטיוו פאַר פאַרשידענע זאַמלונגען פאַר ישראל און פאַר אידישע צוועקען בכלל, וועלען געוויס אויך מאַכען די געהעריגע אָנשטרענגונגען, כדי צו העלפען אַרויסגעבען דעם גרויסען „ספר ביאַליסטאָק".

איך האָב אויך ביי דעם צוזאַמענקונפט אָפגעגעבען אַן אַלזייטיגען באַריכט וועגען די אַקטיוויטעטען פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, אויף 228 איסט בראָדווי, וואָס איז דער צענטראַלער אַדרעס פאַר אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער וועלט. פאַר מיר איז אויך געווען אַ גרויסער כבוד פאַרצושטעלען פאַרן גרויסען עולם די געסט פון אויסלאַנד, צווישען וועלכע עס זיינען געווען: אָשר שטשוטשינסקי מיט זיין פרוי, טרעזשוראַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל און אייב און דבורה מינץ, דירעקטאָרען פון דער אינסטיטוציע, פון ניו־יאָרק; אהרן סיבירסקי; שעפסל זעלטנער און פרוי, פון לאָס אַנדזשעלעס; דר. מ. יוכנאָוויעצקי מיט זיין פרוי, פון פאַריז; מעקס און פאַניע מישקאָוו, געווען פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, וועלכע האָבן פאַרלאָזט טוער פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, וואוינען איצט אין קאַסטאַ ריקאַ; אברהם און עוועלין איצקאָוויטש, פון מעקסיקע, און אַנדערע.

זייענדיג אין תל־אביב, האָב איך דאָרט באַזוכט אונזער לאַגער־אָריגען אַקטיוון ביאַליסטאָקער טוער, מרדכי קרוגליאַק, וועלכער איז גראַד געווען אין ביילינסאָן שפּיטאָל. ער האָט מיט אינטערעס אויסגעהערט וועגען אונזערע אַקטיוויטעטען אין ניו־יאָרק. מיר האָבען געהאָט אַ פיינעם שמועס. פריינט קרוגליאַק האָט מיך געבעטען איבערצוגעבען זיינע האַרציגע גרוסען צו אונזערע לאַנדסלייט אין אַמעריקע.

פריינטשאַפט און פאַרבינדונג צווישען די ביאַליסטאָקער

זייענדיג דאָסמאָל מיט מיין פרוי אין מדינת ישראל, זיינען מיר ווידער געווען אַרומגערינגעלט — אַזוי ווי דאָס איז יעדעס מאָל — מיט וואַרעמ־קייט, טריישאַפט און פריינטשאַפט פון אונזערע דאָרטיגע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. דאָס האָט, פאַרשטייט זיך, געמאַכט אונזער באַזוך אין דער אידישער מדינה נאָך מער אָנגענעם. ווייל איך טאָקע דורך דעם וועג אויסדריקען אַ האַרציגען דאַנק צו די לאַנדסלייט אין ישראל פאַר דער וואַרעמ־קייט, וואָס זיי האָבען אַרויסגעוויזען צו מיר און מיין פרוי. איך ווייל צווישען אָנדערע גאָר באַזונדערס באַדאַנקען פסח בורשטיין, דר. טוביה ציטראָן און פרוי, דר. אַבראַשע קנישינסקי און פרוי, אַדוואָקאַט צבי קלעמענטינאָוויטש, לאַזאַר סוכאָוואָלסקי, לייב עפראָן מיט זיין פרוי, הרב לייבל פאַיאַנס, מיכל עלקעס, יוסף און פערקע ביאַלאָסטאָצקי, פון נתניה, בנימין באַביקער. אַ באַזונדערן דאַנק וויל איך אויסדריקען צו אברהם און שושנה שייקעוויטש, פאַר זייער גרויסען אינטערעס צו אונז. פריינט שייקעוויטש, דער קאָרעספּאָנדענט פון אונזער „ביאַליסטאָקער שטימע", האָט אָפּגעוואָרט מיך מיט מיין פרוי ביים לופט־פעלד אין תל־אביב, און ער איז שפּעטער מיט אונז געווען כמעט אומעטום אין ישראל. ער איז אונז פיל בייהילפיג געווען אויף דעם איצטיגען באַזוך אין דער מדינה.

מיר זיינען אָוועקגעפאָרען פון מדינת ישראל אויך דאָסמאָל, אַזוי ווי דאָס איז געווען ביי פריערדיגע געלעגענהייטען, מיט די בעסטע וואונשען און געפילען צו אונזערע דאָרטיגע לאַנדסלייט און פריינט. מיר האָבען זיי אַלע־מען גאָווארנשען דאָס בעסטע אין זייער פערזענליכען און פאַמיליע־לעבען, אין די געזעלשאַפטליכע אַקטיוויטעטען לטובת אונזערע געמיינזאַמע צילען און, פאַרשטייט זיך, אַז עס זאָל וואָס גיכער קומען אַן ענדגילטיגער שלום פאַר דער אידישער מדינה.

צוריקקומענדיג קיין ניו־יאָרק, האָב איך אָפּגעגעבען אַן אויספירליכען באַריכט וועגען מיין באַזוך אין מדינת ישראל, ביי אַ מיטינג פון באָארד אָו דירעקטאָרס פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער. מיין באַריכט איז אויפגענומען גאָווארען מיט געהעריגען אינטערעס פון די אָנפירער פון אונזער גרויסער און פאָפולערער אינסטיטוציע, וואָס איז גוט באַקאַנט אין דעם היגען אידישען לעבען.

באַזוך פון דוד לובין אין ביאַליסטאָקער צענטער

אונזער חשוב׳ער לאַנדסמאַן דוד לובין, וועלכער וואוינט לעצטענס אין מיאַמי ביטש, איז אין חודש יולי געווען אויף אַ באַזוך אין ניו־יאָרק. זייענדיג דאָ איז ער אויך געקומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל. ער איז געקומען אין באַגלייטונג פון זיין שוואָגער, סעמיון־על ראָדזשערס און קוזין, ישראל גינזבערג.

פריינט לובין האָט געהאָט אַ לענגערן שמועס מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג. עס זיינען אַרומגעערדט געווארען פאַרשידענע וועגען די טעטיגקייטען פון אונזער אינסטיטוציע, וווי אויך וועגען ביאַליסטאָקער אַקטיוויטעטען בכלל. דער שמועס איז געווען וועגען אַרויסגעבען דעם פלאַניר־טען „ספר ביאַליסטאָק", צו וועלכען פריינט לובין ווייזט אַרויס גרויס אינטערעס. מען האָט אויך געערעדט וועגען ענינים וואָס זיינען פאַרבונדען מיט „קרית ביאַליסטאָק", פון וועלכען פריינט לובין איז דער פּרעזידענט.

די חשוב׳ע געסט האָבען באַזוכט אָלע אָפּטיילונגען אין דער אינסטיטוציע, געשמועסט מיט איינוואוינער, אין דער באַגליטונג

דוד לובין

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג. זיי זיינען געווען זייער צופרידען פון דעם אָלעם וואָס זיי האָבען געזען. נאָכדעם איז פאַר די געסט סערווירט געווארען לאָנטש, וואו עס איז וויטער פאָרגעזעצט געווארען דער שמועס.

דוד לובין איז געווען גערירט פון דער וואַרעמקייט און פריינטשאַפט, וואָס איז אַרויס־געוויזען געווארען צו אים און זיינע משפּחה־מענשען, בעת זייער באַזוך אין דער גרויסער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע. פריינט לובין האָט דערקלערט, אַז ער איז זייער צופרידען פון דעם, וואָס ער האָט פערזענליך בייגעטראָגען אין די אַמאָליגע יאָרען, צו דעם בוי און אָנטוויקלונג פון דעם גרויסען ביאַל. צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, וואָס איז אַ מוסטער־אינסטיטוציע אין היגען אידישען לעבען. אין דעם שמועס האָט פריינט לובין אויך זייער געלויבט און אויסגעדריקט אָנערקענונג פאַר אַרויסגעבען די אינהאַלטס־רייכע „ביאַליסטאָקער שטימע". דער דאָזיגער זשורנאַל — האָט פריינט דוד לובין אָנגעוויזען — איז אַ וויכטיגער כוח און צענ־טראָלע באַזע, וואָס האַלט אויף די ענגע פאַרבינדונג פון אָלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבער דער וועלט. עס איז געווען אַ שטאָלץ צו הערן די וועלטער פון פריינט לובין, וועלכער איז אַ וויס־פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער.

ביים געזעגענען זיך מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג, האָט פריינט לובין אין האַרציגע וועלטער באַדאַנקט פאַר דער וואַרעמער אויפנאַמע וואָס איז געגעבען געווא־רען פאַר אים און זיין משפּחה. ער האָט אויך אויסגעדריקט צו־פרידענקייט און אָנערקענונג פאַר די אָנפירער פון דער אינסטי־טוציע, וועלכע טוען זייער אַרבעט מיט גרויס טרייישאַפט. פריינט לובין האָט אויך איבערגעלאָזט אַ פּינע ביישטייערונג פאַר דער אינסטיטוציע, אַזוי ווי ער פירט זיך ביי אַנדערע ענלעכע געלע־גענהייטען.

חשובע געסט באַזוכען ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק

לייבל און פּנינה עפּראָן פון מדינת ישראל

אונזערע חשוב׳ע לאַנדסלייט לייבל און פּנינה עפּראָן, פון מדינת ישראל, זיינען געווען אויף אַ באַזוך אין ניו־יאָרק בייַ זייערע קינדער. זייענדיג דאָ, האָבען זיי באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פּאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל. דאָס פּאָרל האָבען גראָד בייגעווואוינט אַ „פּיקניק" פון די עלטערע איינוואוינער, אין דעם פּאַרק לעבן דער אינסטיטוציע. זיי האָבען באַזוכט אַלע אָפּטיילונגען אין דער היים, געשמועסט מיט אַ צאָל פון די איינוואוינער און זיינען אַוועק זייער צופרידענע. עפּראָן מיט זיין פרוי האָבען צוגעזאָגט, אַז צוריקקומענדיג קיין ישראל וועלען זיי דאָרט איבערגעבען אַ לעבעדיגען גרוס אונזערע לאַנדסלייט, וועגען אונזערע אַקטיוויטעטען אין ניו־יאָרק.

לייבל עפּראָן איז איינער פון די גערַאַטעוועטע פון דעם היט־לער־גיהנום. ער האָט אין צייט פון דער מלחמה דורכגעמאַכט שוועריע ליידען ביי די נאַצַיס, אַזוי אויך זיין פרוי. באַלד נאָך דער באַפרייאונג פון היטלער׳ן, ווי נאָר עפּראָן איז געקומען אין די

פון רעכטס צו לינקס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, פּנינה און לייבל עפּראָן, עטל אינגבערג.

די. פּי.־לאַגערן אין דייטשלאַנד, האָט ער דאָרט פיל געהאָלפען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. ער איז אויך געווען זייער אַקטיוו ביים העלפען, אַז ביאַליסטאָקער אידען זאָלען זיך אַרגאַניזירען נאָך דעם היטלער־קאָנשמאַר. שפּעטער, ווען לייבל עפּראָן האָט זיך באַזעצט אין מדינת ישראל, איז ער אויך דאָרט געווארען זייער אַקטיוו בייַ די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַזוי ביז איצט. ער איז אויך זייער טעטיג אין דער ליי־קאַסע פון „קרית ביאַליסטאָק". פריינט עפּראָן פּאַרנעמט אַ וויכטיגע שטעלע אין דער אידישער מדינה, און ער איז באַליבט אין אַלע קרייזען. אויך אין ישראל האָט ער געהאָלפען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט זיך דאָרט איינאָרדענען. ער העלפט בכלל אונזערע לאַנדסלייט, וועלכע נוי־טיגען זיך אין דעם. מיר זיינען געווען זייער צופרידען צו האָבען בייַ אונז אין דער אינסטיטוציע אַלס געסט די ליבע לייבל און פּנינה עפּראָן.

חיים און מאַלי איצקאָוויטש פון מעקסיקאָ, אין ניו־יאָרק

חיים איצקאָוויטש מיט זיין פרוי מאַלי, פון מעקסיקאָ, זיינען געווען אין ניו־יאָרק אויפן וועג קיין מדינת ישראל, וואוהין זיי זיינען געפאָרען אויף אַ באַזוך. דער היגער ברודער, אלי, וועלכער וואוינט אין מיאַמי, איז געקומען מיט חיימ׳ען אויף אַ באַזוך אין ביאַליסטאָקער צענטער, ווי ער טוט דאָס יעדעס מאָל ווען ער איז אין ניו־יאָרק.

חיים און עלי איצקאָוויטש

די צוויי ברידער איצקאָוויטש האָבען באַזוכט די פּאַרשידענע אָפּטיילונגען פון דער היים. זיי האָבען געשמועסט מיט איינוואוי־נער און אויסגעדריקט באַגייסטערונג פון דער אינסטיטוציע. נאָכן האָבען אַ געמיינזאַמען לאָנטש, האָבען זיי פּאַרבראַכט אין אַ לענגערן שמועס מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל־סעקרע־טאַר. נאָכדעם האָבען זיי זיך אויך באַגעגענט און געשמועסט אין דער האָום מיט עלי טאַרלאָפסקי, דער פרעזידענט פון דער אינ־סטיטוציע. די איצקאָוויטשעס האָבען אויסגעדריקט אָנערקענונג צו פריינט טאַרלאָפסקי פאַר זיינע גרויסע אויפטוען פאַר דער וויכטיגער און פאָפולערער פּאַלקסטימליכער אינסטיטוציע. די ברידער איצקאָוויטש האָבען, ביים געזעגענען זיך, איבערגעלאָזען אַ פיינע ביישטייערונג פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער.

* * *

זייענדיג אין ניו־יאָרק, איז חיים איצקאָוויטש מיט זיין פרוי מאַלי אינגעלאַדען געווארען אין הויז פון הערי און גוירטרעד פיינבערג, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס. דאָרט זיינען אויך געווען איסאַק ריבאַלאָווסקי מיט זיין פרוי, מאַלי. מען האָט דאָרט גוט פאַרבראַכט ביי אַ היימישען אָוונבערויט, פיל געשמועסט וועגען די אַמאָליגע יאָרען אין דער אַלטער היים, אין ביאַליסטאָק, און מען האָט אויך צוזאַמען געזונגען לידער. די געסט פון מעק־סיקאָ האָבען געבעטען איבערגעבען אַ האַרציגען גרוס צו אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

אַ בריוול מיט לויב־ווערטער

טייערע פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג,

מיט גרויס צופרידענהייט האָב איך געלייענט וועגען דעם, אַז די רעגירונג וועט איצט צוטיילען אַ גרעסערע סומע דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, כדי צו קענען בויען אַ נייע געביידע (לעבען דער איצטיגער) פאַר עלטערע מענשען. די דאָזיגע נייס גיט צו גרויס פּרעסטיזש ניט בלויז אייך, די אומדערמידלעכע פירער און טוער פון דער אינ־סטיטוציע, נאָר אויך די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער גא־רער וועלט. אין נאָמען פון אונזער ביאַליסטאָקער פאַמיליע־קלוב,ווינש איך אייך נייעם דערפאָלג, אַז איר זאָלט ווייטער קאָנען אָנגיין מיט אייער וויכטיגער אַרבעט. מיר שיקען אויך אייך אַלע־מען בעסטע וואונשען צום נייעם אידישען יאָר.

אייער פריינט

בנימין אָבעלסקי

סקאָקי, אילינאָי

ה. שאַרפּ און פרוי פון מעלבורן אין ביאַליסטאָקער צענטער

ה. שאַרפּ מיט זיין פרוי, פון מעלבורן, אויסטראַליע, וועלכע זיינען מיט עטליכע חדשים צוריק געווען אין ניו־יאָרק, האָבען באַזוכט אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און די היים פאַר עלטערע מענשען. ווי דאָס איז מיט אַנדערע באַזוכער, זיינען אויך זיי אַוועק צופרידענע פון דעם וואָס זיי האָבען געזען אין אונזער אינסטיטוציע. ה. שאַרפּ, וועלכער איז אַ היימישער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, האָט אין ניו־יאָרק זיך באַגעגענט מיט זיינע פריינט און באַקאַנטע.

פריינט שאַרפּ מיט זיין פרוי זיינען אין דער אינסטיטוציע באַגעגענט געוואָרען פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענעראַל סעקרעטאַר

ה. שאַרפּ און זיין פרוי

טאַר און מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל. די חשוב'ע גענט האָבען באַזוכט די אייניריכטונגען אין דער היים, זיי האָבען אויך געשמועסט מיט עלטערע איינוואוינער, און זיי האָבען אויסגעדריקט שטאָלץ מיט דעם, וואָס די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט האָבען דערגרייכט דאָ אין ניו־יאָרק. ביים אַוועקגיין האָבען די גענט פון דער ווייטער אויסטראַליע איבערגעלאָזט אַ פיינע ביישטייערונג פאַר דער אינסטיטוציע.

עס דאַרף דערמאָנט ווערען, אַז ה. שאַרפּ'ס ברודער, מ. שוואַרץ, וועלכער וואוינט איצט אויך אין אויסטראַליע, איז אַמאָל געווען דירעקטער אין דער ביאַליסטאָקער שוהל. אויך איצט איז ער, אין איינער פון די שוהלען אין אויסטראַליע, אַ באַקאַנטער דירעקטער.

יעקב שפּילקאָוויטש פון אויסטראַליע

אין ניו־יאָרק איז דעם זומער געווען אויף אַ באַזוך דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, יעקב שפּילקאָוויטש, וועלכער וואוינט אין מעלבורן, אויסטראַליע, פון זינט 1939. ער איז געקומען אַהערצו ספּעציעל, כדי אויסצוגעפינען וואו עס זיינען די קברים פון זיינע צוויי ברידער, יצחק און יהודה לייב, וועלכע האָבען געוואוינט אין ניו־יאָרק לאַנגע יאָרען און זיי זיינען דאָ געשטאָרבען. דער ביאַליסטאָקער צענטער האָט געמאַכט באַמיאונגען צו העלפען דעם לאַנדסמאַן אין זיין הייליגער שליחות. ליידער אָבער איז ניט געלונגען אויסצוגעפינען וואו עס זיינען דאָ געבראַכט געוואָרען צו קבורה זיינע צוויי ברידער, יצחק און יהודה לייב שפּילקאָוויטש.

וועד עס וויס עפּעס וועגען די צוויי פאַרשטאַרבענע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַדער זייער משפּחה, ווייל ס'קען זיין, אַז זיי האָבען געטוישט זייערע פאַמיליע־נעמען, ווערט געבעטען צו שרייבען צום ביאַליסטאָקער צענטער: 228 איסט בראַדוויי, ניו־יאָרק, נ. י. 10002.

די „ביאַליסטאָקער שטימע" העלפּט אויפזוכען און צונויפּברענגען קרובים און פריינט

ווי באַקאַנט, איז אונזער „ביאַליסטאָקער שטימע" אַ צענטראַלער אַדרעס פאַר ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, אומעטום. אַ דאַנק אונזער פאָפּולערער אויסגאַבע האָבען שוין פיל לאַנדסלייט געפונען זייערע קרובים און פריינט. מיר ווילען דאָ איבערגעבען טאַקע נאָך אַ זעלטענע פאַסירונג פון דעם מין.

אין דעם לעצטען נומער „ביאַליסטאָקער שטימע", פון פאַרגאַנגענעם חודש אַפּריל, האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, געהאַט אַן אַרטיקעל מיט זיינע אייַנדרוקען וועגען אַ באַזוך אין די לענדער פון לאַטיין־אַמעריקע. צווישען אַנדערעס, האָט פריינט ריבאַלאָווסקי אין דעם אַרטיקעל דערציילט וועגן זיינער אַ באַגעגעניש אין מאַנטעווידעאָ מיט אַ יוגענט־חבר, שפּסל פּיסעלעוויטש. אין דעם אַמאָליגען ביאַליסטאָק איז פּיסעלעוויטש געווען דער „בראַמקאַזש" פון דאָרטיגען אידישען ספּאָרט־קלוב. פּיסעלעוויטש וואוינט שוין אין אורוגוואַי העכער 43 יאָר, וואו ער האָט אויפגעבויט אַ צופרידענעם לעבען מיט זיין משפּחה.

און אָט האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי, אַלס רעזולטאַט פון דעם אַרטיקעל זיינעם, באַקומען אַ טשיקאַווע בריוו פון בנימין ראָזענטאַל, וועלכער וואוינט אין מעקסיקע. אין דעם בריוו, פון 21טען יוני, 1976, שרייבט פריינט ראָזענטאַל:

„חשוב'ער פריינט ריבאַלאָווסקי,

זייענדיג מיט אַ חודש צוריק אין ירושלים, האָט מיר מיינער אַ חבר און לאַנדסמאַן, אינזשעניר שבתי נייהויז, וועלכער איז וויצע־מעיאָר פון תל־אביב, געבעטען אויפזוכען אין מעקסיקע זיינעם אַן ערשטען קוזין, וועלכער האָט לויט זיין אינפאָרמאַציע עמיגרירט פון ביאַליסטאָק מיט איבער 40 יאָר צוריק. זיין נאָמען איז שעפּסל פּיסעלעוויטש. ווי גרויס איז געווען מיין איבערראַשונג, וען איך האָב געלייענט אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" פון מאַנאַט אַפּריל, אַז דאָ האַנדעלט זיך וועגען אייער אַ חבר, און איר האָט ניט לאַנג צוריק אים באַזוכט אין מאַנטעווידעאָ. איך וועל אייך זייער דאַנקבאַר זיין, אויב איר וועט מיר צושיקען זיין אַדרעס אין מאַנטעווידעאָ ביי דער ערשטער געלעגענהייט. בנימין ראָזענטאַל".

פאַרשטייט זיך, אַז מיר אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, האָבען גלייך צוגעשיקט דעם אַדרעס פון שעפּסל פּיסעלעוויטש צו אונזער ליבען לאַנדסמאַן בנימין ראָזענטאַל אין מעקסיקע, כדי ער זאָל דאָס איבערשיקען צו שבתי נייהויז, דעם וויצע־מעיאָר פון תל־אביב, אין מדינת ישראל.

די גאַנצע געשיכטע האָט אויך אַ וויכטיגען אויספיר: דורך דעם אַלעם האָבען אויך מיר אויסגעפונען נאָך אַ טייערען און פּראָמינענטען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, דערצו נאָך וואָס ער איז דער וויצע־מעיאָר פון תל־אביב.

דאַנק־אויסדרוק צו ישראל מינעס פון שיקאַגאָ

אונזער ביאַליסטאָקער „אַמבאַסאַדאָר" אין שיקאַגאָ, ישראל מינעס, גייט אַן מיט זיין נאָבעלער טראַדיציע פון שאַפען בייַשטייערונגען פון לאַנדסלייט אין שיקאַגאָ פאַר דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשען אין ניו־יאָרק.

מיר ווילען האַרציג באַדאַנקען אַלע שטיצער וועלכע רופען זיך אָפּ זייער וואָרעם צו זיין אַפּיל, און ספּעציעל צו ישראל מינעס אַליין פאַר זיין באַמיאונג דאָס דורכצופירען.

די באַאַמטע און דירעקטאָרען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענשען אין ניו־יאָרק ווינשען ישראל מינעס און אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט אין שיקאַגאָ צום נייעם יאָר, געזונט, גליק און נחת פון זייערע פאַמיליעס.

דער „גן־עדן" ביי דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשן און שפּיטאָל

דער גאָרטען וואָס איז אַ טייל פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשען קאָן מיט רעכט באַצייכענט ווערען אַ „גן־עדן". וועג מען קומט אַריין אין מעין לאַבי פון דער ביאַליסטאָקער היים און מען עפענט די טיר וואָס פירט אין גאָרטען אַריין, דערזעט מען עפּעס אַזוינס וואָס מען קען זיך נאָר פאָרשטעלען אין דער פאַנטאַזיע. פון איין זייט וואַקסען אויס פאַר אייך צוועלף פינף־שטאָקיגע גינגאָ־ביימער וואָס פאַרנעמען אַ שטח פון אַ בלאָק אין דער לענג, וואָס וויגען זיך אונטער דער השגחה פון דעם ווינט — צו מזרח און מערב, צפון און דרום און בוקען זיך פאַר אייך, וואָס דוכט זיך אַז אָט־אָט וועלען זיי אָנרירען אייער קאָפּ. פון דער צווייטער זייט גאָרטען, אַרום די שטאַכעטען, שטייען זעקס הויכע, ברייט־פאַרצווייגטע ביימער, וואָס פאַרנעמען דעם זעלבען שטח וואָס די גינגאָ־ביימער.

אין דעם צענטער פון גאָרטען שטייען פון איין זייט אַ גרופּע נאָדעל־ביימער און פון דער צווייטער זייט אין צענטער אַ גרופּע ביימער אָנגעפּראָפּט מיט בלומען פון פאַרשיידענע קאָלירען, וואָס פאַרבלענדט פון שיינקייט די אויגען. אַרום און אַרום אין גאָרטען, פאַר די אַלע אויסגערעכענטע ביימער וואַקסען שיין־באַשניטענע קוסטעס ריין און ציכטיג. פון די פלאַצונגען וואָס די איינוואוינער פון ביאַליסטאָקער היים האָבען פאַרפלאַנצט קאָן מען די אויגען נישט אָוועקנעמען, ווייל עס דוכט זיך אייך אַז איר געפינט זיך אין אַ פאַר׳כשופּ׳טען ווינקעל... אַרום און אַרום אין דעם גאָרטען שטייען בענק וואָס פון איין זייט זיינען די בענק באַדעקט מיט האַרנינג דעכער געמאַכט פון פייוואר גלאָז זיך צו באַשיצען פון דער זון. אויף די בענק איז באַקוועם צו זיצען און הנאה האָבען פון דעם „גן־עדן". דאָס חן־פינטעלע פון גאָרטען זיינען די דריי פאַנטאַנען וואָס שפּריצען מיט ריינע קוואַל־וואַסער און די פייגעלעך שטילען דעם דורשט, נעמען אַז אַ מיילכעלע מיט וואַסער אַנצוטרינקען דער זי־פייגעלע וואָס זיצט אויף די אייערלעך.

וועג עס קומען די וואַרעמע זומער־טעג, ווערט אין דעם גאָרטען דורכגעפירט פאַרשיידענע אונטערנעמונגען ווי „מאַדערס דעי", „פאַדערס דעי", מיט קאַנצערטען פון אידישע פאָלקס־לידער, טעאַטער־לידער, געזונגען פון די איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים, אויך פון רעקאָרדס פון באַרימטע אידישע קאַנצערטיסטען ווי סידאָר בילאַרסקי, משה אוישער, מאַשאַ בעניא, הערמאַן יאַבלאָקוו און אַ סך אַנדערע פון דעם קאָליבער. מען פירט דורך פיקניקס מיט אַלע גוטע זאַכען צום עסען ווי גענעראַטענע קישקעלעך, געבראָטענע קאָטלעטען מיט קיילעכדיגע פרישע בולקעלעך, געבראָטענע הינדעלעך מיט פאַרשיידענע קאַלטע געטראַנקען. צו די אַלע אונטערנעמונגען זיינען פאַרבעטען מיטגלידער פון דער באָארד אָוו דירעקטאָרען פון דער ביאַליסטאָקער היים, פריינט פון דער ביאַליסטאָקער היים, די זין און טעכטער פון די איינוואוינער פון דער היים א. א. וו.

זאָל דאָ געזאָגט ווערען אַז פאַר די אַלע אונטערנעמונגען וואָס ברענגט אַריין לעבען און פאַרגעניגען צו די איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים, זיינען פאַראַנטוואָרטליך די אַנפירער פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשען. זייער אַרבעט איז נישט קיין לייכטע, אָבער זיי טוען עס מיט האַרץ, מיט נשמה, און מיר, די איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים, שאַצען דאָס אָפּ און מיר ווינשען זיי לאַנגע, געזונטע יאָרען מיט כל טוב!

מרדכי יחסן

אַן איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים

דער אויסזען פון פּאַרק ביי דער „ביאַליסטאָקער היים"

אַ בריוו מיט דאַנק־ווערטער פון ביאַליסטאָק

מיר זיינען צופרידען מיטצוטיילען אונזערע לאַנדסלייט און פריינט, אַז מיר זיינען כסדר אין פאַרבינדונג מיט דער גרופּע פאַרבליבענע אידען אין ביאַליסטאָק. מיר זיינען אין פאַרבינדונג מיט זיי דורך שיקען אַהינצו פּעקלעך צו אַלע אידען אין אונזער פאַרבליבענער אַמאָליגער היים־שטאָט, וואָס העלפט זיי פיל אַרויס אין זייער איצטיגען לעבען. מיר האָבען ערשט לעצטענס באַקומען אַ בריוו פון ביאַליסטאָק, ווענמענס אינהאַלט מיר גיבען דאָ איבער:

„צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק,

טייערע פריינט מרס. עטל אינגבערג און איסאַק ריבאַלאָווסקי,

מיר, די פאַרבליבענע גרופּע אידען אין ביאַליסטאָק, שיקען איבער אייך פּערזענלעך, און דורך אייך צו דער גאַנצער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט און צו אַלע פריינט, אונזערע האַרציגע דאַנקען פאַר ניט פאַרגעסען אונז און פאַר דער הילף וואָס איר שיקט אונז. דאָס איז פאַר אונז דאָ זייער וויכטיג, ווייל די מערסטע צווישען אונז זיינען עלטערע און קראַנקע מענשען. און ווי איר פאַרשטייט, ווערען מיר אויך וואָס ווינציגער. מיר דאַנקען אייך זייער פאַר שיקען צו אונז כסדר די פּעקלעך און מיר פאַרגעסען אויף ווייטער. זייט אַלע געזונט און האַרציג געגריסט!

ישוע באַרטנאָווסקי".

אַ דאַנק־בריוו פון די אידישע אַקטיאָרען

פון דעם „אידישען טעאַטער אַנסאַמבל", ביי דער אידישער אַקטיאָרען־יוניאָן אין ניו־יאָרק, 31 אויסט 7טע גאָס, האָבען מיר באַקומען פאָלגענדען בריוו:

„חשוב׳ער פריינט ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג, אין נאָמען פון „אידישען טעאַטער אַנסאַמבל" און אין מיין אייגענעם נאָמען, שיק איך אייך האַרציגע דאַנקען פאַר אייער זייער פריינטליכער און גוטער באַגעמונג, וואָס איר האָט אַרויס־געווויזען צו אונז לעצטען יאָר, וועג מיר האָבען אייך געבעטען אייער הילף, און איר האָט דאָס געטאָן מיט דעם וואָס איר האָט אונז דערלויבט זיך באַנוצען מיט אייער אוידיטאָריום פאַר עטליכע פּראָבען וואָס איז אונז זייער צונוץ געקומען. מיר שאַצען זייער שטאַרק אָפּ אייער הילף און פריינטשאַפט. איר האָט מיט אייער קליינעם זשעסט און הילף, אונז צוגעגעבען מוט אין אונזער אַרבעט אויפן געביט פון ווייטער ציען דעם גאַלדענעם פאָדעם און דעם „המשך" פון אידיש טעאַטער, דאָ ביי אונז אין אַמעריקע. זייט געזונט טייערע פריינט. מיט אונזערע דאַנקען און גוטע וואונשען אין אייער אַרבעט פאַר דער וויכטיגער אַרגאַניזאַציע פון אונזערע ביאַליסטאָקער. אייער, פאַרן אידישען טעאַטער אַנסאַמבל,

הערשל ראָזען".

די באַאַבטע טאָבטער פון אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן

אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט געדענקען געוויס דעם ליבען אַשר (אַסקאַר) מעקלער, וועלכער איז אַמאָל אין אונזער היים־שטאָט געווען קאָפּעלמייסטער פון דער פּאָשאַרנער קאָ־מאַנדע־אַרקעסטער. האָבען מיר טאָקע לעצטענס באַקומען אַ בריוו פון אים, פון לאָס־אַנדזשעלעס וואו ער וואוינט, אין וועל־כען ער לעבט אויף זייַנע זכרונות פון אַמאָל.

„מיין טאַטע, לייבל אברהם זוסמאַן — שרייבט פריינט מעק־לער אין זיין בריוו צו אונז — איז געווען אַ סטאַליאַר פון פאַך. ער איז אָבער גלייכצייטיג געווען אַ גרויסער מנגן, ער האָט גע־שפּילט אויף אַ קאַרינע. אַ פריינט פון מיין פאָטער, עלי פידלער, איז געווען אַ חתונה־קלעזמער. ער האָט מיר פאַרשאַפט אַ פייקעל און ער פלעגט מיך מיטנעמען מיט זיך, כדי איך זאָל אים באַ־גלייטען אויף חתונות וואו ער האָט געשפּילט. אַזוי האָב איך אַנ־געהויבען מיין מוזיקאַלישע קאַריערע. שפּעטער איז שוין אַלץ אַוועק אויף אַ גוטען וועג...“

אַשר מעקלער דערציילט ווייטער אין זיין בריוו, אַז שפּעטער האָט ער זיך באַפריינדעט מיט וועלוועל גאָניאָנסקי און אברהם סאפער, וועלכע האָבען אים געגעבען אַ צוטריט צום אַרקעסטער פון ביאַליסטאָקער פרייוויליגע פייערלעשער B. O. S. O. צו די דאָרטיגע מוזיקאַלישע אינ־סטרומענטן. ער האָט זיך זייער שנעל אויסגעלערנט אַליין שפּילען אויף אַ טרומ־פייטער, ער איז אַריין אין דעם אַרקעסטער פון דער פּאָשאַרנער קאַמאַנדע, און גאָר גיך איז ער אויך גע־ווארן דער קאַפּעלמייסטער פון דעם אַרקעסטער. נאָכ־דעם האָט ער געשפּילט אין ביאַליסטאָקער האָטעלען, נאָך פילם־פאָרשטעלונגען אין קינאָס און אין אַנדערע פלעצער.

מעני מעקלער

„דער וואַרשעווער רעסטאָראַן אייגענטימער, מר. גערטנער — דערציילט איצט אַשר מעקלער — האָט מיך אַראָפגעבראַכט קיין וואַרשע, וואו איך האָב געשפּילט און דאָרט געוואוינט פון יאָר 1927 ביז 1937. אין דער זעלבער צייט בין איך אויך אַרום־געפאָרען איבער פוילען אין אַלע גרעסערע שטעט. איך האָב געהאַט מיין אייגענעם אָרקעסטער, איך האָב געשפּילט אין קי־נאָס, געמאַכט פלאַסטינקעס, געשפּילט מיט גאָלד־פּעטערבורסקי אָרקעסטער און אַנדערע. אין פעברואַר 1937 האָב איך באַקומען אַ פאָרשלאָג צו קומען קיין ארץ־ישראל און בין טאָקע געפאָרען אַהינצו“.

פריינט מעקלער האָט געהיראַט אין ארץ־ישראל אין 1940 מיט אַ פיינער אידישער פרוי פון דייטשלאַנד. ביי דעם פּאָרל זיי־נען מיט דער צייט געבוירען געוואָרען דריי קינדער, צוויי זין און אַ טאָכטער. אין ישראל האָט אַשר מעקלער געשפּילט מיט דערפאָלג. די קינדער זיינען געוואָקסן שיין און געזאָטן. אין יאָר 1957 איז די משפּחה געקומען קיין אַמעריקע, וואו זיי וואוי־נען די גאַנצע צייט אין לאָס־אַנדזשעלעס. די צוויי זין זיינען אויך באַגאַבט אין מוזיק און קונסט, דער עלטערער שטודירט איצט מעדיצין.

ביז גאָר באַגאַבט, דערציילט אונזער חשוב׳ער לאַנדסמאַן, איז זיין טאָכטער, מעני. פון קינדוויי אָן האָט זי אַרויסגעוויזען אַ גרויסע נייגונג צו געזאַנג, שפּעטער האָט זי שטודירט זינגען אין לאַנדאָן, און מיטאַמאָל איז זי געוואָרען אַ באַרימטע זינגע־רין. די יונגע שיינע מעני מעקלער איז שוין אַרויסגעטראָטען מיט גרויס דערפאָלג, אָלס זינגערין, אין רוים און אין אַנדערע ערטער אין איטאַליע, ענגלאַנד און אין אַנדערע לענדער אין אייראָפּע. לעצטענס איז די באַגאַבטע טאָכטער פון אונזער לאַנדסמאַן, אויך אַרויסגעטראָטען מיט אַ ריזיגען דערפאָלג אין דער קעניגליכער אָפּערע אין שטאָקהאָלם, שוועדען. די פּרעסע אין שוועדען איז אַרויסגעקומען מיט גרויס לויב און וואַרעמער אָפּשאַצונג, נאָכן אַרויסטריט פון דער באַגאַבטער מעני מעקלער.

„איך מיט מיין פרוי — שרייבט אַשר מעקלער אין זיין בריוו צו אונז — זיינען מיר ספּעציעל געפלויגען קיין שטאָקהאָלם, כדי בייצוואוואוינען דעם אַרויסטריט פון אונזער טייערער טאָכטער אין דער דאָרטיגער קעניגליכער אָפּערע. מיר האָבען בייגע־וואוינט דעם גרויסען סוקסעס פון אונזער קינד, וואָס איך וועל קיינמאָל אין מיין לעבען ניט פאַרגעסען!“

ווינשען מיר אונזער ליבען לאַנדסמאַן, אָסקאַר מעקלער, וועלכער שטאַמט פון די כאַנייקעס אין ביאַליסטאָק, אַז ער זאָל האָבען נאָך וווייטערדיגען גרויסען נחת פון זיין זייער גערן־נער טאָכטער, פון זיינע צוויי זין וווי אויך גליק אין דער גאַנצער משפּחה.

אָנטייל פון ביאַליסטאָקער אין די אַקטיוויטעטן פון דער פעדעראַציע פון פוילישע אידן

די אַמעריקאַנער פעדעראַציע פון פוילישע אידן, וועמענס אָפּיס איז אויף 342 מעדיסאָן עוועניו, ניו־יאָרק, איז לעצטענס רעאָרגאַניזירט געוואָרען. עס זיינען אָנגעצייכענט געוואָרען פאַר־שידענע וויכטיגע פלענער פאַר נייע אַקטיוויטעטן. צווישען אַנדערעס, באַמיט זיך איצט די פעדעראַציע אַרויסצובאַקומען פון פוילען היסטאָרישע מאַטעריאַלען, וואָס זיינען פאַרבונדען מיט הונדערטער יאָרען אידישען לעבען אין פוילען. עס ווערט אויך געפאָדערט פון דער פוילישער רעגירונג אויסצואַלען פּענ־סיעס (סאָשעל סעקיוריטי) צו אידען וואָס האָבען פאַרלאָזט פוי־לען און עס קומט זיי אַזעלכע „רענטעס“, און אַנדערעס.

אין דער פעדעראַציע זיינען אָנגעשלאָסען צענדליגער אָר־גאַניזאַציעס פון פּוילישע אידען, ווי אויך פּיל יחידים. אויך אונ־זער ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס איז אייגע פון די גרעסטע און אַקטיוסטע לאַנדסמאַנשאַפטען אין ניו־יאָרק פון פּוילישע אידען, איז אָנגעשלאָסען אין דער פעדעראַציע. אין דער אָנפירערשאַפט פון דער פעדעראַציע פון פּוילישע אידען זיינען פאַרטראָטען באַקאַנטע געזעלשאַפטליכע טוער, שרייבער, פירער פון פאַרשי־דענע אַרגאַניזאַציעס פון פּוילישע אידען, פון אַרגאַניזאַציעס פון ניי־געקומענע און אַנדערע.

אונזער ביאַליסטאָקער צענטער איז פאַרטראָטען מיט דריי פאַרשטייער אין דער הויפּט־אָנפירערשאַפט פון דער פעדערא־ציע פון פּוילישע אידען. דאָס זיינען: איסאַק ריבאַלאָווסקי, גע־נעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, איז קאַסירער פון דער פעדערא־ציע; ראַיאַ זאַק און דבורה מינץ, וועלכע זיינען מיטגלידער פון דער באָארד אָו דירעקטאָרס פון אונזער גרויסער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע, זיינען מיטגלידער פון דער פרויען־דיוויזיע ביי דער פעדעראַציע פון פּוילישע אידען.

דער פּרעזידענט פון דער פעדעראַציע איז ראַבאַי אַלעק־סאַנדער שינדלער, פאַרזיצער פון דער „פּרעזידענטן־קאָנפע־רענץ“. וויצע־פאַרזיצערס פון דער פעדעראַציע זיינען: שלמה בן־ישראל און אלי זבאָראָווסקי; און יחיאל דאָבעקירער איז סעקרעטאַר.

ביי אונדזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון בן ציון ברוקער (בוענאָס אייראָס)

דער האַי־יאָריגער סעזאָן פון אַקטיוויטעטן ביי אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט דאָ, איז געווען אַ זייער דערפאָלגרייכער. אָבער ניט ווען מען וועלענדיג פאַרגעסן צו פיל פֿלאַץ פון אייערע אונזער זשורנאַל, ווען מיר בלויז טיילווייז איבערגעבען ווען אונזערע טעטיגקייטן, וואָס האָבען געהאַט אַן אָפּקלאַנג ניט בלויז ביי די ביאַליסטאָקער אין בוענאָס־אייראָס, נאָר אויך ביים גאַנצען ישוב דאָ.

* * *

ניט געקוקט אויף דער לאַנג דאָ ביי אונז און אין פאַרבינדונג מיט דער אינפלאַציע, באַטייליגען זיך אָבער אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, סיי דער פאַרבאַנד אַלס גאַנצער און סיי אַלס יחידים, אין די פאַרשידענע זאַמלונגען לטובת אידישע צוועקען און פאַר מדינת ישראל. עס ווערט געטאָן אַלץ, כדי צו העלפען ווייטער אויפהאַלטען און פאַרפעסטיגען די אידישע אינסטיטוציעס, וואָס זיינען דאָ אויפגעבויט געוואָרען אין די פאַרגאַנגענע יאָרען מיט גרויס טריישאַפט. אין דעם אַלעם האָבען די ביאַליסטאָקער אידען דאָ אויך אַ גרויסען חלק. עס ווערט דערבאַר אויך איצט געטאָן אַלץ, כדי דאָס צו שטאַרקען.

* * *

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אינפלאַציע, קענען מיר מער ניט אַרויסגעבען אונזער זשורנאַל „די ביאַליסטאָקער וועגען". אָבער כדי ניט אָפּצושטעלען די פאַרלעגערישע טעטיגקייט, גיבען מיר דערווייל אַרויס דעם „ביאַליסטאָקער ביולעטין", רעדאַקטירט פון יצחק צעסלער. אין דער אויסגאַבע גיבען מיר אָפּ פֿלאַץ פאַר אייגענע ענינים פון דעם ביאַליסטאָקער פאַרבאַנד, פראַגען פון היגען אידישען ישוב ווי אויך וועגען אַלגעמיינע אידישע פראַבלעמען. די ערשטע אויסגאַבע פון אונזער ביולעטין, האָט דאָ געהאַט אַ זייער וואַרעמען אָפּקלאַנג אין אַלע אידישע קרייזען, באַזונדערס ביי די לאַנדסמאַנשאַפטן.

* * *

שבת אָוועט, דעם 17טן אַפּריל ה.י. האָבען מיר מיט דער־פאָלג דורכגעפירט דעם טראַדיציאָנעלען דריטען סדר, אָזוי ווי מיר טוען דאָס יעדעס יאָר. דער סאַאָן פון דעם ביאַליסטאָקער הויז איז געווען פול געפאָקט. די שטימונג איז געווען אַ הייטערע און פרייליכע. אונזערע אייגענע לאַנדסלייט האָבען פאַרגעלייענט און געזאָגט די הגדה, וואָס עס האָט צוגעגרייט אונזער קולטור־סעקרעטאַר, יצחק צעסלער. די הגדה האָט אַריינגענומען די שאָפונגען פון בארימטע אידישע דיכטער און שרייבער, וועגען אַלע געשעענישען אין אידישען לעבען אין פאַרלויף פון אַלע דורות, ביזן אויפקום פון מדינת ישראל. זייער אייגדרוקספול איז געווען דער טייל וועגען דעם אידישען חורבן און גבורה ביי די נאַציס.

מיטן סדר האָט אָנגעפירט דער דיכטער, שמואל צעסלער. אין דעם קינסטלעריישען טייל האָבען אָנטיילגענומען די זינגערין רבקה קליניצקי און פראָפעסאָר לעאָן ווייזער.

די פרויען־קאָמיסיע האָט אויף אַ פיינעם אופן צוגעגרייט די געשמאַקע פסח־דיגע מאכלים, און די חברים אַרדנערס האָבען סערווירט. צום סוף איז געווען אַ וואונדערליכער קאָנצערט. דער זייער אינדרוקספולער דריטער סדר איז פאַרענדיגט געוואָרען שפעט ביינאַכט, מיטן געזאָנג פון ירושלים של זהב און התקוה.

* * *

דעם 4טן מאַי, איז אין דעם „בית ביאַליסטאָק" אין בוענאָס־אייראָס, דורכגעפירט געוואָרען אַ גרויסע פייערונג צום 28טן געבורטסטאָג פון מדינת ישראל. דער אָקט האָט זיך אָנגעהויבען מיט מאַכען אַ „מי שברך" פאַר מדינת ישראל, פאַר אירע פירער און פאַר די העלדען פון דער ישראל־אַרמיי — דורכן פאַרזיצער זלמן־דוד יעוורעיסקי. דער סעקרעטאַר גדליה פיינסאַד האָט אָנגעפירט מיט דער פייערונג, און ער האָט באַגריסט דעם עולם. מיט פאַסיקע רעדעס און באַגריסונגען זיינען אַרויסגעטראָטן: ישראל גרינבוים, אברהם דיין, שמואל גאָניאָנדסקי, און יעקב גינזבערג. שאָפונגען וועגען מדינת ישראל פון באַוואוסטע אידישע שרייבער האָבען פאַרגעלייענט: שרה טורעק, וואָלף טשינסקי און אברהם בורשטין. מיט געזאָנג און אַ גיטאַרע איז אַרויסגעטראָטען די יוגענטליכע באַגאַבטע שילע־רין, סילווינאַ גרודסקי. עס איז אויך סערווירט געוואָרען אַ פיי־נער צובייס.

* * *

זונטאָג, דעם 27טן יוני ה.י., איז אין דעם היגען „בית ביאַליסטאָק" פאַרגעקומען די יערליכע אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון אונזער פאַרבאַנד. עס זיינען געהערט געוואָרען וויכטיגע באַריכטען וועגען די טעטיגקייטען פון אונזער לאַנדסמאַנשאַפט וויי אויך אַ פינאַנסיעלער באַריכט, וואָס נעמט אַרום די צייט פון 1טן יולי 1975 ביזן סוף יוני 1976. עס איז אויך דורכגעפירט געוואָרען אַ לעבהאַפטע און אינטערעסאַנטע דעבאַטע, מיטן אַנטייל פון די פאַרזאַמלטע אין דעם וויכטיגען צוזאַמענקונפט. צום סוף זיינען אויסגעקליבען געוואָרען — לויט אונזער סטאַטוט — אַ נייע האַלבע פאַרוואַלטונג, אויפן פֿלאַץ פון די יעניגע חברים, וועלכע האָבען פאַרענדיגט זייער קאַדענץ. די נייע אָנפירערשאַפט פון אונזער פאַרבאַנד איז צוגעטראָטען און פירט טאַקע אָן פאַר־שידענע וויכטיגע אָקטיוויטעטן, כאָטש אין דער איצטיגער צייט איז דאָס באַגלייט מיט שוועריגקייטן.

קאַלענדאַר פון די נעקסטע אונטערנעמונגען פון דעם „ביאַליסטאָקער צענטער און היים"

1. **זונטאָג, דעם 31טן אָקטאָבער, 1976**
   דער יערליכער טעאַטער־בענעפיט, 2 אַזייגער בייטאָג, אייווערי פישער האַל פון לינקאָלן סענטער.
2. **שבת אָוועט, דעם 4טן דעצעמבער ביז מאָנטאָג, דעצ. 6; און שבת אָוועט, דעצ. 11טן ביז זונטאָג, דעם 12טן דעצעמבער**
   דער יערליכער באַזאַר.
3. **זונטאָג, דעם 19טן דעצעמבער, 1976**
   די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט.
4. **זונטאָג, דעם 6טן פעברואַר, 1977**
   34טער יאָרציים נאָך ביאַליסטאָקער קדושים, אזכרה.
5. **זונטאָג, דעם 6טן מערץ, 1977**
   די יערליכע פורים־פייערונג און קאָנצערט.

אונזער הילף פאַר נויטבאַדערפטיגע לאַנדסלייט אין מדינת ישראל

מיר זיינען שטאָלץ פון דעם, וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל אין ניו־יאָרק, באַטייליגט זיך אויף אַן אַקטיוועם אופן אין דעם היגען אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען. מיר זיינען אַ וויכטיגער טייל פון דעם היגען אידישען פאָלקסטימליכען ישוב, ווייל מיר ציען אַ גרויסען יחוס פון אונזער אַלטער, אָבער ליידער אַזוי טראַגיש־פאַר־שניטענער היים, וואָס עס האָט מיט זיך פאַרגעשטעלט די אַמאָליגע אידישע ביאַליסטאָק.

אויסער דעם וואָס אונזער ביאַליסטאָקער צענטער באַטייליגט זיך אויף אַן אַקטיוועם אופן אין לעבען פון דעם היגען אידישען ישוב, העלפען מיר מיט אַלע מעגליכקייטען אין דער הילפס־אַרבעט פאַר מדינת ישראל, וואָס איז כסדר אַרומגערינגעלט מיט געפאַרען פון די שונאים. מיר טוען דאָס סיי אויף אַ קאָלעקטיוועם אופן דורכן ביאַליסטאָקער צענטער, סיי אויך אַלס יחידים.

אַ באַזונדערס וויכטיגע הילפס־אַרבעט פירט אונזער צענטער אָן אַ גאַנץ יאָר ביים העלפען נויטבאַדערפטיגע לאַנדסלייט אין פאַרשידענע ערטער. מיר טוען דאָס דורך שיקען פּעקלעך מיט געהעריגער שפּייז קיין מדינת ישראל, ווי אויך דורך שיקען פּעקלעך מיט קליידונג און שפּייז צו דעם פאַרבליבענעם ביסעל אידען, וואָס לעבען איצט אין ביאַליסטאָק. עס איז קלאָר, אַז מיר באַקומען כסדר אויך פאַר דעם געהעריגע דאַנק־בריוו. פאַרשטייט זיך, אַז די דאָזיגע וויכטיגע הילפס־אַרבעט זיינען מיר אימשטאַנד אָנצופירען אַ דאַנק דער בריטהאַרציגער הילפס־גרייטקייט פון אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט. אויף אַן אַנדערן פּלאַץ אין דער היינטיגער „ביאַליסטאָקער שטימע" איז געדרוקט אַ דאַנק פון די אידען אין ביאַליסטאָק, פאַר דער הילף וואָס דער צענטער שיקט צו זיי. דאָ ווילען מיר ברענגען אויסצוגען פון בלויז עטליכע בריוו, וואָס מיר האָבען באַקומען פון לאַנדסלייט אין ישראל, צו וועמען מיר האָבען געשיקט פיינע שפּייז־פּעקלעך אויף פּסח. די דאָזיגע פּעקלעך שיקען מיר, דורך דער פאַרמיטלונג פון דער גוט־באַקאַנטער אונטערנעמונג „סופּער־סאַל", וואָס איז אין ישראל. צוליב פאַרשטענדליכע סיבות גיבען מיר דאָ אַן בלויז די איניציאַלען פון די בריוו־שרייבער:

מיט גרויס פרייד האָב איך פון אייך באַקומען דאָס פּעקעל מיט פּראָדוקטען. דאָס איז מיר זייער צונויף געקומען אויף פּסח. זייט אַלע געזונט און געבענשט פאַר אייער גוטער אַרבעט.

מ. ש.
רמתיים

איך דאַנק אייך אַלעמען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער פאַר שיקען מיר דאָס פּעקעל מיט שפּייז. גאָט זאָל אייך באַצאָלען פאַר אייערע גוטע הערצער מיט אַ סך געזונט. איר זאָלט האָבען כוח צו טאָן גוטס פאַר נויטבאַדערפטיגע מענשען.

ח. ד.
קרית ביאַליסטאָק

אייער פּעקעל מיט פּראָדוקטען האָט מיר פאַרשאַפט אַ סך שמחה. איך גריס אייך פריינטליך, זייט געזונט.

מ. ס.
הוד השרון

איך דאַנק אייך פאַר דעם וואָס איר פאַרגעסט ניט אין מיר, און אין אַנדערע ביאַליסטאָקער. זייט געזונט!

ח. ק.
קרית אליעזר

בענ׳ם קונסט־ווערק אין נייע אויסגאַבן

די פּראָנצויזישע מלוכה׳שע „מאָנע", וואו עס ווערען אויסגעאַרבעט ספּעציעלע מטבעות, האָט באַשטעלט ביי אונזער באַוואוסטען לאַנדסמאַן בען, 12 מאָטיוועז פון זיינע באַרימטע תנ״ך־בילדער. פון דעם ווערען געמאַכט ווערען מטבעות אין בראָנז, קופּער און זילבער. עס גרייט זיך אויך צום דרוק אַ בוך מיט 86 בילדער, פון די פאַרטרעטן פון פאַרשידענע פערזענלעכקייטן, וואָס בען האָט געמאָלן. דעם טעקסט צום בוך האָט געשריבן בען דער באַרימטער פראָנצויזישער שרייבער מאָריס זשענעוויא. דער בוך ווערט דערשיינען אין סעפּטעמבער.

דער פראַנצויזישער פּרעמיער־מיניסטער, זשאַק שיראַק, באַגריסט דעם קינסטלער בען מיט פיל ענטוזיאַזם, צו דער עפענונג פון אַ נייעם מוזיי אין דער שטאָט „בריוו-לאַ-גאַיאַרד", וואו דער קינסטלער בען האָט אייניגע בילדער.

אַ האַרציגען דאַנק אַלע פּירער און לאַנדסלייט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק פאַר שיקען אונז דאָס פּעקעל שפּייז. מיר ווינשען אייך אַלעמען געזונט און פיל פרייד.

ס. מ.
קרית היובל

אַ האַרציגען דאַנק אייך פאַר שיקען די פיינע פּראָדוקטען אויף יום־טוב. איך האָף, אַז אויך אויף ווייטער וועט איר אונז ניט פאַרגעסען. זייט אַלע געזונט, איר זאָלט זוכה זיין שטענדיג צו טאָן גוטס.

ד. ג.
חיפה

איך דאַנק אייך זייער פאַר שיקען די הילף. ביי מיר איז ניט קיין נייעס. איך בין אימער קראַנק און איך בעט אייך, אַז איר זאָלט מיך ניט פאַרגעסען.

ג. ש.
תל־אביב

מיר דאַנקען אייך זייער פאַר שיקען אונז די הילף. עס איז פאַר אונז אָנגענעם און ליב צו וויסען, אַז אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט טראַכטען און געדענקען וועגען אונז. מיר ווינשען אייך פיל פרוכטבאַרע אַרבעט.

י. ב.
חולון

איך האָב דערהאַלטען אייער פּעקעל מיט פּראָדוקטען. איך דאַנק אייך זייער פאַר דעם וואָס איר געדענקט אין מיר. זייט געבענשט פאַר אָפּהיטען די גוטע מידות פון אונזער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק.

מ. ח.
רמת אליהו

גרויסער דערפאָלג פון ש. אַסאָוויצקיס קאָנצערט „פון ביאַליסטאָק ביז ירושלים", אין תל-אביב

עטליכע הונדערט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, איינוואוינער אין מדינת ישראל ווי אויך געסט פון פאַרשידענע לענדער, האָבען איבערגעלעבט אַ פאָר שעה פון פריידיגען גענוס אין תל-אביב, ביי דעם קאָנצערט וואָס עס האָט אויפגעפירט אונזער באַליבטער לאַנדסמאַן, דער באַוואוסטער שוישפילער שמעון אָסאָוויצקי. געווען איז דאָס שבת אָוונט, דעם 24טן אַפּריל, 1976, אין דעם גרויסן „הויז פון די אַמעריקאַנער ציוניסטן", רחוב דניאל פריש 1, אין תל-אביב.

שמעון אָסאָוויצקי, וועלכער איז זייער גוט באַקאַנט, פאָפולער און באַליבט מיט זיינע אויפפירונגען אין דער אידישער מדינה, האָט פאַר יענעם אָוונט צוגעגרייט אַ ספּעציעלען פּראָגראַם פון האַרציגען אידישען געזאַנג, מוזיק און הומאָר. דאָס איז אויך געווען ווי אַ זעלטענע מתנה פאַר אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע האָבען דאָס ווי געהעריג אָפּגעשאַצט. ווייסענדיג, אַז אין יענער צייט זיינען אין תל-אביב געווען אַ

שמעון אָסאָוויצקי

גרעסערע צאָל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אויך פון אויסלאַנד, האָט אָסאָוויצקי צוגעגרייט אַ גאָר ספּעציעלע פּראָגראַם, וואָס איז געווען אונטערן נאָמען „פון ביאַליסטאָק ביז ירושלים".

די עטליכע הונדערט ביאַליסטאָקער, וועלכע האָבען בייגעוואוינט דעם פיינעם קאָנצערט, האָבען אויסגעדריקט פיל דאַנקבאַרקייט פאַר אונזער באַליבטען לאַנדסמאַן קינסטלער, פאַרשאַפען דעם עולם אַזוי פיל גייסטיגען גענוס, וואָס האָט גלייכצייטיג אַרויסגערופען פיל בענקשאַפט צו דער אַמאָליגער אַלטער היים און צו די נאָענטע, וועלכע זיינען אומגעבראַכט גע-וואָרען פון די נאַצישע רוצחים.

בעת דעם איבעררייס פון דער פּאָרשטעלונג איז שמעון אָסאָוויצקי אַרויסגעקומען פאַרן פּאָרהאַנג. ער האָט אין האַרציגע ווערטער באַגריסט זיינע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, סיי פון ישראל, סיי אויך פון אויסלאַנד. מיט באַזונדערס ווארעמע ווערטער האָט ער באַגריסט איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניאַל-סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל, וועלכער איז אין יענער צייט אויך געווען אויף אַ וויכטיגען באַזוך אין מדינת ישראל. עס איז ווערט צוצוגעבען, אַז אָסאָוויצקי האָט אויך געזאָרגט פאַר דעם, אַז אויף דעם אָפיש וועגען זיין קאָנצערט זאָל זיין אַ ספּעציעלע גרויסע פּאָטאָגראַפיע פון דעם אַמאָליגען מאַרק אין ביאַליסטאָק מיט דעם הויכען שטאָט-זייגער. דאָס האָט צוגעגעבען נאָך מער אינטימקייט און האַרציגקייט ביי די הונדערטער לאַנדסלייט אונזערע, וועלכע האָבען מיט גרויס פאַרגעניגען בייגעוואוינט דעם פיינעם קינסטלערישען אָוונט, „פון ביאַליסטאָק ביז ירושלים".

אַ ביאַליסטאָקער קינסטלערין פון ישראל אויף באַזוך אין ניו-יאָרק

מיט אַ קורצער צייט צוריק, איז אין ניו-יאָרק געווען אויף אַ באַזוך שורא גרינהויז-טורקאָוו, אַ באַקאַנטע ביגע-קינסטלערין פון מדינת ישראל. זי איז די טאָכטער פון דעם אַמאָליגען באַקאַנטען אידישען אַקטיאָר אין ביאַליסטאָק, יהודה גרינהויז. אין צייט פון דער מלחמה איז שורא געווען, אַלס יונג מיידעל, צוזאַמען מיט איר פאָטער אין סאָוועט-רוסלאַנד. נאָך דער מלחמה איז יהודה גרינהויז אָוועק קיין אויסטראַליע, וואו ער איז שפּעטער געשטאָרבען.

שורא גרינהויז איז צוריקגעקומען פון סאָוועט-רוסלאַנד קיין פוילען אין יאָר 1947. זי האָט זיך דעמאָלט באַזעצט אין נידערשלעזיע, וואו זי איז געווארן אַ שוישפילערין אין דעם דאָרטיגען אידישען מלוכה-טעאַטער. שפּעטער, האָט זיך דאָס טעאַטער פון נידערשלעזיע פאַראייניגט מיט דעם אידישען מלוכה-טעאַטער, אין וואַרשע. שורא גרינהויז האָט דאָן געהיראַט מיט דעם באַוואוסטען אַקטיאָר יצחק טורקאָוו. זייענדיג אין פוי-

שורא גרינהויז-טורקאָוו

לען, האָט שורא געשפּילט וויכטיגע ראָלען אין דאָרטיגען אידישען טעאַטער. שפּעטער, אין 1957, איז זי מיט איר מאַן אָוועק-געפאָרען פון פוילען, קיין מדינת ישראל. אין פאַרלויף פון דער גאַנצער צייט זינט זי איז אין דער אידישער מדינה, פאַרנעמט שורא גרינהויז-טורקאָוו אַ וויכטיגען פּלאַץ אויף דער דאָרטיגער אידישער ביגע, וואו זי שפּילט אין פאַרשידענע טעאַטערס און וויכטיגע ראָלען. איר מאַן, יצחק טורקאָוו, איז מיט אַ צייט צוריק געשטאָרבען. נאָכן טויט פון איר מאַן, האָט שורא אויך איבערגענומען זיין אָמט אַלס פאָרוואָלטער פון דעם „בית שלום אש", אין בת-ים.

בעת איר באַזוך אין ניו-יאָרק, איז שורא גרינהויז-טורקאָוו דאָ אויפגעטראָטען אין פאַרשידענע ערטער, אין פּראָגראַמען פון קינסטלערישען וואָרט, און אומעטום איז זי אויפגענומען גרויסרען מיט דערפאָלג. אונזער חשובֿע לאַנדספּרוי האָט דאָ אויך באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל. זי האָט זיך באַקענט מיט אַלע איינריכטונגען, זי האָט געשמועסט מיט די עלטערע איינוואוינער, און זי האָט אויסגעדריקט באַגייסטערונג פאַר דעם, וואָס די ביאַליסטאָקער טוען דאָ דורך זייערע אומדערמידליכע אַקטיוויטעטן. שורא גרינהויז-טורקאָוו האָט אויך בייגעוואוינט דעם יערליכען מיטינג פון דער באַאַרד אָוו דירעקטאָרס פון אונזער אינסטיטוציע, וואו זי איז באַגריסט געווארן אויף אַ האַרציגען אופן. זי איז אויך אויפגעטראָטען אין אונזער צענטער מיט הומאָר, סאַטירע און רעציטאַציעס, און איז באַשאָנקען געווארן מיט פיל אַפּלאָדיסמענטן.

טרויער-רעדע פון דר. שמואל פיסאַר *, געהאַלטן ביי דער לוויה פון בען קאָופמאַן אין מעלבורן, אויסטראַליע, דעם 25 יולי, 1976

פון אַ צווייטען עק וועלט בין איך געקומען אַהערצו, כדי צו העלפן ברענגען צו זיין אייביגער רו מיין פרייַנד בען. אין דער אמת'ן בין איך געקומען אַהערצו ווי צו ברענגען צו קבורה אַ טייל פון מיר פֿערזענליך. אויב איך באַצייכען בען אַלס פריינט איז דאָס דערפאַר, ווייל אונזער שפּראַך האָט ניט קיין וועדטער פֿשוט אויסצודריקען אונזער פרייַנדשאַפֿט, וואָס כאָטש עס איז ניט פֿאַרבונדען דורך משפּחה־בלוט, איז דאָס אָבער געווען נאָענטער אפילו ווי פון צוויי ברידער.

אין בלוט, ממש טראָפּן אין בלוט פון דעם חורבן ביי היטלערן, איז אויסגעשמידט געוואָרען אונזער ענגע פֿאַרבינדונג. ווען איך טראַכט אויף צוריק וועגען דער צייט פון אונזער קינדהייט אין די נאָכישע קאָנצענטראַציע־לאַגערן, ווייס איך גוט אַז ער וואָלט ניט געראַטעוועט געוואָרען פון אומקום אָן מיר, און איך וואָלט ניט געראַטעוועט געוואָרען אָן אים. פיל מאָל אויף וויפיל איך קען געדענקען, האָבען מיר געהאַלפען ראַטעווען אייַנער דעם אַנדערן, פון די אומבאַשרייבליכע געפֿאַרען וואָס האָבען געבושעוועט אַרום אונז.

פיל פון אייך, טייערע פריינט, האָבען געקאָנט בען פון דעם צווייטען טייל אין זיין לעבען. איך האָב אים געקאָנט פון דעם ערשטען טייל. צוזאַמען זיינען מיר דאָך געווען ווי שקלאַפֿען אין בבל און אין מצרים. איך דערלויב זיך דעם ביבלישען פֿאַרגלייך, ווייל מיר זיינען בייַדע נאָך געווען יונג, מעגלעך די אינגסטע עדות פון דעם חורבן פון אידישען לעבען אין ביאַליסטאָק, אין פוילען, אין אייראָפּע — עדות פון דעם גרעסטען היסטאָרישען אומגליק, וואָס האָט ווען עס איז געטראָפּען אונזער פאָלק.

פאַר דער מלחמה, אין ביאַליסטאָק, קוים אין עלטער פון צען יאָר, האָבען בענעק און איך געשפּילט צוזאַמען אין פוטבאָל, צוזאַמען מיט פיל אַנדערע געזונטע און גליקליכע יוגענטליכע. אין צייט פון דער מלחמה ווידער, אין דעם ערדישען גיהנום וואָס האָט געהייסען אוישוויץ, זיינען מיר ווידער געווען אומצעשייד־באַר בעת פאַרשידענע גרעפֿאַרען. ווען איך בין געווען הונגעריג, איז אויך בען געווען הונגעריג; ווען ער האָט געגעסען, האָב איך געגעסען; און ווען איך בין געשלאָגען געוואָרען, האָט אויך ער געפּילט דעם וויטאָג אויף זיין קערפּער. און ווען מיר זיינען צום סוף אַנטלאָפען פון אונזערע פֿיינדיגער, זיינען מיר ווידער געווען זייט ביי זייט, אונטער דעם זעלבען האָגעל פון קויילען וואָס זיינען געקומען פון מאַשין־געווער.

נאָך דער מלחמה, ווען מיר האָבען צוזאַמען געוואָגעלט אויף די חורבות פון דייטשלאַנד, פאַר־יתומ־ט און אַליין, ווען איך בין געפונען געוואָרען פון מיינע פעטערס און געבראַכט געוואָרען קיין אויסטראַליע, איז אויך בען געבראַכט געוואָרען אַהינצו. ער איז דעמאָלט געווען 17 יאָר און איך, קוים 16. הינטער אונז זיינען געווען פיל פאַרשניטענע לעבענס; און פאַראויס איז געווען אַ צוזאַגענדע צוקונפט, אַ צוקונפט וואָס איז פאַרווירקליכט געוואָרען.

בען איז געווען אַ זעלטענער, אַ שיינבאַרער און אומבאַשרייבליכער מאַן, וועלכער וואָלט ניט דערלאָזט אפילו אַ שוואַכען געזונט צו זיין אין וועג ביים דערגרייכען זיינע צילען. וואָס עס האָט אים כסדר געשטויסען, איז געווען אַן אַנטשלאָסענקייט אויסצולעבען ניט בלויז זיין אייגענעם לעבען, נאָר אויך די לעבענס פון זיינע נאָענטע און טייערסטע, וואָס זיינען פאַרשניטען געוואָרען אין זייער בליענדען עלטער. ער האָט געשטרעבט ווי צוריקצוכאַפּען, אפילו אין אַ באַגרעניצטען וועג, דאָס פיזישע און מאָראַלישע וואָס איז באַרויבט געוואָרען פון אונזער פאָלק.

אין דעם פאַרמעסט מיט אַדאָלף היטלער, האָט געוואונען בען קאָופמאַן! דאָס איז באַווייזען געוואָרען דורך דעם פולען און שיינעם לעבען, וואָס ער האָט באַשאַפען אויך אין זיין אייגענעם קריַיז, פאַר אים און זיין פרוי, מיט וועמען ער האָט געפייערט זייער 25טען חתונה־יובל אין האַוואַי, בלויז דריי טעג פאַר זיין טויט. דאָס איז אויך אַמבעסטען דאָ, ביי דער גרויסער לוויה, וואו בענ'ס ארון איז אַרומגעריגעלט מיט אַזוי פיל זיינע טרייַע און איבערגעבענע פריינט, באַוויזען געוואָרען.

מיט אַ ווייטאָג אין מיין האַרץ, וואָס ער איז פון אונז אַוועקגעריסען געוואָרען אַזוי אומ'ברחמנות'דיג אין עלטער פון קוים 48 יאָר, רוף איך איך צו טראַכטען און געדענקען וועגען דער ניסים־רעטונג, ווי אויך וועגען דעם צוריק אויפגעבויטען לעבען און טראַגישען טויט, פון דעם אומגעווייַנליכען מאָן!

דר. סעמיועל פיסאַר פירט אָן מיט וויכטיקער קאָנפערענץ אין פּאַריז, געגען דעם אַראַבישען באָיקאָט אויף מדינת ישראל

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אין פּאַריז פאָרגעקומען אַ זייער וויכטיגע קאָנפערענץ, אין וועלכער עס האָבען זיך באַטייליגט פּראָמינענטע פֿערזענלעכקייטען פון די העכסטע פראַנצויזישע עקאָנאָמישע און יורידישע קרייזען. דער ציל פון דער קאָנפערענץ איז געווען צו שאַפען אַ געהעריגע קערפּערשאַפט, וואָס זאָל אויף אַ ווירקזאַמען אופן געגענווירקען און באַקעמפען דעם אַראַבישען באָיקאָט וואָס איז געווענדעט געגען מדינת ישראל.

געעפענט און אָנגעפירט מיט דער קאָנפערענץ האָט דער באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן שמואל (סעמיועל) פיסאַר, וועלכער איז גוט באַקאַנט און באַרימט אַלס אינטערנאַציאָנאַלער יוריסט־עקאָנאָמיסט.

ביי דער דערמאָנטער קאָנפערענץ אין פּאַריז, איז דר. סעמיועל פיסאַר אַרויסגעטראָטען מיט אַ וויכטיגער רעדע, אין וועלכער ער האָט אָנגעוויזען אויף דער שעדליכקייט פון אַראַבישען באָיקאָט. דאָס איז אַ געפאַר און שעדליך — האָט ער אָנגעוויזען — ניט בלויז געגען מדינת ישראל, נאָר אויך געגען דער עקאָנאָמיע פון דער גאַנצער פרייַער וועלט. די געפאַר פון דעם אַראַבישען באָיקאָט געגען ישראל — האָט דר. פיסאַר אונטערגעשטראָכען — איז שוין גוט פאַרשטאַנען געוואָרען אין די פאַראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקע, אין ענגלאַנד און אַנדערע ערטער, וואו עס ווערט אַלץ מער פאַרשטאַרקט דער וויידערשטאַנד און מען נעמט אָן געהעריגע מיטלען, כדי צו באַקעמפען דעם אַראַבישען באָיקאָט.

אין דער דעבאַטע ביי דער קאָנפערענץ האָבען זיך באַטייליגט באַוואוסטע פראַנצויזישע געלערנטע, רעגירונגס־מענשען, פֿראָפעסאָרען, יוריסטען, עקאָנאָמיסטען און אַנדערע. צום סוף איז געשאַפען געוואָרען אַ „באַוועגונג פאַר פרייהייט פון אינטערנאַציאָנאַלען האַנדעל", וואָס וועט זיך פון איצט אָן פאַרנעמען מיט באַקעמפען דעם שעדליכען אַראַבישען באָיקאָט געגען מדינת ישראל, וואָס איז אויסגעשפרייט אין פראַנקרייך.

---

* דר. שמואל פיסאַר, אַזוי ווי מיר האָבען געמאַלדען אין דעם לעצטען נומער פון די „ביאַליסטאָקער שטימע", איז געבוירען געוואָרען אין ביאַליסטאָק און איז אייַנער פון די אינגסטע לעבעל־געבליבענע פון אוישוויץ און אַנדערע פאַרנאַצישע קאָנצענטראַציע־לאַגערן. היינט איז דר. פיסאַר אַ באַוואוסטער אינטערנאַציאָנאַלער אַדוואָקאַט, וועלכער איז ספּעציאַליזירט אין האַנדעלס־פאַרבינדונגען צווישען מזרח און מערב. ער איז געווען אַ ראַטגעבער פון די לעצטע פאַר פרעזידענטען פון די פאַראייניגטע שטאַטען און ער איז רעפּרעזענטירט פון די העכסטע קרייזען פון דער וועלט בנוגע פאַרבעכערטע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע באַציאונגען צווישען מערב און קאָמוניסטישע לענדער, וי איך צו קעמפען געגען דעם אַראַבישען באָיקאָט געגען ישראל. פאַר מער איינצעלהייטען וועגען דעם פאַרשטאַרבענעם בענדזשאַמין קויפמאַן, זעט טרויער־נאָטיץ אויף זייט 15 ענגלישע אָפּטיילונג.

שלום-מיטינג און אינסטאַליישאַן פון באַאַמטע אָפּגעהאַלטן געוואָרן 6טן יוני, 1976, אין ביאַליסטאָקער צענטער און היים אוידיטאָריום

דעם שלום־מיטינג און אינסטאַליישאַן פון באַאַמטע פֿאַרן סעזאָן 77־1976 איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אין אונזער אינסטיטוציע, זונטאָג, דעם 6טן יוני, 1976. חזן הערי פיינבערג, פֿאָרזיצער פון אונזער באָארד אָו דירעקטאָרן, איז אויך געווען טשערמאַן פון דער אונטערנעמונג. ער האָט פֿאַרגעשטעלט די מוזיקער הערי און סאַניאַ איידוס צו שפּילען דעם אַמעריקאַנער הימן „סטאַר ספּאַנגלד באַנער" און „התקוה".

איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל־סעקרעטאַר, האָט באַגריסט דעם עולם, האָט אָפּגעגעבן אַ באַריכט וועגן די פֿאַרשידענע טעטיגקייטן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפֿט, און האָט געמאַכט אַן אָפּיל צו וועלכן דער פֿאַרזאַמלטער עולם האָט זיך וואַרעם אָפּגערופֿן.

מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר, האָט באַריכטעט וועגן אַלגעמיינע ענינים בנוגע די היים פֿאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל. נאָכדעם האָט זי פֿאַרגעשטעלט מר. מעל זאַכטער, אַן אַקאָונטענט פון אונזער פירמע „לאָוב און טראָופֿער", צום אָפּגעבן דעם יערליכן פינאַנציעלען באַריכט.

די באַאַמטע און דירעקטאָרן וועלכע זיינען איינגעשוואָרן געוואָרן צום נייעם סעזאָן, האָבן גענאָסן פון אַ געשמאַקן מאָלצייט. זיי זיינען געזעסן ביי שיין געדעקטע טישן אין אַ פריילעכער אַטמאָספער אין וועלכער אַלע האָבן זיך גיפֿונען באַקוועם און צופֿרידן.

טשערמאַן פיינבערג האָט פֿרעזענטירט שורא גרינהויז־טורקאָו, אַ ביאַליסטאָקער הומאָריסטין פון ישראל, וועלכע האָט פֿאַרווויילט דעם עולם.

הרב שמואל קראָניק, דירעקטאָר פון פֿאָבליק ריליישאַנס, האָט פֿאַר די אינסטאַליישאַן צערעמאָניעס מתפּלל געווען, אַז דער אויבערשטער זאָל בענשען אונזערע באַאַמטע און דירעקטאָרן, אַז זיי זאָלען קענען דינען די אינסטיטוציע מיט זייערע פולע קרעפטן און איבערגעגעבענקייט. נאָכדעם האָט קראָניק אינסטאַלירט מרס. דזשין געליס, מאָריס מאָלאָזאָפסקי, דזשאָזעף וואריק און מאיר זאַקהיים אַלס וויצע־דערווייליטע טראָסטיס.

איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט איינגעשוואָרן דזשעק בערגער, הערשאָלד מאָראָו, טשאַרלס שוועכער און ראַיאַ זאַק אַלס נייע טראָסטיס. ער האָט אויך אינסטאַלירט אשר שטשוטשינסקי אַלס נייע־דערווייליטער קאַסירער פון דער אינסטיטוציע.

מרס. עטל אינגבערג האָט אינסטאַלירט פיליפּ נאָוויק אַלס טשערמאַן פון באָארד אָו גאָווערנאָרס; הערי פיינבערג אַלס טשערמאַן, באָארד אָו דירעקטאָרן און הערשאָלד טאלין אַלס וויצע־טשערמאַן פון ביידע באָארדס.

מר. נאָוויק האָט איינגעשוואָרן רובין בינדלער און סעם סאָלאָזש אַלס וויצע־פֿרעזידענטן און אילאַי טאַרלאָפסקי אַלס פֿרעזידענט.

מרס. דזשין געליס האָט אינסטאַלירט עטל אינגבערג אַלס עקזעקוטיוו דירעקטאָר; איסאַק ריבאַלאָווסקי אַלס געניראַל־סעקרעטאָר און הרב שמואל קראָניק אַלס דירעקטאָר פון פֿאָבליק ריליישאַנס.

פריינט טאַרלאָפסקי און נאָוויק האָבן געהאַלטן איינדרוקספולע רעדעס וועגן דער אינסטיטוציע און האָבן אויסגעדריקט זייערע הויכע האָפענונגען פאַר דער וויטערדיגער אַנטוויקלונג פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים.

דער טשערמאַן האָט געשלאָסן דעם מיטינג און דער עולם איז אַוועקגעגאַנגען מיט צופֿרידנקייט אַז איבערגעגעבענע באַאַמטע און דירעקטאָרן זיינען דערווויילט געוואָרן צום נייעם סעזאָן, וועלכע וועלן פירען די אינסטיטוציע.

קאַסירער פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים, אשר שטשוטשינסקי, געפֿאָרן אַלס דעלעגאַט צו וועלט־קאָנפערענץ פֿאַר אידיש אין ישראל

אשר חיים שטשוטשינסקי, דער קאַסירער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענשען, איז אָפּגעפֿלויגען קיין ישראל, אַלס אַ דעלעגאַט צו דער וועלט־קאָנפערענץ פֿאַר אידיש און אידישער קולטור, וועלכע איז פֿאָרגעקומען אויגוסט 26—23, 1976.

פריינט שטשוטשינסקי איז אַ פֿראָמינענטער, דערפֿאָלגריכער געשעפטסמאַן, ווי אויך אַ טאַלאַנטירטער שרייבער און דיכטער אין אידישער שפּראַך. זיינע אַרטיקלען און פֿאָעמעס וועלען געדרוקט אין פֿאַרשידענע אידישע אויסגאַבעס, איינגעשלאָסען אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", וועלכע גיבען אים גרויס אָנערקענונג אַלס אַן אויסגעצייכענטער אידישיסט.

מר. שטשוטשינסקי איז היינטיגעס יאָר אויסדערווויילט געוואָרן אַלס נייער קאַסירער פון אונזער אינסטיטוציע.

דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים האָט געפונען פֿאַר נויטיג דעלעגירען פריינט שטשוטשינסקי אַלס אונזערס אַן אָפּיציעלער פֿאַרשטייער צו דער וועלט־קאָנפערענץ אין ישראל פֿאַר אידיש און ער האָט אָנגענומען אונזער שליחות. מיר זיינען שטאָלץ מיט דעם, אַז מיר האָבען אַזאַ אָנגעזעענע פֿערזענליכקייט ווי אשר שטשוטשינסקי אַלס אונזער טרעזשורער. מיר ווינשען אים נאָך אַ סך גוטע, אַקטיווע יאָרן אין זיינע פֿאַרצווייגטע לי־טעראַרישע און געזעלשאַפֿטליכע אַרבעטען.

קולטור־טשערמאַן פון ביאַל. לאַנדסמאַנשאַפֿט, לואיס סילווער, דעלעגאַט צו וועלט־קאָנפערענץ פֿאַר אידיש אין ירושלים

פריינט לואיס סילווער, אונזער חשוב׳ער לאַנדסמאַן און קולטור־פֿאַרזיצער פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפֿט אין ניו־יאָרק, איז געווען איינער פון די דעלעגאַטן צו דער וועלט־קאָנפערענץ פֿאַר אידיש און פֿאַר דער אידישער קולטור, וואָס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אין ירושלים פון 23טן ביזן 26טן אויגוסט ה. י. פריינט סילווער איז געווען איינער פון די אָפּיציעלע דעלעגאַטן פון דער „פֿאָרווערטס"־אַסאָסיאיישאַן, וואו ער איז אַ לאַנג־יאָריגער אָנגעזעענער מיטגליד. ווי באַקאַנט, איז לואיס סילווער אויך עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דער גרויסער אַרבעטער רינג היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע מענשען, אין ניו־יאָרק.

אַרטיקל פון מאַקס באַביטש אין קומענדן נומער

מאַקס באַביטש

מאַקס באַביטש, וועלכער איז אַ געזעלשאַפֿטליכער טוער און אַ באַגאַבטער שרייבער, וועלכער האָט געשריבען אַ סך אַרטיקלען אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" און ספּעציעל אין ערשטען נומער פון דער „שטימע", אין יאָר 1921.

מאַקס באַביטש איז אַ לאַנג־יאָריגער מיטגליד פון דער אינסטיטוציע. געווען זייער טעטיג מיט אַ סך יאָרען צוריק.

ער איז געווען איינגעלאַדען צו שרייבען אַן אַרטיקל פון 55 יאָר פון דער עקזיסטענץ פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע". ליידער איז דער אַרטיקל אָנגעקומען צו שפּעט.

מיר וועלען האָבען די געלעגענהייט צו דרוקען דעם אַרטיקל אין דער נעקסטער „ביאַליסטאָקער שטימע".

אונזער הײם אויפן שוועל פון די ימים נוראים

אונזער שוהל וועט דעם יאָר, ווי אַלע יאָר, זיין דער זאַמעלפונקט פון מתפללים, אונזערע אייגענע זקנים ווי אויך שכנים פון דער געגענט, וועלכע וועלען דאָ קומען אויסבעטען אַ גוט יאָר.

עס וועלען אויך אָנגעצונדען ווערען אַלע עלעקטרישע ליכט ביי די נעמען פון די פֿאָרשטאָרבענע פּריינט און מיטגלידער וועלכע זיינען פֿאַראייביגט געוואָרען אויף די בראָנז־טאָוולען אין אונזער שוהל, און זייער אָנדענק וועט געהייליגט ווערען ביי דער תפילה פון „יזכור".

אויף סוכות וועלען מיר, ווי תמיד, האָבען אַ פּראַכטפול־דעקאָרירטע סוכה און אויך די ארבעה מינים.

די עס־צימערן וועלען אויסקוקען יום־טוב׳דיג און עס וועלען סערווירט ווערען געשמאַקע טראַדיציאָנעלע מאכלים.

אַ געזונטען, געבענשטען און מול׳דיגען נייעם יאָר.

ימים נוראים תפילות

מיר לאָדען אין אַלע פּריינט און שכנים צו קומען דאָוונען מיט אונז דעם קומעדיגען ראש־השנה און יום־כיפור, וועלכע פאַלען אויס דעם יאָר פּרייטאָג ביינאַכט, דעם 24טען סעפּטעמבער, שבת און זונטאָג, דעם 25טען און 26טען סעפּטעמבער 1976. כל נדרי וועט מען זאָגען זונטאָג ביינאַכט, דעם 3טען אָקטאָבער, און יום־כיפור וועט אָנגיין דעם גאַנצען מאָנטאָג, דעם 4טען אָקטאָבער ביז נאַכט. יזכור וועט מען זאָגען יום־כיפור בייטאָג און אויך שמיני עצרת, שבת, דעם 16טען אָקטאָבער.

גוטע בעלי־תפילות וועלען, ווי אַלע יאָר, אָנפירען מיט דעם דאָוונען. אַלע זיינען געבעטען צו קומען און צוזאַמען מיט די עלטערע איינוואוינער פון דער הײם זיך אויסבעטען אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

אונזער יערליכער באזאר

אונזערע שוועסטער פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אָקזיליערי שטעלען צו, ווי אַלע יאָר, דעם יערליכען באַזאָר, וואָס וועט פֿאָרקומען שבת צו נאַכט, דעצעמבער 4, 1976, און אָנגיין זונטאָג און מאָנטאָג — דעם 5טען און 6טען דעצעמבער. דער באַזאָר וועט זיך וויייטער עפענען שבת צו נאַכט, דעצעמבער 11, און אָנהאַלטען זונטאָג, דעם 12טען דעצעמבער.

אַ גרויסער טייל פון אונזער איינקונפט נעמט זיך פון דעם באַזאָר. אונזער לעידיס אָקזילערי אַרבעט שוואר און שיין אויף דעם געביט און ברענגט אַריין סחורה און אַרטיקלען. פיל אָנגעזעענע פירמעס רופען זיך אָפּ אויף אונזער וועבדונג און שיקען אַריין גוטע שטאָפּען.

דער דערפאָלג פון אונזער באַזאָר וועט זיך אין אייער ביישטייער פון אַרטיקלען. מיר בעטען אַלעמען אויף אַזוי וויייט ווי מעגליך צו מנדב זיין סחורה. איר קענט ברענגען די סחורה צו אונזער הײם אַדער מיר קענען דאָס אָפּנעמען פון אייך. ביטע, וואַרט ניט!

יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט

די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט וועט פֿאָרקומען זונטאָג, דעם 19טען דעצעמבער, 1976. עס וועט, ווי שטענדיג, אָנגעצונדען ווערען חנוכה־מנורות פון אונזערע מיטגלידער און פריינט און דורכגעפירט ווערען אַ טראַדיציאָנעלער מוזיקאַלישער פּראָגראַם. ווי תמיד וועלען סערווירט ווערען געשמאַקע היימישע מאכלים מיט חנוכה־לאַטקעס.

מער אינצעלהייטען וועלען אָנאָנסירט ווערען אין די איינלאַדונגען, וואָס וועלען אַרויסגעשיקט ווערען פֿאַר דעם צוועק און אויך אין דער אידישער פּרעסע.

אונזער טראַדיציאָנעלע פּורים־פייערונג

דער פריילעכער יום־טוב פּורים וועט געפייערט ווערען מיט אַ פיינעם קאָנצערט און טראַדיציאָנעלער סעודה, זונטאָג, דעם 6טען מערץ, 1977. אין דעם רייכען פּראָגראַם וועלען זיך באַטייליגען טאַלאַנטפולע אַרטיסטען און ווי אַלע מאָל וועלען די מיטגלידער און פריינט זיך אונטערהאַלטען צו די קלאַנגען פון מוזיק און געזאַנג. אַוודאי וועלען סערווירט ווערען האָמעדיגע טאַשען מיט אַנדערע געשמאַקע מאכלים.

יערליכער טעאַטער־בענעפיט זונטאָג, אָקטאָבער 31, 1976 2 בייטאָג

זונטאָג, דעם 31טען אָקטאָבער, 1976, 2 אַזייגער בייטאָג, וועלען מיר דורכפירען אונזער יערליכען טעאַטער־בענעפיט אין אייוועי פישער האַל פון לינקאָלן צענטער, בראַדווי און 64טע גאַס, ניו־יאָרק.

עס וועט פֿאָרבאַרייטעט ווערען אַ רייכע מוזיקאַלישע און הומאָריסטישע פּראָגראַם, „מיט געזאַנג און געלעכטער", פּרעזענטירט פון דעם באַוואוסטען אַרטיסט, הערמאַן יאַבלאָקאָוו.

די פֿאַלגענדע קינסטלער פון דער בינע, ראַדיאָ און טעלעוויזיע וועלען אויפטרעטען: דער וועלט אַנערקענטער אָפּערא־זינגער, נייַ־געקומענער פון רוסלאַנד, מישאַ אַלעקסאַנדראָוויטש; די באַרימטע זינגערין און אימפּרעסיאָניסטין פון אַמעריקאַנער בינע און טעלעוויזיע, מעריליין מייקעלס; די באַליבטע חזן׳טע און פֿאָלק־זינגערין, פריידעלע אוישער; די טאַלאַנטירטע אינטערנאַציאָנאַלע זינגערין סאַראַ רובין; דער באַגאַבטער אידישאַמעריקאַנער לאַך־מייסטער, לאו מייסאָן, און די באַוואוסטע פּיאַניסטין און קאָמפּאָזיטאָרין רענע סאָלאָמאָן. די קינסטלערין בעלאָ מייזעל און איר מאַן, הערמאַן יאַבלאָקאָוו, וועלען נאַראַטירען אין ענגליש און אידיש.

טיקעטס זיינען שוין אַרויסגעשיקט געוואָרען צו אַלע שטיצער פון אונזער ביאַליסטאָקער הײם און אַלע זיינען געבעטען גלייך אַריינשיקען דעם באַטרעף.

געדענקט! די פֿאַרשטעלונג קומט פֿאַר זונטאָג, דעם 31טען אָקטאָבער, 1976, 2 אַזייגער בייטאָג. קומט און נעמט אָנטייל אין אונזער־אייער שמחה.

דערמאָנונג וועגען „ריום"

בײַם סוף פון היינטיגען יאָר 1976 וועלען פון אונזער אָפּיס אַרויסגעשיקט וועלען בילס פֿאַר „דיום" צום נייעם יאָר. האָבען מיר אַ בקשה צו אַלע מיטגלידער, אַז זיי זאָלען אַזוי גוט זיין און באַלד ענטפערן, כדי צו שפּאָרען פּאָסט מיט אַ דערמאָנונג. אויך בעטען מיר צו וועריפיצירען נייַע מיטגלידער.

אַ טראַגישער יאָרצייט פאַר די ביאַליסטאָקער אידן

פון צבי מאַטיסאָן

דעם פאַרגאַנגענעם יוני איז געוואָרן 70 יאָר, זינט עס איז פאָרגעקומען דער טרויעריג־באַרימטער פאָגראָם אין ביאַליסטאָק, אין פאַרבינדונג מיט דעם, האָט אונזער חשובֿער און פֿרײַמינענטער לאַנדסמאַן, צבי מאַטיסאָן, אָפּגעדרוקט אין „פֿאָרווערטס" פון מאָנטאָג, דעם 5טען יוני ה. י. זײַנע זכרונות פון יענער צײַט, אונטערן נאָמען „זיבעציג יאָר זינט פאָגראָם אין ביאַליסטאָק". מיר דרוקן דאָ איבער דעם אַרטיקל, מיט געוויסע קירצונגען.

נאָך פּסח האָבען זיך אָנגעהויבען פאַרשפּרייטן קלאָנגען וועגען אַ פּאָגראָם, וואָס די רעגירונג גרייט צו. מ׳האָט איבער־געגעבען, אַז צווישען דעם צאַר׳ס ראַטגעבער האָט די רעאַקציע באַקומען די אויבערהאַנט און אַז מען גרייט צו אַן איבערקערע־ניש פון רעכטס. מ׳האָט אויך געשמועסט אַז סוף כל סוף וועט די דומע געשלאָסען ווערען.

די קלאָנגען וועגען אַ פּאָגראָם זיינען געוואָרן שטאַרקער, ביז ס׳איז געוואָרען אַ שטימונג פון פּאַניק. אין איצקאָוויטש׳עס שולע זיינען שוין אַלץ מער תלמידים געווען אָפּוועזענד. אַ סך פאַמיליעס האָבען ערגעץ אַוועקגעשיקט די פרויען און קינדער.

ענדליך איז אויסגעבראָכען דער פּאָגראָם דאָנערשטאָג, דעם 14טען יוני, 1906 (דער 1טער יוני לויטן אַלטען רוסישען לוח).

איך האָב געוואוינט מיט נאָך אַ בחור אין אַ צימער בײַ אַן אַלט פּאָרפאַלק. עטליכע טעג פריער האָבען זייערע קינדער זיך ערגעץ אַוועקגענומען. און מיר זיינען געבליבען אַליין אין אַ ליי־דיגער שטוב אָן שפּייז. ביאַליסטאָקער געדענקען געווײַס נאָוואָ ליפּיע גאַס. דאָס איז געווען אַ לאַנגע גאַס, וואָס האָט געפּירט צום וואָקזאַל. אין אַ געוויסען אָרט האָט זיך אַריינגעשניטען אַ קליין געסעל, וואָס מ׳האָט גערופען „נאָוואָליפּע געסעל". אויפן ראָג, אין אַ הילצערנער הויז, זיינען אויפן גרונט־שטאָק געווען קראָמען, און איבער די קראָמען איז געווען אונזער וואוינונג. יענעם דאָנערשטאָג אין דער פרי האָבען מיר נאָך ביידע געהאָט פרישטיק. שפּעטער איז שוין געווען אַ סכנה אַרויסצוגיין. מיר האָבען געהערט שיסעריײַען און ווילדע געשרייַען און דאָס ברע־כען פון שויבען. נישט וויט איז געווען פומפּיאַן דער פאָטאָגראַ־פיסט, און ביים אַריינגאַנג איז געווען אַ גרויס שוי־פענסטער מיט אַלערליי פאָטאָגראַפיעס. דאָרט האָבען די פּאָגראָמשטשיקעס זיך געלאָזען וואוילגיין, אַזוי אַז מיר האָבען געהערט דאָס בריאַ־גען פון דעם גלאָז. בייגאַכט איז געוואָרען שטילער, אָבער פריי־טאָג אין דער פרי האָבען זיך וויידער געגנומען הערען שיסעריײַען און געשרייַען און עס האָט אָנגעהאַלטען אַ גאַנצען טאָג. שבת אין דער פרי זיינען שוין די שיסעריײַען געווען זעלטענער, און מיר האָבען געהאָפט אַז דער פּאָגראָם איז שוין געענדיגט. אָבער מיר האָבען נאָך מורא געהאַט אַרויסצוגיין צו קריגען עפּעס עסען נאָך צוויי טעג אָן שפּייז.

שפּעטער, אַרום 12, האָבען מיר געהערט רעדען אידיש אין גאַס. הייסט עס אַז מען קען שוין אַרויסגיין. נאָוואָליפּיע גאַס האָט געהאַט אַ שוידערליכען אויסזען. אַלע קראָמען זיינען גע־שטאָנען אָפען מיט צעבראָכענע טירען און פענסטער און די סחורה צעראָבירט. אין מאַנכע ערטער זיינען אויף דער ערד גע־ווען פעדערן פון קישענס און פערענעס. מיר האָבען זיך דער־וואוסט, אַז דער פּאָגראָם, וועלכער איז געווען אַ מיליטעריישער, אַראָגאַנציזירט דורך דער רעגירונג, איז אָפּגעשטעלט געוואָרען שבת דורך אַ דעלעגאַציע פון דריי דעפוטאַטען, וואָס די דומע האָט געשיקט קיין ביאַליסטאָק, און דר. שמריהו לעווין איז גע־וען אייגער פון זיי. מיר האָבען געהערט אַז עס זיינען געווען אַרום 90 גע׳הרג׳עטע און אַ גרויסע צאָל פאַרוואונדעטע. כמעט יעדער איד וואָס האָט זיך דאָנערשטאָג און פרייטאָג גענפונען אין גאַס איז געווען אַ קרבן.

איך האָב טעלעגראַפירט צו מיינע עלטערן אַז איך וועל מאָרגען — זונטאָג — קומען אַהיים. אויפן באַן זיינען געווען צענדליגער טשעכאַנאָוצער, וועלכע האָבען געאַרבעט אין בית־ליסטאָק און זיינען איצט אַהיימגעפאָרען. צווישען די קרבנות איז געווען אין טשעכאַנאָוצער, מיינער אַן אַמאָליגער חדר־חבר, מאַנעס משה הורוויצ׳ס אַ בן יחיד. ער איז דערשאָסען געווא־רען שבת פרי. ער איז אַרויסגעגאַנגען צו פרי.

אַ לאַנגע צייט נאָכן פּאָגראָם פלעג איך האָבען שלאָפלאָזע נעכט. אַ רוסישער פּאָגראָם איז אַן איבערלעבונג, וואָס אַ איד קען ניט פאַרגעסען. שרייבענדיג אָט די זכרונות, איז פאַר מיר קלאָר אַלץ וואָס איך האָב געזען, געהערט און איבערגעלעבט מיט 70 יאָר צוריק.

דריי לידער

פון ראָזא נעווואַדאָווסקאַ ע״ה

צום 5טען יאָרצייט פון טויט פון
דער דיכטערין, אונזער בת עיר.

איך וועל דיר אומקערען

דיין דופט, די פרישע, פון סאָסנאָווע וועלדער,
דיין ברויט דאָס אויפגעזעסענע, דיין קאָרן —
מיט קערפּער מיינעם אומקערען איך וועל דיר,
מיין ערד, — קיין זאַך וועט דיר ניט גיין פאַרלאָרען.

דיין ליכט אין מיינע טונקעלע צווייַ אויגען,
דיין רוף, וואָס הילכט און קלינגט אַפֿ אין מיין קול —
איך וועל דיר אָפּגעמאָסטען, אָפּגעוואויגען,
צוריק אָפּגעבען אין דעם לעצטען מאָל.

טינט און פּאַפּיר

עס וואַרט אויף מיין טיש שוין אַ ליכטיגער בויגען
און גרייט זיך פאַרנעמען מיין אומעט און פרייד.
אַ חבר מיין גוטער, איך טרוי דיר די אויגען —
זאָפּסט איין און באַהאַלטסט מיינע סודות און רייד.

מיין גרום און מיין דאַנק פאַר אייך, מענשען איר וויייטע!
געמאַכט האָט איר קלאָר מיר דעם סוד פון פּאַפּיר,
דעם סוד פונעם טינט — פונעם שוואַרצען אויף וויייסען,
דעם וואונדער פון וואַרטיגען ביידענם באַריר.

מיט צייכענס צו קאָנען אויף אייביג פאַרשרייבען
די שורות פון לעבען און בשורות פון טויט,
און שפּעטער פון וועלטער דעם טרויער פאַרטרייבען,
און פורעמען זיי, ווי פון טייגען דאָס ברויט.

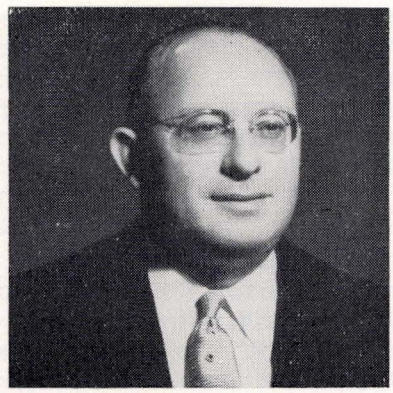
אַ ברכה

אַ ציבעלע, אַ רעטעך, אַ שוואַרצער פּענעץ ברויט,
און פלוימען, און טרויבען, און עפּעל גענ־רויט.
אַ טרונק פון קוואַליג וואַסער, מחיה׳דיג ווי ווין —
געבענשט זאָל דאָס לעבען אין אַלע לעבענס זיין.

יעקב באַגיש ע״ה

דאָנערשטאָג, דעם 18טען מערץ, 1976, איז אין בוענאָס־איירעס פלוצלינג געשטאָרבען אונזער לאָנדסמאַן יעקב באַגיש, אין עלטער פון 76 יאָר. אַ געבוירענער אין גראַיעווע ביי אַ באַלעבאַטישער משפּחה, איז באַגיש געקומען אַלס קינד מיט זיינע עלטערן קיין ביאַליסטאָק. דאָרט האָט ער געוואוינט ביז די 30ער יאָרן, וועו

יעקב באַגיש ע״ה

ער האָט עמיגרירט קיין אַרגענטינע צוזאַמען מיט זיין פרוי גאָלדע, פון דער היים פוקס.

פון אָנהויב האָט יעקב באַגיש אין בוענאָס־איירעס געאַרבעט אין אַ טעקסטיל־פאַבריק. שפּעטער איז ער געוואָרען פאָרקויף־דירעקטאָר אין אַ גרויסער פאַבריק פון וואָל. אין פאַרלויף פון אַלע יאָרען איז באַגיש געווען אַן אַקטיוור טוער אין פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער אידען אין בוענאָס־אייראס, ווו אויך טעטיג אין דעם אַלגעמיינעם אידישען לעבען.

יעקב באַגיש האָט פאַר׳יתומ׳ט זיין ליבע פרוי גאָלדע, מיט וועמען ער האָט געהאַט אַ גליקליכען צוזאַמענלעבען אין פאַרלויף פון 53 יאָר. ערע זיין אָנדענק!

בערטאַ (ברכה) זבאַר ע״ה

פון מעלבורן, אויסטראַליע, איז אָנגעקומען די טרויעריגע נייעס, אַז דאָרט איז געשטאָרבען בערטאַ (ברכה) זבאַר ע״ה. די פאַרשטאָרבענע איז געווען גוט באַקאַנט אין דעם אידישען לעבען אין אויסטראַליע, און איר טויט האָט אַרויסגערופען טרויער אין אַלע דאָרטיגע קרייזען. בערטאַ זבאַר האָט איבערגעלאָזט אין טרויער איר מאַן אברהם, דעם זון דזשאָרדזש, די טאָכטער סאַלי, איידעם פעליקס סנאָו, שנור אסתר, שוואָגער און שוועגערין נאַטאַן און ראָזאַ שאָר, און די אייניקלעך פיטער, וויקטאָר און ענדרו.

די פאַרשטאָרבענע האָט געשטאָמט פון אַ באַלעבאַטישער משפּחה אין אַמאַליגען ביאַליסטאָק. איר מאַן, אברהם, איז אַ באַקאַנטער טוער אין דעם אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען אין ביאַליסטאָק. זייער משפּחה איז געווען זייער באַקאַנט מיט זייער גרויסער דרוקערייי, וואָס איז געווען לעבען דעם קינאָ „אַפּאָלאָ״, און וואָס איז אָנגעפירט געוואָרען פון די זבאַר־ברידער. פון זינט אברהם זבאַר איז מיט יאָרען צוריק געקומען פון ביאַליסטאָק קיין אויסטראַליע, איז ער זייער אַקטיוו אין דעם דאָרטיגען אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען. ער איז אויך באַליבט אין אַלע קרייזען אין מעלבורן.

מיר שיקען איבער אונזער ליבען לאָנדסמאַן אברהם זבאַר און זיין גאָנצער פאַמיליע, די טיפסטע אויסדרוקען פון טרויער צוליבן טויט פון זייער ליבער פרוי, מוטער, שוויגער, שוועגערין און באָבע.

ערע איר אָנדענק!

איטקע צירל באַראַקין ע״ה

מיט טיפען וויייטאָג אין האַרצען,
מיט אַ צעפּייניגטער נשמה,
מיט ליבע און בענקשאַפט אַן סוף
דערמאָן איך דיר, טייערע מאַמע מיינע,
היינט, און יעדען טאָג פון יאָר,
צום דריי און דרייסיגסטען יאָרצייט,
זינט די נאַצי מערדער האָבען
דיין שטיל, איינזאַם לעבען
אומ׳ברחמנות׳דיג אויסגעלאָשען
אין דער ביאַליסטאָקער גטא.
שלאָף רואיג דיין אייביגען שלאָף,
טייערע, ליבע מאַמע מיינע.
כבוד דיין הייליגען אָנדענק.

דיין טאָכטער: חיה־פייגל
באַראַקין־מעלאַמדאָוויטש
און פאַמיליע
שיקאָגאָ, 1976

דער עלטסטער פון די פאַרבליבענע אידען אין ביאַליסטאָק איז געשטאָרבען

מיר האָבען באַקומען אַ בריוו פון ביאַליסטאָק, פון פרוי אַננאַ דובראָווסקאַ, אַז דאָרט איז געשטאָרבען איר פאָטער, שמעון זשוקאָווסקי. דער פאַרשטאָרבענער, וועלכער איז געווען 71 יאָר, איז געווען דער עלטסטער פון דער קליינער גרופּע פאַרבליבענע אידען, וועלכע וואוינען נאָך איצט אין ביאַליסטאָק. אין איר בריוו שרייבט די טאָכטער, אַז איר פאָטער האָט אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה דורכגעמאַכט פאַרשידענע קאָנצענטראַציע און פיניגונגס־לאָגערן ביי די היטלעריס־טען.

אין יאָר 1948, שרייבט די טאָכטער אין איר בריוו, איז דער פאָטער געקומען קיין ביאַליסטאָק, וואו ער האָט אויפגעבויט זיין נייע היים. ער איז געווען זייער איבערגעגעבען צו זיין משפּחה און איז אויך געווען באַליבט ביי די איבעריגע פון דער גרופּע אידען אין ביאַליסטאָק. אין דער לויה פון שמעון זשוקאָווסקי האָבען זיך באַטיליגט אַלע פון די פאַרבליבענע אידען אין ביאַליסטאָק, און מען האָט דעם פאַרשטאָרבענעם אָפּגעגעבען געהעריגען כבוד אויף דעם בית־עלמין אין ביאַליסטאָק.

צום סוף פון דעם בריוו דאָנקט זשוקאָווסקי׳ס טאָכטער, אין איר נאָמען און אין נאָמען פון דער גאַנצער משפּחה פאַר דער הילף וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק האָט די גאַנצע צייט אַרויסגעוויזען, דורך שיקען געהעריגע פּעקלעך צו איר פאָטער. ערע זיין אָנדענק.

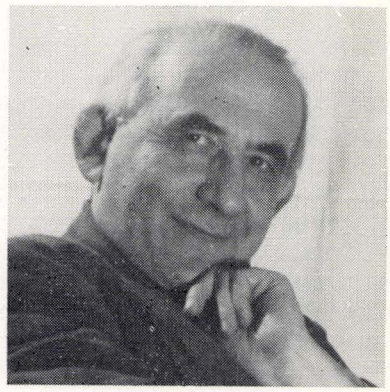
לואיס טאָפּאָלסקי ע״ה

דינסטאָג, דעם 15טען יוני, 1976, איז אין ניו־יאָרק געשטאָרבען אונזער טרייער לאָנדסמאַן, לואיס טאָפּאָלסקי. ער איז אַלע יאָרען געווען זייער באַליבט ביי די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט, איז געווען אַ ליבער, האַרציגער מענש. טאָפּאָלסקי האָט פאַר׳יתום׳ט זיין טרייע פרוי בערטאַ, וועלכע איז אַן אַקטיוע טוערין פאַר לאָנגע יאָרען אין דער ביאַליסטאָקער לעידיס אָקזילערי, ווו אויך פאַר דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענשען און שפּיטאָל. כבוד זיין אָנדענק!

דער איידעלער מענטש הענאך הערשבערג ע"ה

פון סימע קאפלאן

זונטאג, דעם 21טען מערץ, 1976, איז געשטארבען פון אַ הארץ־אטאק הענאך הערשבערג ע"ה. ער איז געווען אַ שטיל־לער, באַשיידענער מענש פון הויכער קולטור. ער האט געשטאמט פון אַ יחוס־דיגער משפחה און געוואקסן פון זיין פאטער, אברהם שמואל הערשבערג, וואס איז געווען אַ בארימטער שרייבער און היסטאריקער, די ליבע צו גייסטיגע ווערטען און

הענאך הערשבערג ע"ה

דעם דורשט נאך וויסן. הענאך האט געלערנט אין גימנאזיע אין ביאליסטאק, און דאָ האט ער געקראגען זיין מאסטערס דעגרי אין קאלאמביא.

ער האט באהערשט פינף שפראכן: רוסיש, דייטש, ענגליש, אידיש און העברעאיש. ער איז געווען 40 יאר, פריער לערער און שפעטער אַ סך יארען פרינציפאל אין דער תלמוד תורה ביים דזשואיש סענטער פון יוניווערסיטי הייטס, בראנקס. ער איז געווען אַ קענער פון דער רוסישער ליטעראטור און האט זיך אינטערעסירט מיט קונסט.

אין יעדער פרייער מינוט האט ער געהאלטען אין לייענען און שרייבען, און אַלץ פלעגט בלייבען ביי אים אין זכרון. דאס האט טאקע גורם געווען, וואס באלד נאך דער פארלארען זיין פרוי, אין 1974, האט ער במשך פון איין יאר אנגעשריבען זיינע מעמואַרען, וואס אנטהאלטען אויך ווערטפולע ידיעות וועגען דעם אידישען לעבען אין פוילען, וועגען אידישען טעאטער (אין זיינע יונגע יארען איז ער געווען אַ באגאבטער אקטיאר) און וועגען דער אידישער פרעסע. ער איז געווען אַ מיטארבעטער אין דער ביאליסטאקער טאג־צייטונג "טאגעבלאט", פון וועלכער זיין פאטער איז געווען דער רעדאקטאר.

עס איז געווען אינטערעסאנט צו פאַרברענגען מיט הענאך הערשבערג. עס פלעגט זיך שטענדיג אנטוויקלען אַ שמועס וועגען קולטורעלע ענינים, און מען פלעגט וועלכע גייסטיג סטימולירט און באריי־כערט.

ער וועט פעלען זייער טייערע טאכטער און איידעם, וואס זיינען געווען מיט אים נאענט און אים זייער גוט באהאנדעלט; ער וועט פעלען זיינע לאנג־יאריגע פריינט און יעדערן, וואס האט אים געקענט.

כבוד זיין אנדענק.

יצחק רובינשטיין ע"ה

אין סוף יוני היינטיגען יאר, איז אין מעלבורן געשטארבען אונזער חשוב'ער לאנדסמאן יצחק רובינשטיין ע"ה. ער איז געווען רעדאקטאר פון "די אידישע נייעס" אין אויסטראליע און ער איז אויך געווען זייער טעטיג אין דעם דארטיגען אידישען געזעלשאפטליכען קולטור־לעבען. ניט גערוקט אויף דעם וואס יצחק רובינשטיין איז געווען אַ זייער פארנומענער מענש, איז ער אויך געווען אקטיוו ביי די ביאליסטאקער אין אויסטראליע. אין פארלויף פון יארען איז ער געווען אַ פארוואלטונגס־מיטגליד פון דער קולטור־קאמיסיע, פון דעם ביאליסטאקער צענטער אין מעלבורן.

יצחק רובינשטיין איז אין זיינע יונגע יארען אוועקגעפארען פון ביאליסטאק קיין ארץ־ישראל, וואו ער האט געארבעט אלס חלוץ. אויך שפעטער, וועו ער האט אויפגעבויט זיין נייע היים אין אויסטראליע, איז ער מיט טריישאפט און ליבע געווען פארבונדען מיט דעם אידישען היימלאנד. ער איז געווען אַן אומדערמידליכער בויער און אקטיוויסט טוער פאר דער אידישער קולטור. ער האט אויך פיל מיטגעהאלפען ביים ארויסגעבען פארשידענע ביכער, שאפען קולטור־אינסטיטוציעס און ענלעכעס.

מיטן טויט פון יצחק רובינשטיין האבען די ביאליסטאקער פארלארען אַ טרייען לאנדסמאן, און די אידישע קולטור־וועלט האט פארלוירען אַן איבערגעגעבענעם בויער און טוער. יצחק רובינשטיין האט פאר־יתומ'ט זיין פרוי טאובע, די טעכטער מאיאַ און דניאלה און אנדערע משפחה־מענשען. כבוד זיין אנדענק!

ניורא פלאקסער ע"ה

מיטוואך, דעם 4טען אויגוסט 1976, איז נאך שוועריע ליידען געשטארבען ניורא פלאקסער ע"ה, אין עלטער פון 59 יאר.

ניורא פלאקסער ע"ה איז געווען אַן איבערגעגעבענע מיטגליד פון ביאליסטאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענשען און שפיטאל, און אַ גוטער דאנייטער.

זי לאזט איבער איר מאן מנחם פלאקסער, אַ לאנג־יאריגער "פארווערטס"־מיטארבעטער, און אַ ברודער אליעזר אין ישראל.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיל צו איר מאן און ברודער.

כבוד איר אנדענק.

אַ דאנק אויסדרוק

מיר באדאנקען מרס. סאפי מינעס, אלמנה פון דעם פארשטארבענעם ביאליסטאקער לאנדסמאן, סאל מינעס ע"ה, פאר איבערגעבען צו אונזער שוהל אַ ספר־תורה.

סאל מינעס ע"ה איז געווען אַ רעליגיעזער מענש און האט געשטאמט פון אַ פיינער און באלעבאטישער פאמיליע אין ביאליסטאק. זיינע עלטערן, משה און חיה די ווילנערקע, האבען געהאט אַ גרויסע בעקעריי פון אייער־קיכלעך און חלה.

זונטאג, דעם 30 יאנואר 1977, 34טע יזכור־פארזאמלונג פון די פרוזשינער און אומגעגענט לאנדסלייט

זונטאג, דעם 30טען יאנואר 1977, 1 אזייגער בייטאג פינקטליך, וועט אין ביאליסטאקער צענטער, 228 איסט בראדווי, ניו־יארק, פארקומען די טרויער־אקאדעמיע, געווידמעט דעם 34טען יארצייט פון די פרוזשינער און אומגעגענט קדושים, וועלכע זיינען מערדערליך און אכזריות־דיג אומגעבראכט געווארען פון די נאצי־שע מערדער.

דער פרוזשינער און אומגעגענט רעליף־קאמיטעט בעט אלע לאנדסלייט פון ניו־יארק, פילאדעלפיע, קאנעטיקוט און פון אומגעגענט צו קומען צו דער 34טער יזכור־אקאדעמיע, כדי צוזאמען אויסשרייען און אויסווייזען דעם ווייטאג און צארן אויפן גרויסען חורבן.

וועגען דער גאנצער דורכפירונג פון דער פראגראם פון דער יזכור־אקאדעמיע וועט געמאלדען ווערען אין ספעציעלע בריוו און אין דער פרעסע.

מיר בעטען אלע לאנדסלייט צו פאר־צייכענען דעם דאטום זונטאג, דעם 30טען יאנואר 1977, 1 בייטאג, אין ביאליסטאקער צענטער, 228 איסט בראדווי, ניו־יארק, לעבען קלינטאן סטריט.

חיה שווינגער ע"ה

זונטאג, דעם 1טען אויגוסט 1976, איז געשטארבען נאך אַ שווערער קראנקהייט אונזער ביאליסטאקער לאנדספרוי חיה שווינגער ע"ה, פון דער היים ווישענגראד, אין דער עלטער פון 78 יאר, אין לייק־וואוד.

זי איז געווען טעטיג אין אַ סך אידישע ארגאניזאציעס אין לייקוואוד.

די פארשטארבענע לאזט איבער איר מאן סאל, אַ ברודער יצחק, צוויי שוועסטער, מרים און רחל, און פאמיליע.

כבוד איר אנדענק.

דער ביאַליסטאָקער צענטער
היים פאַר עלטערע נוענטשען און שפיטאָל

228 איסט בראָדוועי, נ. י.

ווינטשט זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טוער, שטיצער חברים און פריינט, אַלע אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה און פראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידען איבערן אידישן גאַנצען ערד-קוגעל.

מר. און מרס. פּאָל ניודאָו

ווינטשען זייערע שוועסטער, ברידער און פריינט
און אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
א געזונט און גליקליך ניי-יאָר.

די ברידער איצקאָוויטש

אַבראַשאַ, חיים, וועלוול און שוועסטער בערטאַ
מעקסיקאָ סיטי

דריקען אויס זייערע האַרציגע ניי-יאָר וואונשען צו דער פאַמיליע און פריינט, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.
שלום על ישראל!

מר. און מרס. עלי איצקאָוויטש

מיאַמי ביטש, פלאָרידאַ

ווינטשען זייער גאַנצער פאַמיליע אין מעקסיקאָ, אַלע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט אַ סך גליק און געזונט צום נייעם יאָר.

מר. דושאָוף בערמאַן

און פאַמיליע

מיאַמי-ביטש, פלאָ.

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייעם יאָהר צו אַלע זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מיר בעטען פאַר אַ יאָר פון שלום, פאַר מדינת ישראל און פאַרן אידישען פאָלק.

אונזערע בעסטע ברכות צו אַלע אונזערע פריינט און באַקאַנטע איבער דער גאַנצער וועלט.

פרייד און אשר שטשוטשינסקי

קאָסירער פון דער אינסטיטוציע

מר. און מרס. דושאָוף וואריק

און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינט און דעם כלל ישראל
א געזונטען און גליקליכען יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מרס. בערני סאַקס

און פאַמיליע

מיאַמי, פלא.

ווינטשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַלדאָם גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סעם גארניצקי

און טאָכטער

לאָם אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום
א פריילעכען נייעם יאָר.

מאָרים און סערע מאַלאָוואָוסקי

ווינטשען זייער משפּחה און פריינט

אין אַמעריקע און ישׂראל

אַ יאָר פון געזונט און שלום.

אונזער חשובער לאַנדסמאַן

מר. ל. שאַברי

ווינשט אַלע פריינט און אַלע אידען געזונט

און פרייד צום נייעם יאָהר.

מרם. דינה מעדוועדעוו

ווינטשט די משפּחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט

און דעם כלל ישׂראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום.

אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרם. עלי אָקון און פאַמיליע

פילאַדעלפיע, פּאַ.

באַגריסען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט

איבער דער גאַנצער וועלט מיט

אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישׂראל.

מר. און מרם. פּאָל שאַבעט

און פאַמיליע

ווינטשען זייערע צאַלרייכע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע
אידען אויף דער גאַנצער וועלט

געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר

און שלום אין ישׂראל.

ביאַליסטאָקער ליידים אָוקזילערי שיקאַגאָ

פיל גליק, געזונט און פרייד ווינשען מיר צו
אונזערע שוועסטער, פריינד און לאַנדסלייט
צום נייעם יאָהר

ביאַליסטאָקער מאַשעל קלאָב שיקאַגאָ

מיר שיקען אונזערע האַרציגע באַגריסונגען
צו אַלע מיטגלידער און אַלע לאַנדסלייט
צום נייעם יאָהר

מרם. עטעל דאַלידסקי

ווינטשט אַלע פריינט און דעם כלל ישׂראל

אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר

און אַ כתיבה וחתימה טובה.

דר. און מרם. נחמן קאַצענ

(קאַצענעלענבאָגען)
קליוולאַנד, אָהאַיאָ

און זייערע קינדער

מייקל און עווא (קאַצען) קאַפלאַן
סט. פּאָול, מינעסאָוטאַ

ווינשען זייער משפּחה אין ישׂראל און אַלע זייערע פריינט
דאָ און אין אויסלאַנד, אַ גוטן, געבענשטען יאָר, אַ שנת
חיים ושלום.

האַרציגע נייי־יאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין
ישׂראל, משפּחה אין קענעדע, אורוגוואַי, לאַנדסלייט
און פריינט אומעטום.

אברהם און שושנה שיקעוויטש

תל־אביב, ישׂראל

מר. און מרס. לואים סילווער
און פאַמיליע

עקזעקוטיוו-דירעקטאָר פון אַרבעטער-רינג-הויז, נ. י.

ווינטשען אַלע פריינט און אַלע אידען אומעטום
א גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. בעני טראָי
און פאַמיליע

קאַסירער פון אַרבעטער-רינג הויז, נ. י.

ווינשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען
אומעטום א גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. אַרטשי לין
און משפּחה

וויס-פרעז. פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

שיקען זייערע בעסטע וואונטשען פאַר א נייעם,
גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. סאַם ניידאָרף
און פאַמיליע
בעווערלי הילס, קאַליפ.

ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום
א שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. ישראל מינעס
און פאַמיליע

פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב פון שיקאַגאָ

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צום נייעם יאָר צו די
מיטגלידער פון „ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב" און צו
דער ליידים אָוקזילערי, אַלע פריינט, לאַנדסלייט און
כל ישראל.

מר. און מרס. מאַרים סאַפּערשטיין
און פאַמיליע
ברוקלין, נ. י.

ווינטשען א גוטען, גליקליכען און געזונטען נייי-יאָר דער
גאַנצער משפּחה, חברים פון „פּאַרבאַנד", ביאַליסטאָקער
לאַנדסלייט און אַלע אידען איבער דער וועלט.

א שנת חיים ושלום, א כתיבה וחתימה טובה!

לשנה טובה וואונטשען פון אונזערע אַרגענטינער לאַנדסלייט און טוער

יוסף (כאָוע) און יודושיניא קוליש
בוענאָס איירעס

מיט זייערע קינדער און אייניקלעך שיקן איבער
זייערע וואַרעמסטע גרוסן און לשנה טובה וואונ-
טשען צו זייער משפּחה, פריינט, לאַנדסלייט דא
אין לאַנד, מדינת ישראל, אין אַמעריקע און בכל
מקום שהם, צו ביאַליסטאָקער אידען איבעראַל
און צו אחינו בני ישראל אין די תפוצות, פאַר א

שנת חיים ושלום

הערשל און סטעלא פיינין
א ו ן פ א מ י ל י ע
בוענאָס איירעס

ווינטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדס-
לייט אין אַרגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת
ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידען וואו
נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנ-
צען ערד-קוגעל

א שנת גאולה וישועה

האַרציגע לשנה טובה וואונטשען פון

אברהם זבאַר און פאַמיליע

מעלבורן, אויסטראַליע

צו זייערע קרובים, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און טוער אין אויסטראַליע און איבער דער גאַרער וועלט, ווי אויך דעם גענעראַל סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים, איסאַק ריבאַלאָווסקי, און אַלע מיטאַרבעטער פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע"

פאַר אַ יאָר פון געזונט, גליק און שלום.

מר. און מרס. דייוויד לובין

ווינשען אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר אַלע זייערע פרייַנט פון „קרית ביאַליסטאָק", „ביאַל. קאַטערס קלוב", אַלע לאַנדסלייט און צו אַלע אידען.

מר. און מרס. דוד היין

און פאַמיליע

נאַרט מיאַמי־ביטש, פלאַ.

ווינשען אַלע אידען איבער דער גאַרער וועלט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. אוז מרס. בערנארד קאַגאַנאָווסקי

און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פרייַנט און ביאַליסטאָקער יאַטען אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. סעם טשודין

טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאָקער פרייַנט"

און פאַמיליע

פלאַשינג, נ. י.

ווינטשן די מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פרייַנט", פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און זייערע פרייַנט

אַ געזונטען און גוטען יאָר.

מר. און מרס. ידידיה האַמבורג

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און כל ישראל

אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָהר.

איסאַק און מאַלי ריבאַל

(ריבאַלאָווסקי)

גענעראַל־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

ווינטשען זייער פאַמיליע, אַלע פרייַנט און לאַנדסלייט א געזונט און געבענטשט יאָהר

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

שעפטל און ראַיע זאַק

ווינטשען זייער פאַמיליע אין אַמעריקע און ישראל, ווי אויך אַלע ביאַליסטאָקער און גראַדנער לאַנדסלייט איבער דער וועלט

אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מרס. ס. מאַלאַך

און פאַמיליע

פאַלם ספּרינגס, קאַליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייעם יאָהר צו אַלע זייערע פרייַנד און לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט.

מרס. אידיט מאַראַנץ

און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע אַלע פרייַנד און לאַנדסלייט

א כתיבה וחתימה טובה.

מרס. אסתר סטיין

און פאַמיליע

פלאַשינג, נ. י.

ווינשען אַלע פרייַנד און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה

מר. און מרס. מאַרים טשאַבאַט

(כאַבאַצקי)

ווינשען זייערע משפּחות און אַלע לאַנדסלייט א גוטען, גליקליכען נייעם יאָר.

הערשל און חוה קאָסטרי

ברוקלין, נ. י.

ווינטשען זייער פאַמיליע, פרײַנט און לאַנדסלייט
א יאָר פון געזונט, שלום אין ישראל און איבער
דער גאַנצער וועלט.

הערשל און לאה מאַראָו

און פאַמיליע

ווינטשען זייער פאַמיליע, פרײַנט, ביאַליסטאָקער און
פרוזשינער לאַנדסלייט א יאָר פון געזונט, פרנסה
און שלום אויף דער וועלט.

דושעק און סאַלי בערגער

און פאַמיליע

ווינטשען זייער פאַמיליע, פרײַנט און ביאַליסטאָקער
לאַנדסלייט א יאָר פון געזונט, פרנסה
און שלום אויף דער וועלט.

יוסף און נעשקע דאָברימאַן

און פאַמיליע

וואַנסטאָן, איל.

ווינטשען זייער משפחה, פרײַנט און ביאַליסטאָקער
לאַנדסלייט א יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. גרשון נערינג

און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינשען די משפחה און פרײַנד, אַלע לאַנדסלייט און דעם
כלל ישראל אומעטום, א שנת חיים ושלום,
אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. הערי באַם

און זייער זון

פילאַדעלפיע, פּאַ.

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פרײַנד פון נאָהענט
און ווייט, און דעם כלל ישראל, א שנת חיים ושלום,
אַ כתיבה וחתימה טובה.

דעוו. און מרס. הערי פיינבערג

און פאַמיליע

קיו־גאַרדענס, נ. י.

טשערמאַן פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע
מענטשען און שפּיטאָל

ווינטשען די באַאַמטע און מתפּללים פון דעם פּלעטבוש
דזשואיש סענטער, אַלע פרײַנד און לאַנדסלייט, א געזונטען
און גליקליכען נייעם יאָר, א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. הערשל נעמדעל

און פאַמיליע

2940 WEST 5th STREET, BROOKLYN, N. Y. 11224

ווינטשען אַלע פרײַנט, קאָלעגן־קינסטלער און ביאַליסטאָ־
קער לאַנדסלייט געזונט, גליק און אַלדאָם גוטס
צום נייעם יאָר.

האַרציגסטע וואונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער
לאַנדסלייט איבעראַל און צו כלל ישראל איבער דער גאַנ־
צער וועלט, „געצייכענט" מיט וואָרט פון האַרץ צו האַרץ,

פון

בען און נערא

פּאַריז, פראַנקרייך

מר. און מרס. טשאַרלס שוועבער

און פאַמיליע

בראָנקס, ניו־יאָרק

ווינטשען זייער משפּחה, פרײַנט און ביאַליסטאָקער
לאַנדסלייט
אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

גאַרבאַטי בריידער

און זייערע משפּחות

97 באָוערי, ניו־יאָרק

ווינשען אַלע פרײַנט, לאַנדסלייט און אַלע אידען
א געזונטען, גליקלעכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייוויד שומאַן

שיקאַגאָ, איל.

ווינטשען א גליקליכען געזונטען נייעם יאָר צו אַלע
פרײַנט, לאַנדסלייט און כלל ישראל

בערנאַרד מאַרגנשטערן

העברעאישע און אידישע ספרים און ביכער
מאַנוסקריפטען און צייטשריפטען
זעלטענע ביכער, מאַדערנע העברעאישע ליטעראַטור,
רעליגיעזע אַרטיקלען.

150 איסט בראָדוועי ניו־יאָרק, נ. י.

טעלעפאָן: 267-1332

דער קלוב פון גראָדנער פרייַנט
פון ניו־יאָרק

ווינטשען אַלע גראָדנער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק און איבער דער גאָרער וועלט און אויך די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַ יאָר פון געזונט און אַנטגילטיגען שלום אין אונזער לאַנד ישראל.

מיט פריינדשאַפט

גראָדנער קלוב אין ניו־יאָרק

ביאַליסטאָקער אונ. פאַראיין
ברוקלין

מיר שיקען אונזערע ברכות צו אַלע אונזערע מעמבערס
און צו אַלע אידען צום נייעם יאָהר.

גאַניאַנדס־טרעסטינער יאָנג פרענדס

ווינטשען אַלע מיטגלידער און זייערע פאַמיליעס ווי אויך אַלע אידען, אַ גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר פון געזונט און פרייד.

ביאַליסטאָקער לויזים אָוקזילערי
228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק

ווינשט אַלע שוועסטער און זייערע פאַמיליעס,
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען,
געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַ. ראַיאַנער בראנטש 88, א. ר.
ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אונזערע מיטגלידער און פרייַנד
און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

פאַראיניקטער פרוזשענער און אומגענט רעליף־קאַמיטעט
אין ניו־יאָרק

אונזערע האַרציגסטע וואונטשען און שנה טובה ברכות צו אַלע אונזערע לאַנדסלייט מיט זייערע משפחות איבער דער גאַרער וועלט.

זאָל דאָס קומענדע יאָר תשל"ז (5737) ברענגען דעם גע־ווארטען שלום און בטחון צו מדינת ישראל און כלל ישראל.

מיט פריינדשאפט

פרוזשענער און אומגעגענט רעליף קאָמיטעט

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונגס פאַראיין „סומך נופלים"

מיר ווינשען אַלע ברידער מיט זייערע
פאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל
אַ שנת חיים ושלום

קלוב „ביאַליסטאָקער פרייַנט"

באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפחות
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און ווינשט זיי
אַ כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס'ן און די סיסטערהוד
ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, ווינשען מיר אַלע מעמבערס
און דעם גאַנצען כלל ביאַליסטאָקער
אַ כתיבה וחתימה טובה

אינד. אַסטראַלענקער יאָנג מענס בענעוואָלענט אַסאָסיאיישאַן
ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פרייַנד
און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט
און גליק.

באַגריסונגען פון פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר

(לויט'ן אלף בית)

— א. —

מר. און מרס. סעם אַדלער
און משפחה

ווינטשען אַלע באַאַמטע פון דער „האָם" און די זקנים און זקנות אַ געזונט און גליקליך יאָר און שלום על ישראל.

מר. און מרס. אהרן אַרקער
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע האַרציגע ברכות צו אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

סידני און יעטאַ אייזנער

ווינטשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. ראובן אַפּעל
און פאַמיליע, קי וועסט, פלאָ.

ווינשען זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען א גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער
און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאַר אַ נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב. —

מרס. צילע ביאל
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען אַ גוטען גליקליכען, נייעם יאָר זייער משפּחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

מרס. פרידע בראַמסאָן־סוירווינג
קאַליפאָרניע

ווינשט אַלע פֿריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשט און מזל־דיג יאָר.

מר. און מרס. ברוך בערגער
ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַלע אידען צום נייעם יאָר אַ כתיבה וחתימה טובה.

אַ כתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אונזער משפּחה אין פּאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע.

מר. אן מרס. מאַקס באַביטש
בראָנקס

מר. און מרס. מאָריס בענדער
און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. יעקב בערען
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסט די ביאַליסטאָקער און גראָדנער אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

— ג. —

מאָריס גינזבורג
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט און ווינשען זיי כל טוב.

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. שלום גארפינקעל

ווינשען אַ גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן
און פאַמיליע, בעיסייד, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאָלוב
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט גראָדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשט יאָר.

מר. און מרס. דזשעק גאָלדען
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד אַ סך געזונט און גליק.

מר. און מרס. דעניעל (זיידעל) גאָלדבערג
קאָלטשעסטער, קאַנ.

ווינטשען זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

— ד. —

מר. דזשעק דירעקטאָר
און פאַמיליע, נאַרוויטש, קאַנ.

ווינשען אַ גליקליכען נייעם יאָר אַלע פריינט, די בעקער אַרבעטער, און אַלע אידען בכלל.

מר. און מרס. ב. דינעס
און פאַמיליע, פאַלסבורג, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מרס. דזשעסי דאַלינסקי
און קינדער, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום אַ גליקליכען יאָר.

מרס. סיליע דזשאַפע
און פאַמיליע

שיקען זייערע ברכות צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאַפע
און פאַמיליע

באַגריסען האַרציג זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

ר. דאוויסאָן
אַנטווערפען, בעלגיע

ווינטשט די ביאַליסטאָקער אידען און כל ישראל אַ געבענטשטען יאָר.

— ה. —

מר. און מרס. אוירווינג הערשקאָוויץ
מיאַמי, פלאָ.

באַגריסען כלל ישראל און זייערע פריינט אין אַרגענטינע צום נייעם יאָר.

מרס. סערע העלער
און פאַמיליע, מילוואָקי

ווינשען אַלע אידען אַ גוטען צופרידענעם נעם נייעם יאָר.

— ו. —

חזן יעקב ווייסאטשעק
און פאַמיליע

שיקען זייערע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד אין ווינשען דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. ניאַמע וואַלדמאַן
ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. און מרס. סיימאָן ווינבערג
און משפחה

ווינשען אַ כתיבה וחתימה טובה צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. נחמיה וועלבלוד
און פאַמיליע

באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און אַלע אידען.

עוזר ווייסגאַרבער (ווייס) כינקע סודאביטשער
בראָנקס, נ. י.

ווינשען פיל גליק צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מרס. נעטי וואגמאן
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַ גוטען, געבענטשטען יאָר.

מר. און מרס. אַרטור וואַכטעל
עלפאַסאָ, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— ז. —

מר. דייוויד זאַקים
און פאַמיליע פעטערסאָן נ. דזש.

ווינשען זייערע קינדער, פריינד או, אַלע לאַנדסלייט פיל גליק און פרייד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מיטשעל זיללאָן
פעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַ גוטען און געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשוליוס זאַבלודאָווסקי
און פאַמיליע

ווינשען פיל גליק און פרייד צו זייערע אַלע פריינט צום נייעם יאָר.

— ט. —

מר. און מרס. בען טראָש
און משפחה, מילוואָקי, ווייסק.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ גוטען, נייעם יאָר.

סאל און אַסנע טשעסלער
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַ שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. מאַקס טאָבייעס
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. פעני טאַלינסקי
און קינדער

ווינשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

— י. —

מרס. אסתר יערוזאַלימסקי
און פאַמיליע, וועניס, קאַליפ.

ווינשען זייער גאַנצער פאַמיליע, זייערע אַלע פריינט פון נאָענט און ווייט, אַלע לאַנדסלייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ווילי‌אַם יאַנאָווסקי
און משפחה

ווינשען זייערע אַלע פריינד און קרובים און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

— כ. —

מר. און מרס. פיליפ כאַבאַצקי
בראָנקס

ווינטשען אַ גוטען, געבענטשטען יאָר אַלע זייערע קרובים און כל ישראל.

— ל. —

מר. און מרס. שמואל לאָנדאָן
סאַנטאַ מאָניקאַ, קאַל.

ווינשען צום נייעם יאָר אונזערע קרובים און פרייַנד און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. ראַלף לינסקי
טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

ווינשען זייערע אַלע פרייַנד און לאַנדסלייט פיל גליק און צופרידענהייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. הערמאַן לעסניק
מאָריסטאַן, טענעסי

ווינטשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

סאָל און אַדי ליווי
(זון פון טאָדרעס נעסוועזשסקי (פון ביאַליסטאָק)
פּאַרעסט הילס, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אויף דער וועלט אַ יאָר פון שלום.

מרס. ווייאָלאַ לין
און פאַמיליע

ווינשען פיל געזונט און גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. גדליה לין
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען זייער פאַמיליע אין ישראל און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבערהעם לעווין
און פאַמיליע, ראטשעסטער, נ. י.

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען פרייליכען יאָר.

מר. און מרס. פיליפ לינענבערג
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. עלי לידסקי
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לואיס לערנער
ברוקלין

באַגריסען זייער פאַמיליע, פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל מיט אַ יאָר פון געזונט און פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

מרס. דזש. ליימאן
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סידני ס. לעווין
פלאָרידאַ

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט און גליקליך נייַ־יאָר.

— מ. —

מיר באַגריסען צום נייעם יאָר אונזערע שוועסטער און ברידער, קרובים, פריינד און חברים אין מאָנטרעאָל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק און אין ישראל.

דאַניעל און מלכה מירמאַן
מאָנטרעאָל, קאַנאַדע

מר. און מרס. אשר מעקלער
און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס

באַגריסען און ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. היימאַן מען
און פאַמיליע
פראָט. סענק. ביאַליסטאָקער צענטער
און היים פאַר עלטערע מענטשען

ווינשען זייערע קרובים און פריינט און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. דאָרע בייקאַפסקי־מייערסאָן
ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און כל ישראל געזונט און גליק.

מר. און מרס. וויליאַם מענדעלסאָן

ווינשען זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לעאָן מעכאַניק
פלאָשינג, נ. י.

ווינשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק און פרייד.

— נ. —

מר. און מרס. איזידאָר נאָכלין
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ס. —

דר. יעקב און שושנה סאָקאָל
און רבקה
דר. איראַ און אביבה סאָקאָל־
מאַנאָסאָן

ווינשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גליקליך יאָר.

געניַא סאָלאָמאָן
און פאַמיליע

באַגריסען אַלע פריינד און כלל־ישראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ראָזע סאַנדערס
און פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ סך געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאקס
און פאַמיליע, מיאַמי, פלאָרידאַ

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען, געבענשטען יאָר.

מרס. הילדע סלאָיער
פרעזידענטין פון ביאַליסטאָקער לעידיס אַקזילערי

ווינטשט די פאַמיליעס סלאָיער־פאַרמאַן און זינאַקס אין אַמעריקע, די קוזינס זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אַקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. אסתר סינגער
און פאַמיליע, פלאָרידע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען פיל פרייד און גליק צום נייעם יאָר.

מרס. מאַקס סטיין
און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפחה און אַלע אידן אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. לאה סאַלנעט
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. דזשייקאָב סייבעל
און פאַמיליע, קאַנקאָרד, קאַליפ.

ווינשען אַ גוטען, געזונטען און פריילי־כען נייעם יאָר צו אַלע פריינד, ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט און צו אַלע אידען איבער דער וועלט.

— ע. —

מר. דייויד עלבוים
בראָנקס

ווינשט אַ גוטען, געזונטען און פריילי־כען יאָר צו אַלע פריינד, באַקאַנטע און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

פראָפ. און מרס. שמואל עברי
און זון
באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

— פ. —

מר. דייויד פינקוס
פעטערסאָן

ווינשט זיינע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. סעם פאָזניאַק
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראָד־נער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— פ. —

מר. און מרס. באַני פינק
און פאַמיליע, פאַסייק, נ. דזש.

שיקען דעם האַרציגסטע גליקוואונש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייויד פאקס
און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאָ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פא־מיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לעאָן פריד
און פאַמיליע, ברוקלין

פסח דעם מצבה־קריצער ס זון, ווינשט זיין קוזינע איידע סאָקאָלאָווסקי אין אויסטראַליע און אַלע פריינט און לאַנדס־לייט אומעטום אַ נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאָס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. מאַרטין פינק
פאָרעסט הילס, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד אַ גוטען, גליקלי־כען נייעם יאָר.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער

שיקען זייערע האַרציגע ווינטשעוואַניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזשייקאָב פיימאַן

ווינשען אַ גוטען און זיסען יאָר אַלע פריינד און אַלע לאַנדסלייט.

— צ —

מרס. ראָזע צוקערמאַן
און פאַמיליע
שיקאַגאָ
(פרעז. פון ביאַל. ליידיס אָרגאַניזאַציע)

ווינשט איר פאַמיליע און פריינד און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ק —

מרס. ענאַ קוזניצקי און פאַמיליע
לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

שמואל און סימע קאַפלאַן
און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. מייער קאָס
בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועסטער פון דער ליידיס אָרגאַניזאַציע פון ביאַליסטאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאָל קרים
און פאַמיליע, גרעיט נעק, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. טשארלז קאָס
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

די משפחה קאָזיאָל
סאַן כאָזע, קאַסטא ריקא

ווינשען אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

— ר —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אַ געבענטשטען נייעם יאָר.

מרס. עמא ראָטענבערג
אָוקלאנד, קאַל.

שיקט אירע בעסטע וואונטשען צו אַלע פרייַנד צום נייַעם יאָר.

עטעל און לואיס רוטענבערג
סקאַרסדעיל, נ. י.

ווינשען אַלע פרייַנד און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. האנאה ריטשמאַן
ברוקלין, נ. י.

ווינשט צום נייַעם יאָר אירע נאָענטע און ווייטע פרייַנד און אַלע לאַנדסלייט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. בערנאַרד ריטש
און פאַמיליע

ווינטשען אַ שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פריינט און צום כלל ישראל.

— ש —

מר. און מרס. אַלעקס שוואַרץ
ברוקלין

שיקען זייערע באַגריסונגען צום נייַעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד, לאַנדסלייט און צו כלל ישראל.

מרס. אסתר שעווואַך
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַלדאָס גוטס צום נייַעם יאָר.

מר. אָסקאַר שלייפער
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע און אַלע פריינד און צום כלל ישראל צום נייַעם יאָר.

מר. מאיר שניר
און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייַעם יאָר.

מרס. ליליען שאַבאַצקי
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד, פאַטראָניזערס און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

אַ כתיבה וחתימה טובה
ווינטשן

רבקה ראָזענטאַל
(טיקטין)
און סטעף

צו זייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו כל ישראל איז דער גאָרער וועלט.

■

אַ ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי, שטאַלצע טאָכטער פון דער פאַרסטאָקראַטישער פאַמיליע טיקטין, גע־טרייַע נאָכפאָלגערין פון די רייזע־טראַדיציעס פון איר גאָטזעליגען מאַן מאָקס ראָזענטאָל ע"ה און אַנפירערין פון דער „מאָקס ראָזענטאָל רייזע ביורא", אַנאַסירט מרס. ראָזענטאָל, אַז איר רייזע־ביורא איז איצט אויף דעם נייַעם אַדרעס:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

די פירמע איז אַ פאַכמענישע ביאַליסטאָקער רייזע־אַגענטור, אַן אָפענע טיר און „לעבעדיגע בריק" צו אַמעריקע, צו ישראל און צו דער גאַנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביורא קענט איר „עולה־רגל" זיין צו דעם כותל המערבי און צו אַלע הייליגע פלעצער אין אַלט און נייַ ישראל.

מרס. ראָזענטאָל באַהערשט עטלעכע שפראַכען, און טוריסטען קענען זיך מיט איר לייכט צוזאַמענ־ריידען אין וועלכער שפראַך עס איז זיי לייכטער.

אַ רייזע דורך אונזער ביורא איז אַן אָנגענעמע איבערלעבעניש, וואָס איר וועט געדענקען אייער גאַנצען לעבען.

איר קענט פאָרען דורך אונז מיט שיף אַדער ערא־פלאַן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאַמ־קייט, העפליכקייט, באַקוועמליכקייט און פינקטליכ־קייט.

■

מיר דערליידיגען אייערע פארמאַליטעטען, פאַס־פאָרטען, טיקעטס א. אַ. ו. מיר אַראַנזשירען אייער טראַנספאָרטאַציע, פראַכט, פאַרפאָקונג.

מיר באַזאָרגען פאַר אייך רעפרידושרייטאָרס, עלעקטרישע עפליאַנסעס א. אַ. ו. קיין ישראל.

■

ספעציעלע הנחות
פאַר
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

■

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

באַוואוסטער ביאַליסטאָקער רעסטאָראַן אין נתניה

אָנגעפירט פון

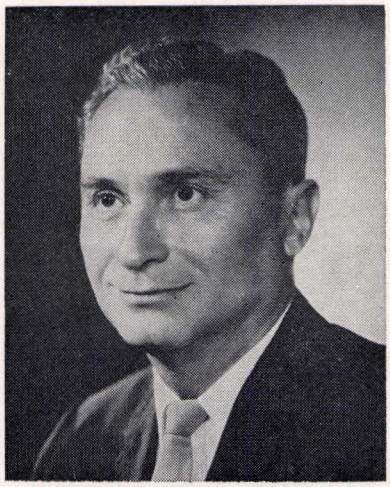
יוסף און פערקע ביאַלאָסטאָצקי

צו באַקומען די געשמאַקסטע סטעיקס און אַלערליי פישן

„לאָס טראָנקאָס" — LOS TRONCOS

ווי אויך אַן אָפטיילונג אין כפר תבור

אין נתניה רופט: 053-91182 אין כפר תבור: 065-37242

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

HON. VICE-PRESIDENTS

ABE GINSBURG

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

Fannie Tarlofsky

Mr. and Mrs. Elly Tarlofsky

and Family

Elly Tarlofsky

PRESIDENT

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין אַרגענטינע און צו
אונזערע לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

THE TARLOFSKY FAMILIES

ETHEL and M. ARTHUR TARLOWE

SYBIL TARLOWE, BRUCE and DANA GAIL

FRANCES and ROBERT NELSON

join their parents and grandparents in this timely seasonal greeting and message.

New Year Greetings from . . .

HARRY KATZ, Esq.
Legal Advisor, Bialystoker Center,
Home and Infirmary for the Aged

HIS WIFE & FAMILY

277 Northern Blvd. Great Neck, N. Y.

Greetings and Best Wishes from . . .

our Vice President

MRS. ROSE KASS

and FAMILY

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N. J.

Express their best wishes for a Happy New Year for all

MR. & MRS.
STANLEY KAGAN
West Caldwell, N. J.

Wish All Their Friends
A Happy New Year

MR. AND MRS. LEON KRIM

and FAMILY

wish their friends a Happy New Year

MR. & MRS.
JACOB A. LICHTENFIELD

extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from . .

Mr. & Mrs.
ISRAEL KALISH

MRS. CLARA MARCUS

extends best wishes

for a Happy New Year

OSCAR MACKLER
CELIA KAYE — SADIE KLEIN
Children of the late

LENA MACKLER

extend greetings to their Bialystoker kinfolk and to all Israel for a Happy New Year

---

MR. & MRS.
SAMUEL J. MARINE
PHILADELPHIA, PA.

May the Days of the New Year Unfold for our Relatives and Friends Health, Happiness and Prosperity

---

JUDGE & MRS.
PHILIP NOVICK
Chairman, Board of Governors

Wish their Friends and Relatives
A Happy and Prosperous New Year

Mr. & Mrs.
JACK NOTKOFF
and FAMILY
Bronx, N. Y.

wish their family and friends
A Happy New Year

SAM SCHWARTZ

Extends his hearty greetings
for the New Year

Best Wishes for a Happy New Year
from

DR. GDALIA RUBIN
5000 15th AVENUE
Brooklyn, N. Y.

New Year Greetings from . . .

SYLVIA ROSENBLUM

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisc.

extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

IN MEMORY OF

LOUIS AND

MARY DAVIS

New Year Greetings,
Best Wishes and Blessings
from

NETTIE & ALFRED STERN
and Family

Children of our late Treasurer

LOUIS & MARY DAVIS

Board Members of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged

to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS.

to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

Best Wishes to Friends and Relatives
for a good New Year from

FAY SUKENIK and SONS

MRS. BEATRICE LICHT
and Family

wish everyone
a Healthy, Happy New Year

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK

wish all their friends and associates
a Blessed New Year

New Year Greetings from . . .

RUBIN and SYLVIA WEISBROD

and FAMILY

Children of our late Directors

Abe & Yetta Schreiber

We extend to all our relatives, friends and acquaintances best wishes for a Healthy Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS. M. ARTHUR TARLOWE
and Family

Wish their Parents

PRES. & MRS. ELLY TARLOFSKY

and all friends

A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

Greetings from . .

VALLEY FORGE FLAG CO.

1 ROCKEFELLER PLAZA
New York, N. Y. 10010

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. WILLIAM WYGODA

650 Ocean Avenue Brooklyn, N. Y.

MR. & MRS. EDWARD LIPTON
and Family

J. C. HAIR PRODUCTS

873 Broadway, New York, N. Y.

Wish their Relatives and Friends a Healthy and Happy New Year with Peace for the Entire World.

JACOB AND BRONIA SKORKA

Wish the Officers, Directors, Members and Staff of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged as well as its Residents a Healthy and Happy New Year.

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI

Brooklyn, New York

wish all their relatives and friends

A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. BENJAMIN IZAKOWITZ

and Family

122 N. Edinburgh Avenue Los Angeles, Calif. 90048

Wish all their relatives and friends
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS. MEYER ZAKHEIM
and Family

Wish their Relatives, Friends and Landsleit a Healthy, Happy and Prosperous New Year.

MRS. CLARA ASCH
and Family

Wish all their relatives and friends
A Happy New Year

IN MEMORY OF

ROSE SCHPOONT

By Her Husband
HIRSH SCHPOONT

BIALYSTOKER
CUTTERS CLUB

extends to its Membership, to the Bialystoker Home for the Aged and to Israel at large, its warmest wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from . . .

PHILIP GOLDSTEIN

3446 Buford Highway N.E.
Atlanta, Ga. 30329

MR. & MRS. DAVID FINE
and Family
Brooklyn, New York

Extend their best wishes for the New Year to their relatives, friends and landsleit

---

DR. and MRS.
BENJAMIN GISSEN
and Family

Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS. SAM SOLASZ

and Family

Wish their Relatives, Friends and Landsleit
a Healthy, Prosperous Year and Peace in Israel.

Best New Year Wishes from the . . .

ROSKIES BROS.

HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.

A Happy and Healthy New Year

771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. JOSEPH SANDLER

along with Best Wishes to all their friends for longevity, good health and good luck

•

May the Year 5737 be a timespan of freedom, peace, brotherhood and happiness to all!

MR. & MRS. LOUIS SCHNEIER

Extend Best Wishes to Family and Friends for a

Happy, Healthy and Peaceful New Year

MR. & MRS. ABE GORDON

and Family

Miami Beach, Florida

Extend their sincere Best Wishes to their Relatives, Friends and Bialystoker Landsleit for a Healthy and Happy New Year.

BIALYSTOKER YOUNG MEN'S BENEVOLENT ASSN.

New York, N. Y.

Extends New Year Greetings of
Good Health and Peace in Israel
To All Its Members and Landsleit

MR. & MRS. PAUL KARP

Hollywood, California

Extend best wishes to their family, friends and landsleit for a Healthy and Happy New Year

---

MR. & MRS. EDWARD WINSTON

and Family

Children of the late IDA & LOUIS AIDAK

Extend their best wishes to everyone
for a Happy New Year

MI 7-9467

WILLIAM FEINBERG

1250 SUTTER AVENUE

Brooklyn, N. Y. 11208

Extends Best Wishes for a Happy New Year

CAMP LAKOTA

on MASTEN LAKE

BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS

"In Beautiful Mamakating Park"

WURTSBORO, NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 49th Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff
- Tuition

Call or Write

MRS. LILLIAN SHABOTSKY

360 East 72nd Street New York, N. Y. 10021

Phone: LEhigh 5-2876

MR. & MRS. JERRY MINK
Tel Aviv, Israel

Wish their Families and Friends as well as Landsleit in the U.S., Israel and Bialystok, Poland
New Year Greetings of Health and Joy

שלום על ישראל!

Best Wishes . . .

POZNANSKI'S BAKERY
Bread - Rolls - Cakes
We specialize in Birthday Cakes, Wedding Cakes and Bar Mitzvah Cakes

155 DIVISION AVENUE BROOKLYN, N. Y.

New Year Greetings from . . .

DR. & MRS. LOUIS LINN

55 EAST 86th STREET NEW YORK, N. Y. 10028

MR. & MRS. EDWARD MEYER

Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

RABBI LOWELL S. KRONICK
Rabbi, Bialystoker Home and Infirmary for the Aged
Director of Public Relations
Extends warmest greetings to the Officers, Directors, Members, Staff and our cherished Residents for the New Year, 5737

MR. & MRS. THEODORE PEARL

Extend to their Friends, Relatives, Bialystoker kinfolk and all Israel
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS.
ABE NEWBORN
and Family

wish their

Relatives, Friends and All Israel

A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. ROBERT NELSON
and Family
Wish their Parents
PRES. & MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

THE RASHBAUM AND HAIMS FAMILIES

wish their relatives, friends and all Israel
A HAPPY NEW YEAR

JACK and ETHEL INGBERG
and Family

Extend their Best Wishes to everyone for a Happy and Prosperous New Year

---

MR. & MRS. HAROLD TALIN
and Family

Extend New Year's Greetings to their Relatives, Friends and Bialystoker Landsleit.

DAYAN CLUB OF PELHAM PARKWAY
District 20

Extends New Year Greetings for Health, Prosperity and Peace in Israel to all Officers and Members.

EXECUTIVE BOARD, DAYAN CLUB
of PELHAM PARKWAY, District 20

IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR MOTHER

CELIA COHEN

Who passed away February 18th, 1976

May her soul and that of our Beloved Father

WILLIAM COHEN

Former Vice-President of the Bialystoker Home

Rest In Peace.

MR. & MRS. SAM SIEGEL
MR. & MRS. SIDNEY MELTZER
MRS. JOSEPH ENGEL

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and Family
Children and Grandchildren of the late

MRS. PAULINE SIEGEL

extend best wishes to their relatives, friends and Bialystoker kinfolk everywhere for

A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

IN MEMORY OF
OUR BROTHER

JOSEPH SOBEL

Passed away June 11, 1975

From Brother and Sister
MAURICE & DORA SOBEL

MAX AND ELLA BRINKER

Children of the late

CLARA WAGNER

Wish all their relatives, friends, members of the Bialystoker Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk A Happy and Healthy New Year

---

MR. AND MRS. MORRIS ESTON

extend to all their friends and to Bialystoker kinfolk everywhere warmest greetings and heartiest wishes for a Happy and Prosperous New Year.

MR. DAVID H. MEYERSON
and Family

Los Angeles, California

Wish all their relatives, friends and landsleit good health and success for the New Year.

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG

Hon. Chairman, Board of Directors

ROSE GOLDBERG

Vice-President

and Children

GARY and SANDY

extend best wishes to their family, relatives, friends, officers and directors of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, and to the Bial. Ladies Auxiliary for a Happy New Year

---

MR. AND MRS. RUBIN BINDLER
and Family

Vice-President, Bialystoker Center
Home and Infirmary for the Aged

wish their friends, all Goniondzer-Trestiner and Bialystoker kinfolk and the Jewish People everywhere a Happy and Prosperous New Year

---

MR. & MRS. RUBIN BLUM

Wish their Relatives, Friends, and Bialystoker kinfolk everywhere A Happy and Healthy New Year

---

DAVID KAPP

45 SUTTON PLACE SOUTH NEW YORK CITY 10022

extends his warmest greetings and best wishes to all his Friends and Associates for a Happy and Prosperous New Year with Brotherhood and Peace On Earth

---

Greetings from . . .

GRADINGER & KASS

5111 — 18th AVENUE

Brooklyn, N. Y.

New Year Greetings from . . .

HAROLD ABBEY

Mr. and Mrs. Marvin Flagg
Mr. and Mrs. Herbert Siderman
and Families

Pay tribute to the Memory of their Beloved Mother, Father,
Grandmother and Grandfather

RAE and HARRY SIDERMAN

ROSE FINKELSTEIN
Pays Tribute to the Memory of her Beloved Mother

YETTA FINKELSTEIN

Dear Uncle

DAVID ROSENBLUM

and Dear Aunt

LIBBY ROSENBLUM

Of Blessed Memory

SAM STOKES AND FAMILY
Fondly Remember their Wife,
Mother and Grandmother

BELLA STOKES

Of Blessed Memory

IN BLESSED MEMORY OF

ISAAC and MINNIE EPSTEIN

Always in our minds and memory!

ABE and VIOLA SAPERSTEIN

IN LOVING MEMORY OF
Our Brothers

SAM & BERNARD

We Wish All Our Friends
A Healthy, Happy and Prosperous New Year
MR. & MRS. SAUL SAIDE
and Family

IN MEMORY OF
Our Loving Mother and Grandmother

FRIEDA ROTHBERG

MR. & MRS. ISIDORE KIMMEL
and CHILDREN

IN MEMORY OF
My Beloved Husband

SAMUEL SOKOLOWITZ

ROSE SOKOLOWITZ
Miami Beach, Fla.

IN BLESSED MEMORY
of Dear Husband and Beloved Father

SOLOMON WEISS

by KATE, NAT and MORTON WEISS
Forever in our hearts!

In Loving Memory of our Parents,

MORRIS & ANNA KAPLAN.

Abraham and Pauline Kaplan
Phil and Mathilde Kaplan
Gerry Gartenfeld
Harry and Shirley Wachtel

Mrs. Edith Kravet
Lovingly remembers her late husband

ABE KRAVET

Member of the Bialystoker Home for many years

IN MEMORY OF
A Beloved Wife, Mother, Grandmother
and Great-Grandmother

MASHA CHABOTSKY

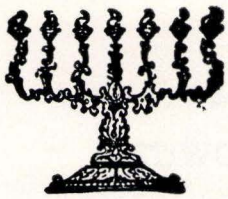
LEAH CHABOT FORMAN
OSCAR CHABOTSKY
ROSE & AL SIEGEL

Greetings from . . .

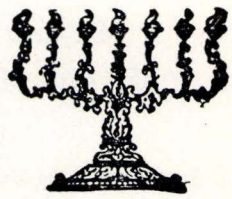
SYLVIA AND IRVING FOX
WEST ORANGE, N. J.

who wish all their friends and the Jewish people everywhere
a Happy New Year

We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents
ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

In Memoriam

ZLATA KOTLER

Rebbetzin Zlata Kotler, a well-known personality on the Lower East Side for many years, passed away while a resident of our Home on April 23rd, 1976.

The widow of the late Rabbi Aaron S. Kotler, rabbi of the Congregation Beth Hillel Anshei Krevo, Rebbetzin Kotler gained wide recognition and admiration for her charitable activities. She demonstrated great talent as a rabbi's wife, endearing herself and her husband to the many members of her congregation. Her good deeds and compassionate spirit will serve as a lasting monument to her.

She is survived by her daughter, Mrs. Rivoli Kalish and her husband, Israel, Directors of our Home; a son, Irving and their families. Mr. and Mrs. Kalish are very active in numerous causes on behalf of the State of Israel, Mrs. Kalish having been President of the Pioneer Women Organization of Greater New York.

We extend our sincere sympathy to the bereaved.

SAMUEL YANOWITZ

On April 17th, 1976, Samuel Yanowitz, a Bialystoker *landsman,* passed away at the age of 77 while a resident of our Home. Mr. Yanowitz, the uncle of our Trustees, Jack Berger and Leah Morrow, helped bring them to the United States after World War II and then made it possible for them to establish themselves. He was a man of great compassion and love for his family.

He leaves his wife, Clara; a daughter, Diana Glazer; a son, Sylvan Ramiel and their families.

Our officers and directors extend their heartfelt condolences to the bereaved family.

SAM SHAPIRO

The officers, directors and members of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged express great sorrow on the passing of Sam Shapiro, our former Vice President and generous donor for many years. He passed away on May 28th, 1976 after a long illness. We were privileged to care for him as a resident of our Home for several years until his death.

Sam Shapiro

Mr. Shapiro helped build this institution and never failed to help when needed. He was firmly committed to the Bialystoker Home and to providing quality care for the elderly. His late wife, Sophie Shapiro, of blessed memory, was also very active, particularly in the Bialystoker Ladies Auxiliary.

We extend our condolences to the deceased's son, Sidney Shapiro and his wife; to his daughter, Belle Masin and her husband; to his grandchildren and great-grandchildren.

HONOR THE MEMORY OF YOUR LOVED ONE WITH A PLAQUE IN OUR SYNAGOGUE

KENNETH CYTRON

On August 3rd, 1976, Kenneth Cytron, a Bialystoker *landsman,* son of the late Benjamin Cytron who owned a textile factory in Suprasle, near Bialystok, suddenly passed away in Worcester, Massachusetts at the age of 63. The deceased, prior to the outbreak of World War II, graduated in Belgium as a Textile Engineer and then returned to Bialystok. After the war erupted, Kenneth Cytron fled to Sweden where he remained from 1939 to 1949, then settling in the United States where, in a short while, he established a textile business in Worcester.

Since he was not married and left no children, his friend from childhood, Lazar Shabry, arranged for funeral services and burial through the Bialystoker Center in New York.

Kenneth Cytron is survived by his mother, Eugenia Cytron; and his sister, Vera Shapiro, both of Buenos Aires, Argentina.

SARAH BLEVITSKY

On June 12th, 1976, Sarah Blevitsky passed away. She was an active member of the Bialystoker Ladies Auxiliary for many years. Her late husband, Joseph Blevitsky, served as President of the Bialystoker Brotherly Love Association and was a staunch financial supporter of our Home in times of need.

Sarah Blevitsky is survived by her son, Arthur Blevit, as well as her daughters, Doris and Joan and their families. The Blevitsky Bros. Monument Company, founded by Joseph Blevitsky, is now operated by his son.

Our officers and directors express their heartfelt condolences to the bereaved family and pray that they be comforted.

RESIDENTS' MANIFOLD ACTIVITIES

A group of our residents celebrating Bicentennial.

Helen Weinstein, Maurice Jeffey and Goldie Jackson in the Purim Play.

Father's Day celebrated by residents at picnic in our park.

Entire cast of Purim Play.

Residents at Mother's Day Cookout in our park.

Residents trying on dresses at Bialystoker boutique.

HAPPY EVENTS

CONGRATULATIONS

Our wonderful friend and generous supporter, Mr. Jerry Mink, married Miss Aviva Ra'anani in Tel Aviv, Israel on June 19th, 1976.

Mr. Mink, well known to our members as one who has vigorously espoused the cause of the remaining Jews in Bialystok, recently moved to Israel, permanently settling there. We will sorely miss his direct and energetic involvement in our institution, but we know that he and Mrs. Mink will continue, albeit from afar, their interest in the Bialystoker Home.

Our officers and directors wish Jerry and Aviva Mink a long life together in good health and happiness.

MAZEL TOV

Daniel Lewis Winston was born on April 19th, 1976 to Mr. and Mrs. Barry Winston, son and daughter-in-law of our Directors and loyal supporters, Edward and Ruth Wniston. The infant's great-grandparents, the late Ida and Louis Aidak, were very active members of the Bialystoker Home from its inception, Ida Aidak having been the first President of the Bialystoker Ladies Auxiliary.

Our officers and directors wish the parents and grandparents of the new baby much *nachas* from him in the future.

MAZEL TOV

On April 27th, 1976, Phil Gryngauz, son of Eva and the late Israel Gryngauz, married Miss Arlene Borsuk in Johannesburg, South Africa.

Our *landsleit* know that Eva Gryngauz is a Bialystoker, as well as a good friend of our Home. She has frequently responded generously to our appeals for financial assistance.

We congratulate her on this great *simcha* and hope she will see much *nachas* from the new couple in the future.

MAZEL TOV

We are happy to announce the engagement of Dennis Ingberg, older son of our Executive Director, Mrs. Ethel Ingberg and her husband, Jack, to Miss Debbie Matalon, daughter of Mr. and Mrs. Morty Matalon.

They were engaged in April,

Dennis Ingberg and Debbie Matalon

1976 and will marry, please G-d, in June, 1977.

Dennis and Debbie are both graduates of Brooklyn College. They met at school.

The officers, directors and members of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged express their great delight and hearty Mazel Tov to Mr. and Mrs. Ingberg, wishing them and the future bride's parents much *nachas* from their children.

CONGRATULATIONS

On May 30th, 1976, Cary Wiener, son of Harold and Lillian Wiener, married Miss Robin Asrelsky. Mr. Wiener is the grandson of the late Sol Wiener, a Vice President of the Bialystoker Home and energetic activist since its inception, and Mrs. Esther Wiener, who remains a good friend of this institution.

We wish the new couple much happiness in the future. May their parents have much *nachas* from them.

CONGRATULATIONS

Yetta Zelig, daughter of Isaac (Alter) Alkes, has been a member of the Bialystoker Ladies Auxiliary for several years. She wishes to announce that her daughter, Dr. Irma Zelig, a psychiatrist has begun her private practice. She is also on the staff of Montefiore Hospital in the Bronx and is a clinical instructor of psychiatry at the Albert Einstein College of Medicine.

REFUAH SHLEIMAH

We wish a speedy recovery to the following:

To Nettie Wagman, member of our Board of Directors and a Vice President of the Bialystoker Ladies Auxiliary, who fractured her hip and has been hospitalized for several months.

* * *

To Rose Finkelstein, who recently underwent surgery to replace severely arthritic hips. Miss Finkelstein, a very devoted member of our Board of Directors, daughter of the late Yetta Finkelstein, and niece of the late David Rosenbloom, also an ardent officer and worker in the Bialystoker Ladies Auxiliary, is now able to walk without pain and will shortly be rejoining us at the Bialystoker Home, hopefully in a most active manner.

* * *

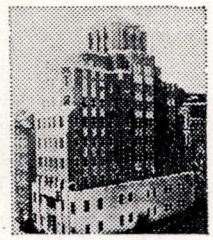
To Nettie Stern, who was recently hospitalized and has not been well. Mrs. Stern, wife of our devoted Director, Alfred Stern, and daughter of our late dedicated officers and workers Mary and Louis Davis, has herself been most helpful in supporting the efforts of our institution.

* * *

May the Alm-ghty grant them a quick recuperation and a return to sound health.

OUR INSTITUTION

ROSH HASHANAH AND YOM KIPPUR SERVICES

Our beautiful synagogue will once again be the scene of High Holiday services to be held Friday night, September 24, Saturday and Sunday, September 25 and 26, 1976 — Rosh Hashanah. Yom Kippur services will commence Sunday night, October 3 and continue Monday, October 4, including Yizkor. Yizkor will also be recited on Shemini Atzereth, Saturday, October 16.

We invite our neighbors and friends to participate with us at these High Holiday services as well as daily and on Sabbaths. Worshipping with our elderly can only enhance the dignity of these solemn holy days.

SUMMER EMERGENCY CAMPAIGN

The officers and directors of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, together with our elderly residents, thank all our *landsleit* and friends for helping us with their donations for our Summer Emergency Fund.

We express hearty appreciation to everyone who was so kind and thoughtful in advancing our important cause.

MEMBERSHIP DUES REMINDER

At the end of 1976 our office will send out statements for membership dues for the coming year. We ask all our members kindly to send in their dues promptly.

Dues is one of the main sources of support for our elderly residents and we remind you to remit payment as soon as you receive your bill.

ANNUAL THEATRE PARTY

On Sunday, October 31st, 1976, 2:00 P.M., we will conduct our Annual Theatre Benefit at Avery Fisher Hall of Lincoln Center, Broadway and 64th St., New York City. This musical spectacular titled "With Song and Laughter," produced and narrated in Yiddish and English by Herman Yablokoff and Bella Mysell, will feature a cavalcade of talented stars of stage, radio and television:

Micha Alexandrovich, international opera and folk singer, recently emigrated from the Soviet Union; Marilyn Michaels, well known singer and impressionist of American stage and television; Fraydele Oysher, distinguished cantorial and folk songstress; Sarah Rubine, world renowned singing sensation; Lou Mason, famous Yiddish-American comedian; and Renee Solomon, beloved pianist and composer.

Last year's Theatre Party was a great success as well as highly enjoyable. With your enthusiastic attendance the forthcoming performance will be every bit as fruitful. We need everyone's cooperation to achieve this goal.

Remember the date and time: Sunday, October 31, 1976 at 2 p.m.

PURIM PARTY

We are pleased to announce that our traditional Purim Celebration and Concert will take place on Sunday, March 6, 1977. A lovely program featuring talented artists will be presented. Our audience will enjoy, as in the past, music and singing, as well as traditional Purim delicacies, such as *hamentashen,* and other tasty dishes.

ANNUAL BAZAAR

The Bialystoker Ladies Auxiliary is sponsoring our Annual Bazaar, opening on Saturday evening, December 4, 1976, continuing on Sunday and Monday, December 5 and 6. The Bazaar will reopen Saturday night, December 11 and continue through Sunday, December 12.

We derive a major source of income from the Annual Bazaar. Our Ladies Auxiliary donates all funds raised to the Home.

The success of the Bazaar depends upon contributions of merchandise. We appeal to everyone for whom it is possible to donate items to our Bazaar. You may deliver the merchandise yourself or we will arrange to pick it up. Please do not wait!

CHANUKAH

We will celebrate Chanukah with our traditional party and concert on Sunday, December 19. Following custom, members and friends will kindle menorahs in remembrance of the miraculous survival of the Jews despite Hellenistic persecution.

For further details, please consult the invitations we will be mailing to you.

THANKS TO ROSE KASS

We express our sincere appreciation to our Honorary Vice-President, Mrs. Rose Kass. Although she lives with her daughter in Portland, Maine—so far away—her interest in our elderly continues unabated. She always expresses her generosity on every occasion and holiday.

May the Alm-ghty bless her, her daughter, and the other members of her family with a healthy and happy New Year.

ming added pockets to their dresses but we had to draw the line at adding sleeves—lest our staff be turned into dressmakers instead of Activities Therapists. Here again we were very lucky. Among the residents admitted to the Home in the last few months are two ex-dressmakers, Mrs. Asher and Mrs. Adler. They came with their own sewing machines and a desire to help. Now Mrs. Slipowitz, who was our only sewing machine operator, does not have to do all the work herself. Of course, our residents are given frequent changes of new clothes. The sewing is primarily an activity for the elderly.

* * *

This year, besides the usual semi-annual birthday parties, (the last one was celebrated May 26th) we had a monthly party on the three SNF floors. Our most regressed patients responded to the lighting of the candles and the taste of the cake. We also arranged a special birthday party in the library for Leon and Pearl Silverberg (brother and sister). Mr. Silverberg's son and daughter-in-law came from California and provided the refreshments.

* * *

Another first was a visit and tea for a group of Telephone Company employees who solicit contributions for the Greater New York Fund. They wanted to acquaint themselves personally with institutions benefiting from the Fund, of which the Bialystoker Home is one. The residents showed them around the Home, Mrs. Skorka having provided refreshments, and they left very impressed with the cleanliness, warmth and cheerful atmosphere of the Home and with the varied Activities Program.

* * *

Another "double" this summer: two cookouts instead of one, June 16th for Father's day and July 14th. Residents look forward all winter to the outdoor barbecue. Hot dogs, pickles and hamburgers on a bun are not part of their daily menu, so the cookouts provide a welcome change. Eating with staff, friends and relatives offers an opportunity for small talk, for an exchange of ideas on a more personal level in an informal atmosphere. Our parties in general and cookouts in particular add a tremendous amount of work to the regular responsibilities of the Dietary and Housekeeping departments. We appreciate it and are very grateful.

Bicentennial

The Bicentennial generated much excitement at the Bialystoker Home. Everyone was busy painting signs, making posters and creating red, white and blue decorations. On July 4th the Home and particularly the garden looked very festive and patriotic. Our celebration on July 4th was very gay, with professional entertainment, music, ice cream and other goodies. But much more important than the party were the reminiscences, the stories and the songs that the festivities elicited from the residents. The most regressed patients responded to the beat of the patriotic music and the extravagant decorations.

The Floating Hospital, St. John's Guild

On Monday, June 21st, 21 of our residents, accompanied by staff and Volunteers, were guests at the "Senior Citizen's Health Fair," aboard the Floating Hospital's St. John's Guild ship. The ship was immaculate and roomy, with several decks for sitting. The attendants were young, pleasant and very helpful. There was entertainment, an orchestra for dancing, everyone encouraged to participate. Since we at the Bialystoker Home get such excellent medical care, we did not need all the free medical examinations, X-rays and tests offered but we did avail ourselves of the free coffee. Mrs. Skorka packed a delicious lunch for us and as she always overestimates our appetite we had enough food to share with people who had not brought any. Ratner's bake shop had given us a donation of freshly baked Danish pastries thoroughly enjoyed by all.

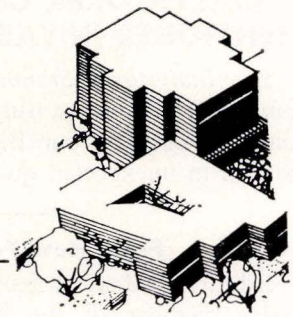
The transportation to the pier and back was provided by American Red Cross (aranged by Jean Gellis) and we cannot emphasize enough the skill and the courtesy of the volunteer drivers. But besides the sightseeing, the entertainment, the good food, there was another advantage: our residents had the opportunity to mingle and talk to other senior citizens from various Homes, Centers and Golden Age Clubs, most of them with different backgrounds but all of them with similar problems. Eating together, singing the same songs, admiring the same view, brought them all together and made them feel part of a larger group, of the family of man.

Helen Weinstein and Rose Salvador, residents of the Home, present flowers to Mrs. Bronia Skorka, Director of Building and Food Services, in appreciation of her lovely Passover preparations for the

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

Since the last issue of the *Bialystoker Stimme* went to press at the end of February, we did not have the chance to mention all the activities that took place in March. Therefore, they will be included in this issue.

Purim Play, March 16th

This year, Rabbi Kronick rewrote the script. He tied the Purim story to events of today—the women's liberation theme and the U.N. resolution that "Zionism is racism," with flashbacks to the days of the Bible. This made the play very exciting and humorous. We were also fortunate this year in having a new resident, Mr. Mordechai Yachson, who had been a professional actor on the Jewish stage. By the time Mr. Yachson finished "making-up" the residents with stage make-up, wigs and beards he had brought with him, no one could recognize them, adding to the hilarity of the occasion. His own professional acting and diction improved the quality of the play, selected other residents helping by performing other roles in the script. Rabbi Kronick and Mrs. Mifa Rogoff, Director of Activities, guided the actors and actresses in rehearsing their parts. Sylvia Hyman, one of our RSVP volunteers, was the only "non-resident" in the cast. Another volunteer, Ruth Groner, graciously provided piano accompaniment.

Recreation

Since our residents are getting older and more disabled and since the cost of transportation is becoming prohibitive, we have been searching the immediate community for sources of entertainment, with gratifying results: The residents saw two good plays at the Henry Street Playnouse—"Theatre of Peretz" on March 28th and *"Farvorfene Vinkele"* on May 30th. They also went to a local movie house for "Lies My Father Told Me" and to a dance concert on May 5th.

* * *

The Educational Alliance, across the street from our Home, is used to great advantage. Besides the monthly concerts which are well attended by the residents, we were invited to an exhibit of Arts and Crafts by the residents of the Home for the Aged Blind in Riverdale. Seeing what blind people can accomplish despite their disability motivated our residents to attempt crafts they formerly would not tackle because of failing eyesight. On June 30th, we were there again, at a party honoring the RSVP program of the Lower East Side.

* * *

We also tapped the immediate community for entertainment in the Home. The lower grades of the Beth Jacob school gave us a belated but exuberant Purim performance on March 31st. On June 17th they came back for a picnic in our garden and gave a concert of Jewish holiday songs. Mr. Stanger, one of our residents, presented each child with a hand made "gregger."

* * *

On May 2nd, the Good Companion Club brought a variety show to our auditorium, which was enjoyed by all.

Besides schools and organizations, talented neighbors volunteered their services at the Home. Mrs. Sherman Siff and when in town, Mrs. Siff senior (Young Israel of Manhattan Rabbi Siff's wife and mother, respectively) delighted the residents with stories and songs for various Jewish holidays. Mrs. Frieda Eichenstein, a professional singer with an international repertoire, has given several concerts, both in the auditorium and in the garden.

* * *

And when professional talent was unavailable, necessity being the mother of invention, we discovered talented amateurs, right within the Home. Rabbi Kronick graciously consented to give several singing concerts of Jewish religious melodies. His rich, cantorial voice greatly inspired the residents.

Mr. Yachson and his roving tape recorder collected enough material for several concerts. People who were too shy to go up on stage and perform in front of an audience, willingly sang their favorite songs into the mike.

* * *

The Chametz party on April 12th and the 3rd Seder on April 19th, were planned and carried out by the residents themselves with minimal assistance and supervision by staff. We work very hard to enhance the resident's self confidence, to develop their initiative and creativity and we are very pleased to see such good results.

Something Added, Something New

Since residents enjoyed trying on and selecting their own clothes so much, we had two "Bialystoker Boutiques" this spring—April 5th and May 12th. Activities staff helped the ladies fit and adjust the dresses. Short ladies who had large pieces of material left after hem-

BIALYSTOKER CENTER AND HOME MENTIONED IN VARIOUS PUBLICATIONS

The *Bialystoker Stimme,* now in its 55th year of publication, remains a truly international print medium, read not only by our Bialystoker *landsleit,* but also noticed in unexpected quarters.

From *New York Daily News*

Edward Kolber, husband of our long-time Director, active member of the Bialystoker Ladies Auxiliary and wonderful friend, Mollie Kolber, recently received publicity in the "Only Human" column in the *New York Daily News* by Sidney Field. Following are excerpts from the column relating to Mr. Kolber:

> In his daily notebook, Edward Kolber recorded that in the last five days he has climbed 1,986 steps to various courts around the city. He is 90 years old.
>
> 'I usually climb 600 steps a day,' he said between trips for his law firm. 'I am up at 5:00, leave the house at 5:45, and spend an hour in a restaurant for breakfast. I am in the office at 8:00, and quit at 4:45.' Kolber, born on the East Side, is small, vigorous, unfailingly cheerful and courteous. Court people say that he knows more about the law system than many an attorney. His job is to file papers, have attorneys sign them, get copies of court decisions, check court calendars. He ranges all over the city, into Westchester and out to Mineola, L.I.

Edward Kolber

> Mr. Kolber, having lost his wife, remarried when he was 82. At night he attends to the affairs of his synagogue. He is the Financial Secretary. On weekends he and his wife visit her son, daughter, seven grandchildren and three great-grandchildren. 'I think I am doing a good job,' he said, 'so I'll keep going. I want people to say that Kolber asked no favors, only the respect of men and the grace of God.'

We are very proud and thankful that the Almighty has granted Mr. Kolber longevity, good health and continued productivity. May he and his dear wife, Mollie, enjoy many more happy, healthy years together as well as *nachas* from their lovely family.

From *Chai Line*

The really fascinating thing about Bialystoker *landsleit* is that they inhabit many different countries around the globe, occupy numerous professions, business and trade positions, and seem to come out of the woodwork every time one turns around. In the March, 1976 issue of the *Chai Line,* the newsletter of the Jewish Geriatric Home of Cherry Hill, New Jersey, Anne B. Lemerman writes as follows:

> Recently I read in my beloved *Jewish Forward* that the Bialystoker Home, in the Lower East Side of New York, is still going full speed—with a full census of residents and a tremendous program of cultural, educational and other activities. This, despite the fact that it is practically the last vestige of Jewish life left in that old Jewish East Side which once vibrated with life and energy. I am not ashamed to say that this gave me a warm, comforting feeling. There are not many Yiddish enclaves left in our Jewish world. Those remaining are needed to give us a little Jewish sustenance every once in a while.
>
> There is also the fact that a branch of my family comes from Bialystok—the Sosenko branch—and my great Aunt Chaya Hodes came from Bialystok.
>
> * * *

This is another pleasant example of what Bialystok means to our *landsleit* and their descendants, as well as the fine reputation the Bialystoker Home continues to enjoy in all parts of our country and the world.

From "Press Survey," World Jewish Congress, London

The well-known "Press Survey" of the World Jewish Congress, European division, dated Friday, May 28th, 1976, excerpted our story in the last issue of the *Stimme* concerning the Bialystoker background of Philip Klutznick, a renowned American-Jewish leader and Lord Fisher of Camden, a member of the British Parliament and Chairman of the Board of Deputies of the Jewish community of Great Britain.

We of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, who publish the *Stimme* react with pride to its increasing popularity and fame all over the world.

A Letter to the Editors

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

This is a good opportunity for us to thank you for your very compassionate interest and care of Leon and Pearl Silverberg, residents of the Bialystoker Home.

It is certainly a satisfaction to us to be able to talk to you when problems arise. Pop wrote and told us you came down to see him and to quiet his fears about losing his room. It is personal attention like this which makes us feel that in spite of the fact that we are 3000 miles away, Pop and Aunt Pearl are getting the personal care and concern needed to make them feel secure and comfortable.

Thank you again and a happy Passover to you and yours.

Sincerely,
MIRIAM & SYD CASSYD

LETTERS TO OUR INSTITUTION

UNITED STATES SENATE
Committee on Government Operations
Washington, D.C. 20510

April 7, 1976

Dear Mrs. Ingberg, Rabbi Kronick and Mr. Rybal:

Thank you for your letter.

I was deeply impressed with your article on Dr. Samuel Pisar. His message deserves a wide audience.

Sincerely,
ABE RIBICOFF

UNITED STATES SENATE
Washington, D.C. 20510

May 26, 1976

Dear Mrs. Ingberg, Mr. Rybal and Rabbi Kronick:

Your letter of March 31 has just been brought to my attention. I am grateful that you took the time to come to my office during your visit to Washington and that you reprinted in your journal the *Bialystoker Stimme* the statement of Sam Pisar to Presidents Giscard d'Estaing and Ford on the occasion of their respective visits to Auschwitz last summer. I believe that Dr. Pisar's words are simple and yet moving and I inserted his statement in the Congressional Record last December.

Thank you for taking the time to write.

With best wishes,

Sincerely,
JACOB K. JAVITS

NEW YORK TELEPHONE
140 West Street, New York, N. Y. 10007

June 10, 1976

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

I would like to take this opportunity to offer a few words of thanks and appreciation for the kindness and welcome that your staff offered our people on the recent United Fund Tour of the Bialystoker Home.

We were very impressed by the excellent administration of the facility as well as the immaculate housekeeping.

The recreation program, the therapeutic value of the Arts and Crafts sessions and the friendly atmosphere all serve to foster a sense of belonging — of being wanted — of being loved.

After the tour of the Home, one experiences the togetherness, dedication and personal touch needed to make the "Golden Years" meaningful and rewarding.

Again, many thanks for asking us to visit with you and all your fine people.

Sincerely,
CORNELIUS L. GRIFFIN
Chairman, United Fund Appeal
Buildings & Motor Vehicles, NYC

Board of Education of the City of New York
BUREAU FOR CHILDREN WITH RETARDED MENTAL DEVELOPMENT

May, 1976

Dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

The staff and clients of the Retrieval and Redirection Program wish to extend their sincere thanks for your cooperation in our work-stipend program. The training and supervision provided by your staff members have been invaluable ingredients in the vocational development of our youngsters.

We hope that we have been of service to you as well and look forward to working with you again in the future.

Sincerely,
DEBORAH KENT
Borough Consultant
Retrieval and Redirection
Work-Stipend Program

April 30, 1976

My dear Mrs. Ingberg and Mr. Rybal:

In behalf of the entire Berger family allow me to extend our thanks and heartfelt gratitude for the condolences extended by you and Rabbi Kronick in your letter of April 8th, 1976 with respect to the passing of our dearly beloved Harry Basch.

It is a source of great comfort and inspiration to all of us that our father, grandfather and great-grandfather, of blessed memory, until the very end of his life received the tender and loving care of the members of your organization in an atmosphere of Judaic observance and tradition. The personal care and attention which all of you so graciously extended to him in his final illness will forever be a source of comfort to the Berger family, and for this also we are eternally grateful.

May the memory of our father, grandfather and great-grandfather forever be a blessing to all of us.

Sincerely yours,
ETHEL BERGER

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....

Old Address.....

New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

BENJAMIN KAUFMAN, 1928-1976

Benjamin Kaufman, a prominent member of the Australian Jewish community, and originally from Bialystok, passed away in July, 1976 at the age of 48, while vacationing in Hawaii. At one of the largest funerals ever seen at the Jewish cemetery of Melbourne, Dr. Samuel Pisar, who came specially from Paris for the occasion, delivered the eulogy.

Benjamin Kaufman was born in Bialystok on May 5, 1928. His father, Zvi, died when Ben was two years old. His mother's (Matla Kaufman's) father, Zuski Lewin, owned a leather manufacturing firm in Bialystok before and after World War I. Ben was the youngest of five children. His four sisters were Genia, Mina, Raja and Fania. Ben studied at Zeligman's Gymnasium, had his Bar-Mitzva in the Bialystok Ghetto, and was deported to Maidanek, Auschwitz and other death camps (with Dr. Pisar) at the age of 14. His mother, four sisters and all his family perished at Treblinka.

When Dr. Pisar, then 16 years old, was found in Germany by his Australian uncles soon after the war, he refused to emigrate to Australia without Mr. Kaufman, then 17. Consequently both youngsters were brought over and sent to school by Messrs. Nachman and Lazar Suchowolski. Mr. Pisar's studies later took him to Harvard and other universities. Mr. Kaufman remained in Melbourne and founded what became a large carpet manufacturing business, Trend Carpet Mills, Ltd. and Melbourne Carpet Specialists, Ltd.

Besides being a man of means, Mr. Kaufman participated extensively and generously in Australian Jewish life, was a patron of the Bialystok Center in Melbourne and served as President of the Hakoah Sports Club.

Mr. Kaufman is survived by his widow, Basia, born Mandel, also from Bialystok. She studied at Druskin's Gymnasium and was deported in 1940 to Siberia. Her father was Pawel Mandel, director of Schenker, an international company whose branch, in Bialystok, exists today. Basia Mandel, her mother Tania and her sister Eva (now Lichtblau) were also brought to Australia by the Suchowolskis. It was at the home of Nachman Suchowolski in Melbourne that Ben and Basia met and were married twenty-five years ago, Dr. Pisar being of course, the best man. Mr. Kaufman died in Hawaii the day after he celebrated with his wife, his son Paul and his daughter Molly (wife of David Sebbag of France) their 25th wedding anniversary.

MRS. EVA GRYNGAUZ, BIALYSTOKER *LANDSFRAU* FROM SOUTH AFRICA, VISITS NEW YORK IN AUGUST, 1976

Our devoted and generous *landsfrau,* Mrs. Eva Gryngauz of Johannesburg, South Africa, visited New York for several weeks this summer. On Wednesday, August 4, 1976, our General Secretary, Izaak Rybal, and our esteemed Director, Mrs. Raya Zak, spent an evening with Mrs. Gryngauz. Mr. Rybal congratulated her on her son's recent wedding. Mrs. Gryngauz said that she frequently talks to her friends in South Africa and elsewhere about the important work of the Bialystoker Center and Home.

Mrs. Gryngauz, widow of the late Israel (Eli) Gryngauz, who was a Bialystoker and a successful businessman in South Africa, came to New York to see her old friends. She made a gracious donation to our Home for which we thank her warmly.

A CHANCE MEETING

Izaak Rybal, General Secretary of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, shown here presenting the *Bialystoker Stimme* to Senator Abraham Ribicoff of Connecticut. On March 29, 1976, Mr. Rybal and Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, went to Washington for a meeting with Abe Fortas, former U.S. Supreme Court Justice, to gain his assistance in freeing Benjamin Lach from prison. While in Washington, Mr. Rybal and Rabbi Kronick unexpectedly met Senator Ribicoff. The Senator, in December, 1975, introduced Dr. Samuel Pisar's message in the Congressional Record, upon the latter's return visit to Auschwitz last year. The issue of the *Stimme* presented to Mr. Ribicoff contained Dr. Pisar's message as

well as mention that the Senator was his old friend and had put his speech before Congress. Senator Ribicoff later sent a letter of appreciation for being given our magazine.

"David Sohn Menorah"

The "David Sohn Menorah" in the lobby of our Home has evoked many favorable comments by visitors and friends.

There are still some spaces open and we turn to our many patrons and friends, individuals and societies, asking them to perpetuate their names on this beautiful Menorah and thereby assist us to carry on our sacred work.

The rate for a single nameplate is $150.00 and for an organization $500.00.

For further information, please call our office—475-7755, and we will be glad to answer all questions. *DO IT NOW.*

EULOGY AT THE BURIAL OF BEN KAUFMAN

Delivered by DR. SAMUEL PISAR,* July 25, 1976
Melbourne, Australia

From the other end of the world I came to help bury my friend Ben. In a very real sense I came to bury part of myself.

If I refer to him as a friend it is because our language has no word to describe a relationship which, while not linked by blood, was closer even than that of two brothers.

In blood, literally in the blood of the holocaust, did we forge our bond. Thinking back to our childhood in Nazi concentration camps, I know that he would not have survived without me, nor I without him. More times than I can remember had we saved one another's lives from the unspeakable violence that raged around us.

Many of you have known Ben in the second part of his life; I have known him from the first. Together we were like slaves in Babylon and in Egypt. I permit myself this biblical allusion because we were both young, perhaps the youngest witnesses, to the destruction of Jewish life in Bialystok, in Poland, in Europe—witnesses to the greatest historic disaster that ever befell our people.

Before the war, in Bialystok, hardly ten years old, Benek and I used to play football together, with so many other healthy and happy youngsters.

During the war, in the hell called Auschwitz, we were inseparable against all adversity. When I went hungry, he went hungry. When he ate, I ate. When I was beaten, he felt the pain on his own skin. And when we finally escaped from our tormentors, it was side by side, in the same hail of machine gun bullets.

After the war, roaming through the ruins of Germany, orphaned and alone, when I was found by my uncles and brought to Australia, he too was brought there. He was 17 then, and I was 16. Behind us were many lives; ahead was a promising future, a future whose promise was being fulfilled.

Ben was a remarkable, seemingly indestructible man, who would not permit even ill health to stand in the way of his purpose. What drove him was a determination to live out not only his own life, but also the lives of his dear ones, the lives that were brutally cut down in the flower of youth. He strove to undo, if only in an infinitesimal way, the physical and moral devastation inflicted on our people.

In the contest with Adolf Hitler, Ben Kaufman won. This is demonstrated by the full and creative life he had carved out in this community for himself and his wife, with whom he celebrated their 25th wedding anniversary in Hawaii only three days before his death. It is demonstrated most of all by this mass funeral, and by the presence around his coffin of so many loyal and devoted friends.

With grief in my soul that he was taken from us so unfairly at the vigorous age of 48, I ask you all to meditate on the miraculous survival, on the reconstructed life and on the tragic death of a most uncommon man.

---

* *Dr. Samuel Pisar, as reported in the last issue of the* Stimme, *was born in Bialystok and was one of its youngest survivors to escape from Auschwitz and other infamous Nazi concentration camps. Today, Mr. Pisar is a renowned international lawyer, specializing in East-West trade relations. An adviser to recent U.S. Presidents, his voice is heeded in the highest global councils regarding such matters as* detente, *liberalization of commerce between Western and Iron Curtain countries and, most recently, fighting the Arab boycott against Israel.*

For background information on the late Benjamin Kaufman, herein eulogized by Dr. Pisar, see obituary notice on page 15, col. 3.

DR. SAMUEL PISAR HEADS A CONFERENCE IN PARIS AGAINST ARAB BOYCOTT OF ISRAEL

A very important conference was held recently in Paris, in which many prominent French politicians, economists and lawyers participated. The purpose of the conference was to create in France a movement to fight the Arab boycott directed against Israel.

Our well known Bialystoker *landsman,* Dr. Samuel Pisar, opened and presided at this gathering, since he is internationally recognized as an outstanding authority on world trade relations. We reported in the last issue of the *Stimme* his return visit to Auschwitz and the moving message he delivered there, having been an inmate of that infamous Nazi death camp as a young boy.

Dr. Pisar gave a talk at the Paris conference on the harmful consequences of the Arab boycott to the French economy, not only to Israel. The boycott is adversely affecting commercial relations among all Free World nations, he claimed. The United States, Britain and other Western countries understand this and have taken measures to weaken the boycott. France needs to do the same.

The conference ended by setting up a "Movement for Free International Trade," which will work against those forces in France supporting the Arab boycott against Israel.

Staff department supervisors at dais during question period at family meeting. Sitting from left to right: Jacob Skorka, Sonya K. Essin, Izaak Rybal, Florence Lookretis, Ethel Ingberg, Bronia Skorka, Rabbi Lowell S. Kronick, Mifa Rogoff, George Cau.

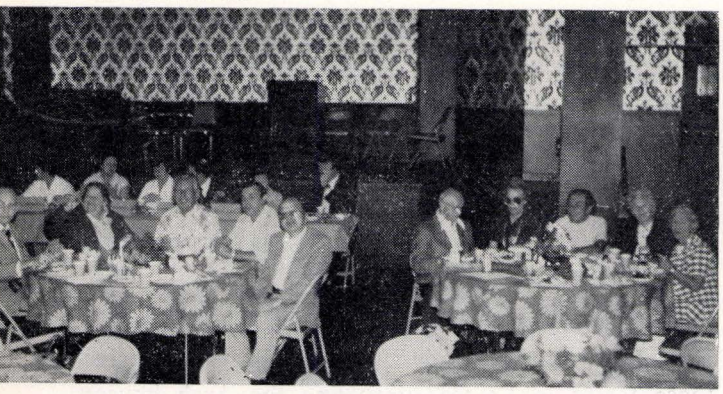
Sons and Daughters Breakfast with Staff Supervisors Held at Bialystoker Home, Sunday, June 13, 1976

On Sunday, June 13, 1976, the second annual breakfast meeting including children of residents in our Home and supervisors of departments was held. The purpose of this meeting was to give the various department supervisors an opportunity to clarify their responsibilities and functions in relation to the residents, as well as to encourage the family members to express their views on the quality of care and register complaints where there is room for improvement.

A delicious breakfast was served in a relaxed, friendly atmosphere. All department heads attended this conference and were seated at a dais with signs indicating their names.

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, served as Chairlady of this meeting. She greeted the audience, explaining the reason for the meeting, and then introduced Izaak Rybal, General Secretary, who welcomed members of our patients' families in the name of the institution.

Our President, Mr. Elly Tarlofsky, attended this gathering and greeted those present. He was most pleased by the favorable comments about the Home by the residents' relatives and added his voice to those who appreciate the outstanding services offered by our institution.

Residents' families at Sons and Daughters Breakfast.

Each supervisor was given an opportunity to identify his or her area of responsibility. A question and answer period followed the brief remarks made by each staff member. For their part, the relatives expressed satisfaction with the quality of care and were impressed by the variety of services their kin receive in our Home. While an opportunity was provided for suggestions to be made, no one seemed to feel that there was any major problem.

This breakfast get-together between relatives and staff clearly communicated the smooth, excellent functioning of our institution. It was evident the families were convinced the best was being done for their relatives. Annual meetings of this kind will be held in the future.

CALENDAR OF COMING EVENTS

1. SUNDAY, OCTOBER 31, 1976
   The Annual Theatre Party, celebrating the 45th Anniversary of our Home at Avery Fisher Hall of Lincoln Center.
2. The Grand Opening of our Annual Bazaar in our Center, SATURDAY EVENING, DECEMBER 4, 1976 to MONDAY, DECEMBER 6. Re-opening SATURDAY EVENING, DECEMBER 11 and SUNDAY, DECEMBER 12.
3. SUNDAY, DECEMBER 19, 1976
   The Annual Chanukah Party, Concert and refreshments.
4. SUNDAY, FEBRUARY 6, 1977
   34th Memorial Rally for the Bialystoker Ghetto Martyrs.
5. SUNDAY, MARCH 6, 1977
   The Annual Purim Party, Concert and refreshments.

A Profile of the Maintenance Department

By JACOB SKORKA
Chief Building Enigneer

Shortly after I arrived in the United States in 1957, I was invited by our late Executive Director, David Sohn, to assume responsibility for maintaining the Bialystoker Home in good repair and keeping it clean. I found at that time that the old building required much work in order to meet my standards. Because I feel deep compassion for the elderly and sick, I have taken my duties at the Home very seriously. With painstaking effort and determination, the old building gradually was brought to a respectable status.

Jacob Skorka

Then came the renovation from 1966-68. This was an awesome challenge to all of our staff and especially for me and my department. A new structure, an altogether different system of housing our residents was being effected. I vividly remember how one side of the building was remodeled, necessitating that we move all the patients to the other side awaiting reconstruction. The Maintenance Department was called upon to provide heat, water, electricity and other necessary environmental conditions for that area. Then this process had to be repeated in reverse. All of this imposed a heavy work load on my assistants and me.

I take great satisfaction in looking at our present edifice—immaculate, brightly lit and cheerfully painted. Thanks to our current administration and the full cooperation Maintenance has received from it, we have together brought about a lovely Home. State Health Department inspectors regularly examine our building and invariably issue glowing reports regarding its superb hygiene and maintenance. What started out back in 1957 as a one-man operation evolved into a small, but most efficient group of custodians, porters and elevator operators. As Chief Building Engineer, I am in charge of administering the Maintenance Department. My staff has a strict schedule of work assignments.

We are proud that our department does all repairs within the building, thus saving the Home a great deal of money. In addition, we provide security within the Home on a 24-hour-a-day basis. Not only do we have responsibility for the building, but we also keep the adjoining park spotless and pleasant to the delight of our residents.

Should we ever suffer an electrical blackout, we have an emergency generator which will immediately provide power to the vital areas of our facility. We test the generator and keep it in the best working order. Our building is completely fireproof, each floor housing an alarm station directly connected to the New York City Fire Department. We have a sprinkler system on each floor designed to activate in case of fire and also linked to the Fire Department. In fact, the Fire Department regularly sends fire-safety teams to our Home to study our methods, considering us a model institution insofar as fire prevention is concerned.

I hope all this will convey to you the past resolve of the Maintenance Department as well as its continuing dedication to making the Bialystoker Home the cleanest, safest and most comfortable place for the people we serve.

BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY

By HILDA SLOYER, *President*

The Bialystoker Ladies Auxiliary held its Closing Meeting for the 1975-1976 season on Monday, June 14th, at which time the Installation of Officers took place. Looking back, I feel it was a most successful year. I wish to thank our members for their generous donations and for their deep dedication to the Home.

Our Ladies Auxiliary is truly an active, vibrant, and dedicated organization. While other societies are dwindling in their memberships, our Auxiliary is growing larger and stronger; while others are torn by conflict and indecisiveness, our Auxiliary remains today as it was when it was founded over 45 years ago—an organization whose sole aim is to help the elderly of the Bialystoker Home for the Aged. We are not troubled by any personality clashes; we all share a common aim and a deep desire to follow in the footsteps of our founders, so that the reputation of our Home will continue to excel in the future as it has in the past.

The Bialystoker Ladies Auxiliary is an expanding organization which maintains a personal involvement in the daily routine of the residents. When the Home runs its many activities such as the boat rides, the cookouts, the parties on the various holidays—even a yearly function as the Bazaar—the Auxiliary is there. We assist the nurses, the aides and orderlies, on these occasions, in tending to the patients. Our ladies are right there with the professional staff, helping to make each affair a warm and gratifying experience for the residents.

We rejoice with the Home and congratulate it upon receiving the Federal grant to build the new apartment building for the elderly. From hundreds of applications, the Bialystoker Home for the Aged was chosen on its merits to be one of the recipients of this Federal Program. We of the Auxiliary will work very closely with the Home in this endeavor. We offer our time and our dedication in whatever capacity to help this dream come true.

I wish to take this opportunity to wish all our members and many friends a very healthy, happy New Year.

brave willingness to find meaning in prison life, acquiring skills useful in the future on the outside.

I offered Justice Fortas various facts and explanations to bring him up to date on the developments in the case and what our Defense Committee had done so far on Benjamin's behalf. One could see that although Mr. Fortas felt the full emotional impact of our report, his sympathy did not prevent him from realistically evaluating Benjamin's chances for parole on first review as slim. He told us that Benjamin's present Texas lawyers had correctly handled his defense and parole effort. He forthrightly warned us that any heavy handed intervention by him with the trial or parole officials would only backfire. Nevertheless, he agreed to write letters to the interested parties, factually pointing out Benjamin's outstanding rehabilitation record. He would also indicate his favorable impression of the appeals made to him by our delegation for Benjamin Lach, gently reminding the Texas parole board that it could properly grant parole in meritorious cases, of which Benjamin's was a good example.

At the conclusion of the substantive portion of our conference, Justice Fortas consented to pose with us for photographs in his private law library. He also taped the following message to the Committee for the Defense of Benjamin Lach and to all who have supported it:

> I have just had the great experience of a meeting and a conference with Rabbi Kronick and Mr. Rybal with respect to the matter of Benjamin Lach. I told them how deeply moved I am that they have interested themselves in this great cause. It renews my pride in being a Jew to know that a group of Jewish people would take this great interest in a young man who has met with a misfortune. I am proud of all the people associated with the Bialystoker Center and I hope that my congratulations, best wishes and deepest appreciation will be conveyed to all of them. I have had the great experience of observing the work you are doing, the love that has prompted this work, and the great humanity that underlies it.

We departed for New York with a profound sense of appreciation to this very busy man, who so graciously spent an hour of his valuable time with us. His Jewish heritage of compassion and seeking justice has not been compromised by his monumental accomplishments as a giant in American political and legal life during the last thirty-five years.

While Benjamin Lach, as it turned out, was not granted parole this time, he may rightly feel proud that during our sixty minutes with Abe Fortas, this pre-eminent American Jew went on record for Benjamin's early release. The hopeful spirit of March 29th, 1976 lives on. We remain undaunted. We shall prevail!

I wish our officers, directors, members and friends a healthy, happy New Year.

THE LATEST DEVELOPMENTS IN THE CASE OF BENJAMIN LACH

We regret to announce that the Texas Board of Pardons and Paroles decided in June, 1976 to reschedule Benjamin Lach's parole hearing to May, 1977, thus deferring action on his request for parole until next year.

In a letter to Mr. Lach, Ms. Selma Wells of the Texas Parole Board stated that she hoped Benjamin would continue along on the constructive course he has thus far pursued so that he can present an even more favorable record of rehabilitation the next time his case is reviewed.

While this untoward development disappoints us, we are nevertheless not surprised that the Texas Parole Board turned Benjamin down. To be sure, his impressive record while in prison by anyone's standards should have been sufficient to grant him parole. His attorney, however, consistently advised us that in assaultive cases, parole is usually not granted on first review in Texas.

Mr. Lach's attorney subsequently informed the Texas parole board that his client has been accepted as a student at Boston University in January, 1977 and appealed to the Board for an earlier re-hearing to permit Benjamin's release before his having to enter college next January. The Board replied that it will appoint a parole analyst to study the case in depth and will then make a recommendation to the entire Board whether it should re-hear the case before May, 1977.

We have every right to expect that the Texas Board of Pardons and Paroles will once again look at Benjamin's record, considering it on its merits, and arriving at the only possible conclusion: Benjamin Lach is fully rehabilitated and deserves a chance to return to a productive life in society.

The Committee for the Defense of Benjamin Lach, supported by the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, will continue to work on Benjamin's behalf until his freedom has been obtained. We will not rest until we accomplish this goal.

THANKS TO LABOR ZIONIST ALLIANCE

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged expresses its warm thanks to the Greater New York Regional Committee, Labor Zionist Alliance (Farband) and its members for their cooperation in our *Maoth Chitim* appeal.

We are honored and privileged to be associated with Farband, dedicated to the welfare of the Jewish community at large.

SIXTY MINUTES WITH ABE FORTAS

By RABBI LOWELL S. KRONICK

Monday, March 29, 1976—the first hint of spring coursed through the air, making its sweet presence felt following a long, bitter cold winter. As the radiant morning sun shone through the still bare tree branches, casting its comforting warmth upon the earth and its inhabitants, those welcome harbingers of the new season, the birds, commenced chirping their initial melodious offerings, their serenade of springtime.

A perfect day for hope!

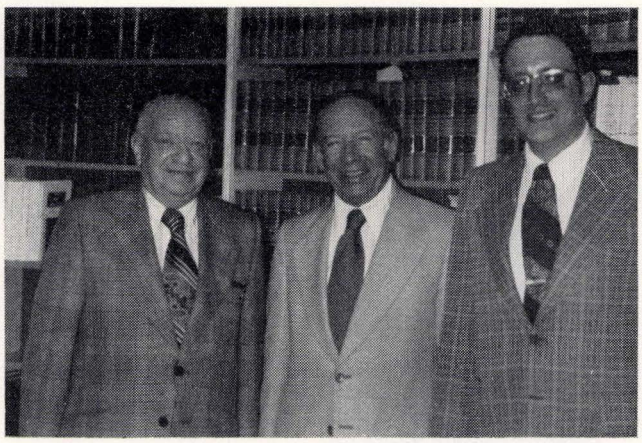
On that day, filled with hope, General Secretary Izaak Rybal and I flew shortly after sunrise to Washington, D.C., headed toward what was to be for us an extraordinary privilege: an unforgettable sixty-minute meeting with Abe Fortas, former Associate Justice of the United States Supreme Court, and a prominent attorney. Our mission, discussed with our Executive Director, Mrs. Ethel Ingberg, whose prior commitments at the Bialystoker Home prevented her from joining us that day, was to enlist Justice Fortas' support of Benjamin Lach's application for parole on first review.

Our readers are aware that Benjamin, son of Bialystoker Jewish parents, was sentenced in 1970 to 40 years in the Texas Department of Corrections after having been convicted of murder. The Committee for the Defense of Benjamin Lach, organized by the Bialystoker Center, which we represented on this trip, continues to believe that Benjamin deserves to be released at the earliest possible moment. Benjamin's attorney had informed us that the Texas Board of Pardons and Paroles would be interviewing his client in April, 1976. The Committee felt that an appropriate, timely attempt to reinforce Benjamin's parole petition was necessary to offset the tradition in Texas that parole is not granted the first time around in assaultive cases. Furthermore, we wished to neutralize the opposition of Benjamin's trial officials to his early freedom and to weaken the effects of the vigorous editorial campaign launched against his release by local newspapers in the area in which the crime occurred. Mr. Lach's Texas attorney concurred with the suggestion that our Committee dispatch a delegation to Justice Fortas, who had followed the case virtually from its beginning. Mr. Fortas agreed to see Mr. Rybal and me, Monday, March 29.

After a short, pleasant flight from New York, we arrived in Washington amidst the prolific, picturesque cherry blossoms adorning the stately nation's capital. We traveled from National Airport to a plain, two story red brick office building in Georgetown, offering no clue that it served as the headquarters of a former Justice of the Supreme Court. We were greeted by a cheerful, efficient secretary. After we announced our names and the purpose of our visit, she told us that Mr. Fortas was expecting us. She then ushered us into Justice Fortas' room.

He arose from his huge swivel chair behind an impressive writing table and warmly shook our hands. Any anxiety which we may have felt in meeting with such a personality dissipated as Justice Fortas promptly proceeded to put us at ease. His engaging smile, his calm demeanor, his quiet dignity and thoughtfulness soon gave us a measure of this man. Here was no flamboyance, no studied effort to impress his visitors, no swagger or pomposity. Here was genuine humanity, an understated, unassuming gentleman, truly friendly and hospitable.

We came with documents relating to Benjamin

Abe Fortas (center) with Izaak Rybal and Rabbi Lowell S. Kronick.

Lach's remarkable efforts in the Texas Department of Corrections rehabilitation program, detailed in the last issue of the *Stimme*. Mr. Rybal stirringly described to Justice Fortas—who listened intently throughout and was visibly moved— what was not contained in the formal papers. This young man, Benjamin Lach, full of promise, his parents having suffered so much during World War II, coming to the United States to make a new life for themselves and their children. Benjamin going off to college in Texas, then, suddenly and cruelly torn from his family by an inexorable surge of unexpected events, far from their Brookline, Mass. home.

His shock, his incessant, tormented protestations of innocence, his conviction and sentence to 40 years behind bars, his beloved freedom wrested from him in his blossoming youth. Disappointments as his appeals from conviction were denied again and again, yet his

IZAAK RYBAL-RYBALOWSKI
General Secretary

ETHEL INGBERG
Executive Director

LOWELL S. KRONICK
Rabbi of the Home

JACK BERGER
Trustee

JEAN GELLIS
Trustee

RAYA ZAK
Trustee

JOSEPH WARICK
Trustee

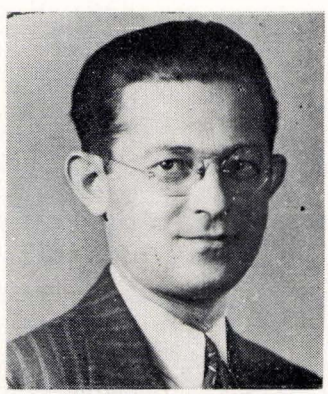
CHARLES SCHWECHER
Trustee

HAROLD MORROW
Trustee

HARRY KATZ
Legal Advisor

MORRIS MOLOSOFSKY
Trustee

MEYER ZAKHEIM
Trustee

Newly Elected OFFICERS and TRUSTEES For the Year 1976-77 Installed Sunday, June 6, 1976

ELLY TARLOFSKY
President

RUBIN BINDLER
Vice-President

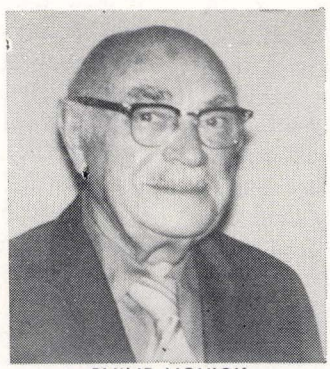
JAIME SCHUCHINSKY
Treasurer

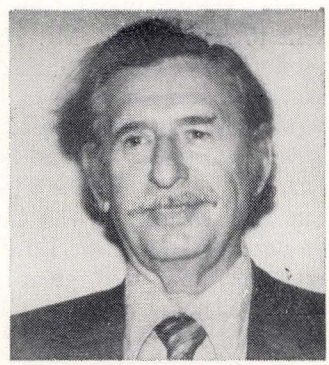
HARRY FEINBERG
Chairman, Board of Directors

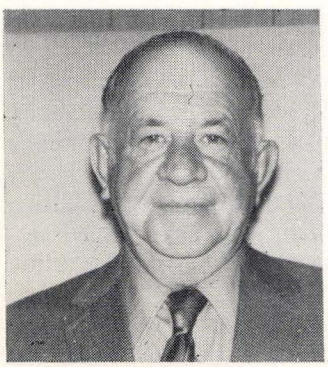
SAM SOLASZ
Vice-President

PHILIP NOVICK
Chairman, Board of Governors

ARTHUR M. TARLOWE
Controller

ARCHIE LYNN
Vice-President

HAROLD TALIN
Vice Chairman off the Boards

HYMAN MANN
Recording Secretary

Ratner Family paying visit to childhood home of Max Ratner on 4 Czysta Street in Bialystok.

Mr. Ratner related that he had once visited Spain, There he had a similar feeling, like in Bialystok. In Spain there was also once a sophisticated Jewish community. Now several hundred years after the Inquisition, Jewish life in Spain has all but vanished. Nevertheless, Hebrew inscriptions are still to be found on walls of buildings. Several old synagogues remain in Spain, revealing that there was once a Jewish community there. But in Bialystok, nothing Jewish remains.

While in Poland, Mr. Ratner also visited Warsaw. There it is the same as regards Jewish life. Everything has been wiped out; everything has vanished. In Warsaw Mr. Ratner went to the Nozyk Shul on Varda Street. There he found a few elderly Jews. The tables in the synagogue, the chairs, prayer books and religious tomes were covered with dust from disuse.

Max Ratner brought his relatives to Auschwitz. "A visit to Auschwitz," Mr. Ratner said, "leaves an horrendous impression. When one is there, it is as though he were surrounded by the ghosts of the millions liquidated there, the majority of them Jews. No matter how much one reads and hears about the Nazi atrocities, it is impossible fully to grasp their import, unless one sees Auschwitz with his own eyes. Only then can you comprehend how Hitler and his henchmen planned and executed with great premeditation the terrible crimes against our people. This we must never forget."

* * *

In our conversation, Mr. Ratner demonstrated a warm interest in the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged. He was happy to hear about our fine institution, very popular and well known in New York as well as all over the world. He has sent a generous donation to our Home.

* * *

I am sure that Bialystoker *landsleit* share my great pride in Max Ratner's significant achievements. He personifies the ambition, competence and humanitarianism which he attributes to his upbringing by his parents in Bialystok. Men and women born in Bialystok are to be found in every significant walk of life throughout the world.

We at the Bialystoker Home congratulate Mr. Ratner on his numerous accomplishments, wishing him, his wife and family many more healthy, happy years together.

Closing Meeting and Installation of Officers held Sunday June 6th, 1976

The Closing Meeting and Installation was held Sunday, June 6th, 1976. Rev. Harry Feinberg, Chairman of our Board of Directors, presided at this event, introducing Harry and Sonia Eidus, respectively a violinist and pianist, to play the *Star Spangled Banner* and *Hatikvah.*

Mr. Izaak Rybal, General Secretary, greeted the audience, reported on the various activities of the *landsmanschaft,* and made an appeal for donations to which the audience enthusiastically responded.

Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director, delivered a report on several administrative matters concerning the Bialystoker Home and then introduced Mr. Mel Zachter, an accountant from the firm of Loeb and Troper, who delivered the Annual Financial Report of the Bialystoker Center and Home.

A sumptuous dinner and a lovely concert next occupied the audience, comprised of officers and directors of the Bialystoker Home to be inaugurated at this meeting. Our auditorium featured beautifully decorated tables as well as a cheerful atmosphere in which everyone felt comfortable and satisfied.

Chairman Feinberg presented Shura-Grynhaus-Turkow, a Bialystoker humorist from Israel, who entertained the audience with several humorous Yiddish anecdotes and poems.

Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations, delivered the invocation prior to the Installation ceremonies and then installed Jean Gellis, Morris Molosofsky, Joseph Warick and Meyer Zakheim as re-elected Trustees.

Mr. Rybal installed Jaime Schuchinsky as newly elected Treasurer; Jack Berger, Harold Morrow, Charles Schwecher and Raya Zak as newly elected Trustees.

Mrs. Ingberg installed Philip Novick as Chairman, Board of Governors; Harry Feinberg as Chairman, Board of Directors and Harold Talin, as Vice Chairman of the Boards.

Mr. Novick installed Rubin Bindler and Sam Solasz as Vice Presidents. Then Mr. Novick installed Elly Tarlofsky as President.

Mrs. Jean Gellis installed Mrs. Ethel Ingberg as Executive Director; Izaak Rybal as General Secretary and Rabbi Lowell S. Kronick as Director of Public Relations.

Mr. Tarlofsky and Mr. Novick delivered inspiring messages concerning their many years of devoted service to the Bialystoker Home and their hopes for future progress for the institution.

Chairman Feinberg adjourned the meeting, everyone leaving with a sense of fulfillment that the Home has once again selected dedicated officers and directors to lead it during the coming year.

know," Mr. Ratner said smilingly to me, "that our family is very close, having much love and devotion for one another. When we conduct the Passover *seder,* more than 65 relatives sit around our table."

Max Ratner's wife, Betty, was born in Cleveland. They have four sons, three of them married. In order to understand to what extent the family is involved in the business, I should mention that Max and Betty Ratner's three sons, Charles, a lawyer; James, a Harvard University Business School graduate; and Ronnie, an architect—all work for the company. The fourth son, Mark, is a physics professor at Northwestern University.

Max Ratner is celebrated in the Cleveland Jewish

Max Ratner (far right) standing with his family near a monument commemorating the Jewish martyrs of Poland during World War II.

community as an activist in numerous philanthropic and social organizations. He is associated with countless Jewish institutions in which he occupies important positions. He was the President of the Park Synagogue in Cleveland, one of the largest conservative synagogues in America.

Needless to say, this warm, loving human being is deeply involved in the State of Israel. Not only has he helped raise large sums of money for the Jewish State, giving generous, personal donations, but he also has had profound connections with Israeli businesses since 1951, three years after Israel's establishment as a state. Mr. Ratner has been to Israel more than 100 times, visiting his various enterprises there, one of them an electro-chemical production factory in Haifa and Acco.

As the President of the American-Israeli Chamber of Commerce, Mr. Ratner has frequently tried to strengthen trade and industrial cooperation between the United States and Israel. He has also successfully urged many Americans to invest in various Israeli projects. "This helps Israel in its development," Mr. Ratner said. "This also opens up new jobs for its population. We have to assist one another, not only philanthropically, but also with timely, practical acts. We, the Jews of this generation, must do everything possible to strengthen Israeli industry so that the Jewish State will in time be able to sustain itself and not depend upon outside help. We must do this now, because for coming Jewish generations, this self-sufficiency will be more difficult to achieve."

Mr. Ratner speaks quite warmly and movingly about the State of Israel. He told me that in 1917, when he was eight years old, at the time England issued its Balfour Declaration, there was an enthusiastic response to it in Bialystok. He still remembers how his beloved mother removed her golden earrings, giving them away to a collection for those wishing to become pioneers in Palestine. Mr. Ratner, in fact, studied in the First Hebrew Gymnasium in Bialystok, where Hebrew was the language of instruction.

As I sat in the spacious suite in the Waldorf Astoria, conversing with our prominent Bialystoker *landsman,* the telephone constantly rang. Important individuals called Mr. Ratner about his businesses in the United States and Israel, as well as about communal matters. It was getting late but I still wished to sit with Mr. Ratner and continue our conversation. It was a pleasure talking with him. He is still very attached to Jewish traditions, which he absorbed in our former hometown. He sings and hums Yiddish and Hebrew songs, sometimes entertaining his family with them. This is his cherished, spiritual legacy, which he received as a child in Bialystok, retaining it all these years in the United States.

At the beginning of 1976, Max Ratner visited contemporary Bialystok. He took with him his son, Charles, several cousins and a few other relatives from America. The group numbered twelve people. He wanted to show them his old home, so they should appreciate his origins, what Jewish Bialystok meant many years ago.

"Arriving in Bialystok," Mr. Ratner recounted, "I met a handful of Jews, all old and sick, all requiring help. Returning to Bialystok now, 55 years after I left as a young boy, I was reminded of my youth. When I walked through streets in which at one time Jews lived, where there was a sophisticated, well-developed, Jewish life, I couldn't comprehend how it is possible that today there is not a sign there was once a major Jewish community in Bialystok. Everything of a Jewish character has vanished and faded away. How is this possible? Every street has been rebuilt, with a new appearance and a new name. Nothing Jewish has remained . . ."

Mr. Ratner showed his relatives the house where he spent his childhood, on 4 Czysta Street, corner Polna Street. Mr. Ratner told me that while in Bialystok, he still remembered all his childhood experiences, as if seeing everything once again with his own eyes. Here his mother would occasionally buy fish; not far from his house was a synagogue. There is the place where he used to play with other children. "I looked at these places," Mr. Ratner said. "I used to think about them once in a while; but it was only a dream. This dream, alas, is no more; it is a vision which quickly dissolves . . ."

MAX RATNER—Prominent Bialystoker Landsman

By IZAAK RYBAL, General Secretary

It was for me an unforgettable experience, meeting for the first time a prominent Bialystoker *landsman* who occupies a very important place in American-Jewish life, always energetic and active in helping the State of Israel and other Jewish causes. Once again, thanks to this unusual encounter, the great legacy of our hometown of old—our cherished Jewish Bialystok so brutally destroyed by the Nazis—was reawakened in my memory.

Last spring, in the aristocratic Waldorf Astoria Hotel in New York I had a meeting and discussion with our worthy Bialystoker *landsman,* Max Ratner of Cleveland. Mr. Ratner is one of the most important industrialists in the United States, as are many members of his family. He is an outstanding activist for Jewish communal causes in Cleveland, occupying the important position of President of the "American-Israeli Chamber of Commerce."

Max Ratner

We talked about many things, but our conversation constantly revolved around Bialystok. Although Mr. Ratner has lived in America more than half a century, he still carries with him that singular warmth, that love of humanity characteristic of the Jewish spirit he absorbed in Bialystok from his early childhood.

Mr. Ratner recalled his youth in Bialystok. His family lived at the corner of Polna and Czysta Streets. His parents, Moshe and Peshe Ratowcer, had textile weaving looms and were textile manufacturers. In 1921, the entire family left Bialystok and came to America. There were eight children, four brothers and four sisters. One of them was, of course, Max Ratner, who later became an important entrepreneur.

Mr. Ratner made these recollections in an elegant room in the Waldorf Astoria where we met. He frequently visits New York, attending conferences and meetings with other prominent personalities, and when in New York, he stays at the Waldorf Astoria.

"My oldest brother Kalman (Charles) came to America in 1905," Mr. Ratner said. "In Bialystok, my brother, as a young lad, was active in the local revolutionary movement. The Czarist police tracked him down and he was almost exiled to Siberia. But my brother Kalman, when he was only 13 years old, fled Bialystok and came to the United States. In those days the lives of immigrants in America were very hard. Kalman was forced, because he could find no lodging, to sleep nights for three weeks in Hester Park on the Lower East Side in New York. In the street he would sing Yiddish songs such as, *"A Brievele der Mamen,"* in order to earn a little money . . ."

When the other members of the Ratner family came to the United States in 1921, they immediately settled in Cleveland. They soon acquired their own store. One of their cousins, George Sogg, had a lumber business. Max Ratner's two brothers, Kalman and Lazar (Leonard), went to work for their cousin. Later on, Lazar opened a grocery store and Kalman a lumber yard. Meyer, later known as Max Ratner, helped out in Kalman's lumber yard and at the same time went to school, graduating as an attorney in 1929. After finishing his studies, Max became Kalman's partner in the wood business. Lazar sold his grocery and founded his own lumber company. In 1929, the four Ratner brothers merged their businesses and established one big company, naming it "Forest City Enterprises." This company soon made great progress, becoming very successful. Max Ratner became President of Forest City Enterprises in 1929, continuing to head it to this day as Chairman of its Board of Directors. His nephew, Leonard's son, is presently President.

The Ratner family did not spare themselves work, toil or exertion and thanks to their industriousness their firm grew very large. Mr. Ratner told me that Forest City Enterprises in Cleveland now employs 3,000 workers. It has branches in Chicago, Detroit, Portland and other places. Not only does this firm produce all kinds of wooden articles, but it also builds shopping centers, hotels, motels and similar developments in many different places. It also has a patented high rise building system, which is presently being sold for use in many foreign countries.

Approximately 15 Ratner family members are connected with this diversified business. "You should

---

(This English translation of the Yiddish article on Max Ratner appearing in this issue was made by Rabbi Lowell S. Kronick, Director of Public Relations.)

Bialystoker Home and Infirmary for the Aged Awarded More than Two Million Dollars from U.S. Gov't. to Build Apartments for the Well Aged

We are pleased to announce to our members that the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged has been granted approval under the new Section 202 Housing for the Elderly program of more than two million dollars from the United States Department of Housing and Urban Development to build housing for the well aged. This acceptance of our application is a result of the fact that we are recognized as among the top geriatric facilities according to the rigorous standards of the Federal and New York State Governments.

Statistics have shown that the number of people over age 65 who are physically well and can still take care of themselves is growing from year to year because of medical discoveries prolonging the average life expectancy. Well aged individuals need to live in a community with people like themselves, where they can reside securely and comfortably. That is why the Federal Government has adopted as official policy enabling this segment of senior citizens to obtain a level of care appropriate to their health status. The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged is already providing two levels of care—health related and skilled nursing care for those having chronic health problems requiring institutional management. The Federal program will make it possible for us to offer this third level of care to the elderly who are physically well.

Approximately 1,500 different organizations servicing the elderly throughout the United States submitted applications for Section 202 fund allocations. In New York State, out of 168 applications handed in, a total of 13 institutions were awarded "202" monies, among them the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged.

We are very proud of our Home, in which the needs of our residents receive appropriate, personalized attention. They feel as though they are truly living in their own home.

The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, like similar institutions, is visited annually by various government survey teams and inspectors. After familiarizing itself with the high standards according to which our Home is managed, the New York State Health Department issued rating certificates reflecting our good work for the elderly residents in our care.

* * *

The new apartment building constructed with Section 202 funds will be built on the site of 232 East Broadway, presently occupied by a small building adjacent to the Bialystoker Center and Home, 228 East Broadway, New York. It will have seven floors, 66 housing units for the well aged. We will be able to accommodate single persons and couples as well. Each unit will feature a small kitchenette and a dining area. The tenants may prepare their meals in their kitchenette; lunch and supper may also be served in a central dining room. They will be accorded a wide range of services, including housecleaning and other necessary functions. They will have their own activities program, including Jewish holiday celebrations, concerts, movies, etc., set forth in the special activities plan for the new facility.

In emergencies, a tenant will find the medical services of our Home and Infirmary available to him. Once a resident of our apartment facility physically declines to a point where he can no longer manage his own care, he will have first priority for admission to our other levels of medical care as soon as a bed becomes vacant.

We do not know at this time what the monthly rent will be. When that information becomes available to us, we will announce it to the public.

* * *

We want to take this opportunity to remind our readers that Bialystoker *landsleit* in New York and throughout America are celebrating a very important historical occasion this year. In June, 1976, the Bialystoker Center and Home marked the 45th anniversary of its establishment. In the course of this almost half century, our institution has grown into a large and important Jewish-humanitarian facility. Our Center is also the world headquarters of the Bialystoker *landsmanschaft*. For all of us, Bialystoker *landsleit* and friends, our Center and Home perpetuate the memory of the so tragically destroyed Jewish Bialystok at the hands of the Nazis.

The festive dedication ceremony for the Bialystoker Center and Home for the Aged was held Sunday, June 21st, 1931. In 1968, our Home was modernized according to the new requirements of the New York City and State Health Departments. That renovation and expansion cost $750,000. The 45th Anniversary which we celebrate this year not only gives us great pleasure, but also summons us to new achievements.

We have endured much and grown quite a bit since we were founded in 1931. Thanks to our very devoted, loyal Bialystoker membership, as well as the fine officers and directors we are privileged to have, it has been possible for us to make the great strides for which we are well known. Our good friends and donors, not only in New York but all over America and the world have contributed much to our success.

We are certain that all of our readers, comprising our officers, directors, members and friends, will take great satisfaction from our new accomplishment of the Program 202 grant.

groomed and neat. Patient care was highly individualized." The result of this survey was a continuance of our license.

Not long ago, an auditor from the Internal Revenue Service made a careful review of our financial records. His findings led to our receiving the following letter from the IRS in July, 1976: "We are pleased to tell you that as a result of our examination we will continue to recognize your organization as tax-exempt."

All this confirms the high standing the Bialystoker Home enjoys with governmental regulatory agencies. Credit belongs to our supervisors and all staff members for their top quality care of all our residents and patients.

* * *

I wish our officers, directors, members and friends a healthy, happy New Year.

BIALYSTOKER CONVENTION TO BE HELD IN MIAMI BEACH, THANKSGIVING WEEKEND, 1976

Our Boards of Governors and Directors have approved a motion to conduct a Bialystoker Convention in Miami Beach during Thanksgiving weekend, 1976. The purpose of this convention is to bring together a group of our Directors from New York with members who now reside in Miami Beach and vicinity. Many of them were very devoted, hard working supporters of our institution whose leadership and assistance we sorely miss.

The Bialystoker Convention will endeavor to establish a branch of the Bialystoker Center and Home in Miami Beach so that our friends there can unite and actively resume their important efforts on our behalf.

We have been able to obtain a package excursion to Miami Beach for a limited number of couples from New York. The trip will extend for four full days from Wednesday evening, November 24, to Sunday evening, November 28, 1976. We will stay at the Sterling Hotel, Miami Beach, which is *strictly kosher*. Breakfast, brunch and dinner will be served daily.

Saturday evening, November 27, we will hold a reunion meeting, organizing convention to establish the Bialystoker branch in Miami Beach, and a picture-taking session. A hall for this convention will be provided by the Sterling Hotel. Refreshments will be served and an orchestra will entertain.

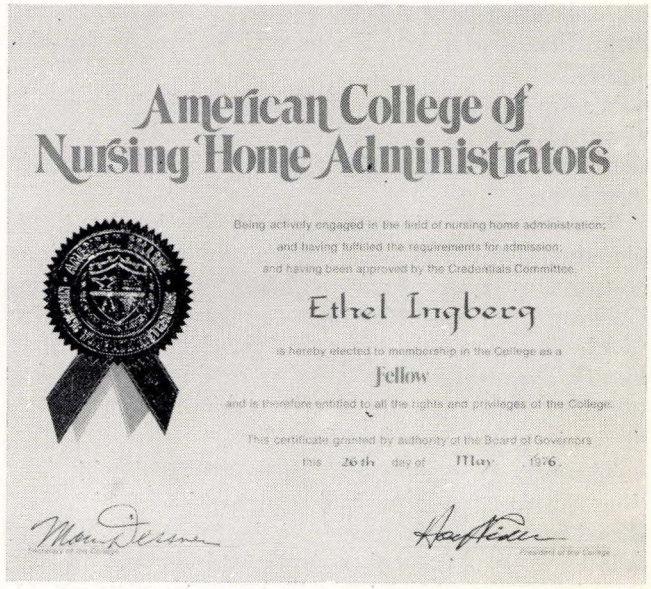
The total, all-inclusive price for the above is $250.00 per person based on double occupancy. We will require a deposit of $50.00 per person. Please make your check payable to the Bialystoker Home and send it to us. Kindly remember that we have a limited number of hotel vacancies. For more information, call our office at 475-7755.

MRS. ETHEL INGBERG, EXECUTIVE DIRECTOR, PROCLAIMED A FELLOW IN THE AMERICAN COLLEGE OF NURSING HOME ADMINISTRATORS

We are pleased to announce that our Executive Director, Mrs. Ethel Ingberg, was proclaimed a Fellow in the American College of Nursing Home Administrators on May 26th, 1976, in recognition of service beyond the ordinary professional demands and continuous adherence to the ethical and professional standards of the College. This advancement to Fellow represents the highest level of membership the College can bestow on a member nursing home administrator. The Fellowship requires at least two years of full membership in the College, at least four years of acceptable training, a record of participation in the professional and educational activities of the College and endorsement for Fellowship by three other Fellows.

The American College of Nursing Home Administrators is a professional society for men and women who administer facilities for long-term health care and facilities designed to promote, preserve and sustain the well-being of the aged. Founded in 1963, the College is dedicated to the professional advancement of the long-term health care administrator through education, information, professional representation and leadership.

This advancement in Mrs. Ingberg's professional standing as a nursing home administrator confirms the confidence our Board of Directors has in her efficient leadership and outstanding capabilities with which she has led our Home in accomplishing much over the vears. With Ethel Ingberg at our helm as Executive Director, we will continue to grow. We congratulate her on reaching this new plateau in her career.

American College of Nursing Home Administrators

Being actively engaged in the field of nursing home administration;
and having fulfilled the requirements for admission;
and having been approved by the Credentials Committee

Ethel Ingberg

is hereby elected to membership in the College as a

Fellow

and is therefore entitled to all the rights and privileges of the College.

This certificate granted by authority of the Board of Governors
this 26th day of May 1976.

Certificate awarded to Ethel Ingberg, Executive Director, proclaiming her a Fellow of the American College of Nursing Home Administrators.

FROM THE DESK OF OUR EXECUTIVE DIRECTOR

MRS. ETHEL INGBERG

For an organization to have a future, it must have a vision for the future. This means not complacently sitting back, relaxing and enjoying past accomplishments, but moving forward along new paths of achievement. In the case of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, we have made great strides over the years in caring for the elderly. We now have a momentous opportunity to do more.

The words "patient" for those cared for in our Skilled Nursing area and "resident" for the occupants of our Health Related facility, are by now familiar to all of us. With the approval of the United States Department of Housing and Urban Development for our Home to receive funds under Federal Program 202 (Funding for Housing for the Elderly), we will soon add a third word—"tenant"—for those who will reside in the housing area we will build.

This does not mean we intend to go into the landlord and tenant business. Actually, the 202 Housing Program carries with it a new subsidy plan known as Section 8. This will assist eligible people who cannot afford the rent in making up the difference they cannot pay as tenants of our housing facility. It will also enable us—in being consistent with our goals—to serve the aged with limited funds as well as those persons not in financial need.

For the first time we will be assisting the elderly well enough to take care of themselves to maintain their dignity and needed security while in the privacy of their own home. The policy of keeping the aging individual in his own community setting as long as possible is the preferred trend for the future. The Bialystoker Center, I am proud to say, will be in the vanguard of this future in modern geriatric planning and implementation.

Our apartment facility will encourage the well aged to remain outside of institutional care for as long as possible. It will, furthermore, incorporate the appropriate specialized services of the Bialystoker Home needed to provide comfortable, meaningful life for the tenants. For example, we will be offering lunch and supper in a central dining room and weekly house-cleaning services. Most importantly, we will supply purposeful activities and companionship so that loneliness and depression causing the individual to deteriorate physically and emotionally can be minimized.

This new level of care will, in addition, relieve family members of the anxiety and resentment caused by an elderly relative being dependent upon them, while maximizing the independence of the aging person. Each family has its problems. No matter how devoted and concerned each one is to the other, the obligations of daily living and the pursuit of financial security create difficulties when an aging relative becomes dependent upon the other members of the family. Living in a new apartment facility where one's needs are met while he or she is encouraged to take care of himself as much as possible, solves the problem of dependence for everyone.

In our younger years earning a living occupies our waking hours. Later on, in retirement years, we suddenly become inactive and restless. To avoid not being able to cope with a lot of time on our hands, we must develop adaptive living habits. A housing development with a multiplicity of activities and services geared to each tenant, will add new enjoyability to retirement and will hopefully eliminate depression. Many people never had the opportunity to cultivate hobbies or were simply not interested in doing so when they were younger. We will try to stimulate the individual to identify his own interests, occupy his time and not succumb to boredom. We will attempt to make each day a living adventure, bright and cheerful, one to which our tenants eagerly look forward, so that retirement years can truly be the golden years.

Although Federal funding through a mortgage will set the framework for constructing the shell of our new building, there are many costly items not allowable under the 202 Program which are nevertheless essential to transform bricks and mortar into a desirable, warm place to live. Our Building Fund, therefore, becomes all the more important to add new furnishings and decorations within the apartments and the building as a whole. It will also generate the funds to provide certain services and amenities, and will help set up the project as a viable enterprise.

With the aid of our members and friends, we will continue offering the excellent care in our HRF and SNF to those who need continuous medical and nursing supervision. We will also serve in an unprecedented fashion the well aged, whether or not they have the means to pay.

* * *

This spring, a five-member survey team from the New York State Health Department made its annual inspection of our Home. They examined each of our departments according to a highly detailed set of standards. On another recent occasion, a doctor and a registered nurse conducted a Periodic Medical Review of our patients' charts, comparing the information in the medical records with the actual condition of the patients, whom they observed. To quote from the final Health Department report, "All patients appeared well

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK | SEPTEMBER, 1976 | 253 | No. 319

MESSAGE FROM OUR PRESIDENT

ELLY TARLOFSKY

As the elder statesman of the Bialystoker Center and Home, I am in a good position to remember our achievements of the past and identify necessary areas of future progress.

What strikes me is that our institution continues to be alive, vibrant, well known and highly regarded. This is unusual, since many similar homes and *landsmanschaften* have either closed their doors or are declining because of waning membership and support. What is it about the Bialystoker Center and Home that keeps it strong?

There are several answers to my question. First, we have a keen sense of our history. We have shown ourselves capable of tying our past inspirations to our future aspirations. The determined efforts of our founders and their successors through the years to translate humane feelings into compassionate reality—providing a home for the old and sick—live on in the hearts of our present leaders and members. Our Home is service oriented; it exists to help people. That was the goal of those who laid the cornerstone of our building in 1929; that is what we are doing today and that is what we will do again when we open the doors of our new apartment facility. Since there are always people requiring aid, our work will never finish.

A second reason for our longevity is that our leaders always look for new ideas. The pages of the general and Yiddish press over the years, as well as the many volumes of the *Bialystoker Stimme,* reflect the bold, trailblazing strides we have made. If we at the Bialystoker Home were to be satisfied with what we have done, our progress would stop dead in its tracks. Because we are restless, seeking novel programs and concepts, constantly looking for suggestions, we are capable of growing. I am intimately familiar with our officers and administration. They are imaginative people whose drive for improvement leads them to ever higher plateaus of achievement.

The third ingredient of our success is our insistence upon recruiting new members. As President, I have been particularly interested in expanding our membership ranks. We cannot go ahead with our plans if we limit ourselves to a small, hard-core group of activists. Like any successful movement, we have to reach out to the widest possible constituency—young and old, rich and poor, Bialystoker and non-Bialystoker—men and women who are tied together by only one common denominator: their desire to assist the elderly and infirm. I am proud that we have members throughout the world. Our name is well known around the globe. Everyone who writes us a letter for whatever reason is a potential member. Everyone who is already a member can and should attract new members.

Because of these three aspects of our character as an institution—our fidelity to the traditions of the past, our incessant interest in new and better ways, and our appeal to the widest possible segment of people—we have been able to provide a quality of care for the aging that has won us recognition from the United States Government. Elsewhere in this issue of the *Stimme,* you will read about the details of the funds we have been awarded to build housing for the elderly and some preliminary particulars about what the new building will feature. I only wish to make clear that the very fact the Bialystoker Home is one of thirteen agencies in New York State found to be worthy of receiving more than two million dollars to build housing for senior citizens attests to the opinion the Federal Government has of our good work.

Needless to say, everyone who has made any contribution of whatever amount has a part in our success. We value the interest and support of our members. Our doors are open to everyone. You may feel free to visit our present building and see for yourselves what we have done and what we are yet capable of doing. Your assistance lends dignity and comfort to those in their twilight years. Those who give today may wind up receiving tomorrow. That is the most compelling reason for helping our Home.

With the approach of the New Year, let us proceed to our important work with enthusiasm and vigor. The rabbis of old said, "the day is short but the work is great." I pray that I shall be granted enough time to see the completion of our new project. To all of you, I wish good health, joy and fulfillment.

FRAYDELE OYSHER

MARILYN MICHAELS

LOU MASON

RENEE SOLOMON

1776 — 1976

This Year's Show

Celebrating the

BICENTENNIAL

of the

UNITED STATES

OF AMERICA

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

228 East Broadway, New York, N. Y. 10002 — Tel. 475-7755

1931 — CELEBRATING THE 45th ANNIVERSARY OF BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY — 1976

Dear Friends:

You are cordially invited to celebrate with us our 45th ANNIVERSARY

SUNDAY, OCTOBER 31, 1976 at 2:00 P.M.

at

AVERY FISHER HALL OF LINCOLN CENTER
Broadway at 64th Street, New York City

We are proud to present at this year's Theatre Benefit

A Gala Theatre Performance

in two parts

"With Song and Laughter"

Produced and narrated in Yiddish and English by

HERMAN YABLOKOFF AND BELLA MYSELL

Featuring the World Famous Artists

MARILYN MICHAELS
Well Known Singer and Impressionist of American Stage and Television

FRAYDELE OYSHER
Distinguished Cantorial and Folk Songstress

LOU MASON
Famous Yiddish-American Comedian

MICHA ALEXANDROVICH
International Opera and Folk Singer Recently Emigrated from the Soviet Union

SARAH RUBINE
World Renowned Singing Sensation

RENEE SOLOMON
Beloved Pianist and Composer

Together with other celebrated performers of Stage & Television Their names will be announced in the press.

Lincoln Center is accessible by IRT 7th Avenue Subway, 66th Street Station.
— There are parking facilities in the Center —

ALL PROCEEDS OF THIS THEATRE BENEFIT WILL GO TO OUR BUILDING FUND

With best wishes for a Happy and Healthy New Year

Bialystoker Home & Infirmary for the Aged

1921 **55th JUBILEE OF BIALYSTOKER STIMME** 1976

ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK | SEPTEMBER, 1976 | No. 319

אינהאַלט:

ביאַליסטאָקער היים באַקומט העכער 2 מיליאָן דאָלאַר פון רעגירונג צו בויען וואוינונגען
1 ..... פאַר עלטערע מענשען
2 ..... 55 יאָר „ביאַליסטאָקער שטימע"
3 מאָקס ראָטנער — באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן.....איסאַק ריבאַלאָווסקי
5 „דורך מיין פענצטער" (ליד).....בנימין אַבעלסקי (שיקאַגאָ)
פאַרוואָס מיר דאַרפן זיך צוואיילען מיט אַרויסגעבען דעם גרויסען
6 „ספר ביאַליסטאָק".....צבי קלעמענטינאָווסקי (תל־אביב)
8 „פון אַלע אידישע ליידן כ'וועל אַ מצבה אויפשטעלן" (ליד).....אשר שטשוטשינסקי
אייב פאַרטאַס באַגעגענט דעלעגאַציע פון ביאַליסטאָקער צענטער וועגען
9 „פאַראַל"־באַפרייאונג פאַר בנימין ליאַך.....
10 .....אינטערעסאַנטע באַגעגעניש מיט שמעון דאַטנער אין וואַרשע
11 מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מדינת ישראל.....איסאַק ריבאַלאָווסקי
17 די באַגאַבטע טאָכטער פון אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן.....
18 ביי אונזער לאַנדסלייט אין ארגענטינע.....בן ציון ברוקער (בוענאָס איירעס)
21 .....דר. סעמיועל פיסאַר פירט אָן מיט וויכטיגער קאָנפערענץ אין פּאַריז
23 .....אונזער אינסטיטוציע
24 דריי לידער.....ראָזא נעווואַדאָווסקאַ ע"ה
25 .....אונזערע פאַרלוסטען
37—27.....ניי־יאָר באַגריסונגען

English Section

Message from our President — *Elly Tarlofsky* 1
From the Desk of our Executive Director — *Ethel Ingberg* 2
Bialystoker Home Awarded More than Two Million Dollars from U.S. Government to Build Apartments for the Well Aged 4
Max Ratner — Prominent Bialystoker *Landsman* — *Izaak Rybal* 5
Newly Elected Officers and Trustees — 1976-77 8-9
Sixty Minutes With Abe Fortas — *Rabbi Lowell S. Kronick* 10
A Profile of the Maintenance Department — *Jacob Skorka* 12
Sons and Daughters Breakfast with Staff Supervisors 13
Letters to Our Institution 16
Our Home and Its Activities for the Residents 18
Our Institution 20
Residents' Manifold Activities 22
In Memoriam 23
New Years Greetings 24-31

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק

דוד סאָהן ע"ה, גרינדער

רעדאַקציע־קאָלעגיום: לואים סילווער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, עטעל אינגבערג און הרב שמואל א. קראָניק

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED, 228 EAST BROADWAY, NEW YORK CITY